

Asunnottoman äänenkannattaja vuodesta 1987

Nro 1/2023 hinta 3€

ASUKKI

**Terveiset
hallitukselle:
Kuunnelkaa
asunnottomuuden
asiantuntijoita!**

**Pekon muistolle
MATKALLA
JONNEKIN**

LAHJOITA

ASUNNOTTOMUUSTYÖLLE:

- MobilePaylla numeroon 50144
- Tekstiviestillä oheisista summista:
1/5/10/20/40 euroa ja sana "KOTI"
(esim: 10 KOTI) numeroon 16588
Rahankeräyslupa: RA/2021/964

Vva ry:n uusi kummi on

UJUNI AHMED

www.vvary.fi
etunimi.sukunimi@vvary.fi
ellei muuten ilmoitettu

TOIMISTO
Opastinsilta 8 B (postiosoite)
00520 Helsinki
toimisto@vvary.fi
044 7044310

Toiminnanjohtaja
Sanna Tiivola
050 407 9702

KOKEMA-tiimin esimies
Carole Brady
050 443 1063

Asukki
asukki@vvary.fi

Asumisneuvoja
Ulla Pyyvaara
050 443 0102
asumisasiat@vvary.fi

**Järjestösuunnittelija ja Stop häädöille
-hankkeen hankepäällikkö**
Vlada Petrovskaja
050 407 9703

Liikkuva tuki ja palveluohjaus
Ohjaaja Juhani Haapamäki
044 520 7870
liikkuvatuki@vvary.fi

Maahanmuuttoasioiden asiantuntija
Heini Puurunen
044 260 3818

**Matalan kynnyksen toiminnan
esimies ja asumispalvelupäällikkö**
Jussi Lehtonen
050 373 0920

**Sällikodin ja tilapäismajoitusyksikkö
Tuvan lähiesihenkilö**
Harri Eerikäinen
050 468 8433

**Viestintä, varainhankinta ja
Asukki-lehti**
Erja Morottaja
044 773 4700

Yökeskus Kalkkers
Ratamestarinkatu 6, 00500 Helsinki
050 443 1068
(avoinna talvikaudella)

VEPA
Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan keskus
Ratamestarinkatu 6, 00520 Helsinki
050 443 1065

Yökiitäjä
Etsivän työn tiimi
050 528 2013

Tilapäismajoitusyksikkö Tupa
Topparikuja 7, 00520 Helsinki
044 792 4650
topparikuja@vvary.fi

Sällikoti
Helsinginkatu 50, 00530 Helsinki
Cecilia-talo
050 443 1060
sallikoti@vary.fi

PÄÄKIRJOITUS

Järjestöt mukaan hallituksen asunnottomuuden poistamistoimiin

Asunnottomuutta ei voida kerralluontoisesti ratkaista yhdessä hallituskaudessa vaan se edellyttää pitkäjänteistä ja sitoutunutta asunnottomuuspolitiikkaa. Hallitusohjelmaan on kirjattu panostus valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien välisen yhteistyön vahvistamiseksi. Ei kai kolmannen sektorin tekemä työ unohdu tästä visiosta? Järjestöt ovat tehneet vuosikymmeniä pitkäjänteistä asunnottomuustyötä ja niiden vahvuus on kohderyhmän tuntemus, marginaalissa olevien ihmisten tavoittaminen, monikielisyys sekä henkilökoh-
taisen neuvonnan ja palvelujen kohdistaminen juuri kyseisen erityisryhmän tarpeita vastaavaksi.

Esimerkiksi Vailla vakinaista asuntoa ry:n ovat perustaneet asunnottomuutta kokevat ihmiset itse, ja yhä järjestön toiminnassa palkattuinaakin työntekijöinä on mukana kokemustaustaisia ihmisiä. Sanomattakin lienee selvää, että kokemustaustaiset ihmiset tuovat toimintaa

arvokasta tietotaitoa.

Myös tämän hallituksen asunnottomuusohjelman toimenpiteitä suunniteltaessa pitäisi kuunnella asunnottomuutta kokevien ja kokeneiden ääntä ja ottaa heidät mukaan päätöksentekoon. Asunnottomuustaustaisten ihmisten kokemukset ja näkemykset auttavat ministereitä ja virkamiehiä ymmärtämään syy- ja seuraussuh-
teita. Miten arjessa ja asumisessa näkyvät toimeentulotu-

kiin, asumistukiin ja sosiaaliturvaan kohdistuvat leikkaukset? Tai kuinka kenties asunnottomanakin ollut pitkäaikaistyötön pääsee takaisin työelämään kiinni, kun palkkatuki poistetaan? Jotta asunnottomuuspolitiikka saataisiin kestäväälle pohjalle, asunnottomuuden poistaminen on nähtävä myös asunnottomuuden ennaltaehkäisemisen näkökulmasta.

Asunnottomuus ei ole yksilön oma valinta tai epäonnistuminen, vaan syyt liittyvät usein taloudelliseen eriarvoisuuteen, elämässä sattuneisiin kriiseihin ku-

ten eroon, sairastumiseen tai työttömäksi jäämiseen, mielenterveys- ja päihdeongelmiin sekä palvelujärjestelmän toimimattomuuteen. Hallitusohjelman tulisi sisältää kattavia ja konkreettisia toimenpiteitä, joilla taataan asunnottomuutta kokeville ihmisille riittävä tuki oli se sitten rahallista tai elämänhallintaa liittyvää sekä mahdollisuus päästä osalliseksi yhteiskuntaan.

Erja Morottaja

ASUNNOTTOMIEN ÄÄNENKANNATTAJA VUODESTA 1987

Päätoimittaja: Erja Morottaja

Vastaava päätoimittaja: Sanna Tiivola

Taiteija: Kirsi Lindh-Mansikka

Lehden teossa mukana: Hartti Ahola, Camilla Hanhiova, Mirka Pihlajamaa, Mira-Veera Auer/SOSTE ry, Jenni Kokander, Riina Valkeapää, Amina, Henri Ashurst-Pitkänen, Katriona Villarente,

Eduardo Campos Velho, Carina Karhu, Johnny-Kai Forsell, Esa Uusi-Kerttula, Martti, Tapio Peltari, Jorma Korhonen, Martti, Miikka, Jarkka Eronen, Vlada Petrovskaja, Katri Paakkanen, Elina Pohjosaho, Heini Puurunen, Jenni Eronen, Tii Judén, Sanna Tiivola, Ulla Pyyvaara, Tiina Aitta, Sanapaja-porukka, "Älli ja Tälli".

Kannen kuva: "Matkalla jonnekin" © Jarkka Eronen.

Julkaisija: Vailla vakinaista asuntoa ry.

Toimituksen yhteystiedot: kts. Asukki.

Painopaikka: PunaMusta Oy

Painos: 1500 kpl

Tule joukkorahoittamaan Reunalla-kirjaa

Reunalla on Vailla vakinaista asuntoa ry:n asumisneuvoja **Ulla Pyyvaaran** ja valokuvaaja **Arto Timosen** kolmas yhteinen projekti, joka on jatkoa vuonna 2012 julkaistulle Katu-kirjalle ja vuonna 2017 julkaistulle Naamat-kirjalle. Aiemmat Pyyvaaran ja Timosen teokset ovat olleet läpimurto asunnottomuuskentällä peittelemättömyytensä, rohkeutensa ja tinkimättömyytensä vuoksi. tarinat esitetään sellaisina, kuin teokseen osallistuvat henkilöt haluavat ne ilmaista.

Rahoittamalla Reunalla-teosta osallistut Vailla vakinaista asuntoa ry:n asunnottomuuden vastaiseen työhön!

Reunalla-teos tarjoaa ai-toja ja omakohtaisia puheen-

vuoroja asunnottomuudesta hälventäen asunnottomuutta kokevien ihmisten kohtamia ennakkoasenteita. Reunalla edistää yhdenvertaisuutta tuomalla vastakkaiset näkemykset, asiantuntijat ja kokemuksen omaavat yhteiseen keskustelupöytään. Teos tarjoaa osallistumismahdollisuuden heille, jotka haluavat jakaa oman tarinansa avoimesti. Lisäämällä vai-kuttamismahdollisuuksia se-kä paikallisella että alueelli-sella tasolla.

Miksi osa ihmisistä toimii haavoittaakseen ja osa suojellakseen? Miksi osa sortuu päihteisiin ja osa muihin riippuvuuksiin? Miten voisimme auttaa ja tukea kriisin kokeneita ja kohtaavia ihmisiä hädän hetkellä? Miten voisimme vastata yksilön ja yhtei-

söjen tarpeisiin, joiden motiivit ja toimintatavat voivat olla meille vieraita ja vastenmielisiä? Millaista asunnottomuus on? Millaista on olla reunalla?

Löydä Mesenaatti-kampanjasivun vaihtoehtois-ta sinulle sopivin tapa osal-

listua joukkorahoitushankeseen.

<https://mesenaatti.me/2966/reunalla-peittelematon-roh-kea-ja-tinkimaton-kokoelma-puheenvuoroja-asunnottomuudesta/>

Lahjoita asunnottomuustyölle!

Ulkona, rappukäytävissä ja ensisuojoissa yöpyy 492 ihmistä.

- MobilePay nro: 50144
- Vva ry:n lahjoitustili: FI95 8000 1770 5353 01, DABAFIHH. Viite: "KOTI"
- Tekstiviestillä oheisista summista: (1, 5, 10, 20, 30 tai 40 euroa) ja "KOTI" (esim. 10 KOTI) numeroon 16588
- "Kadulta kotiin" -lahjoitusnumerot: 0600-96588 (10 €), 0600-96589 (20 € ja 0600-95900 (30 €) puhelu + pvm/mpm

Kiitos, että välität

Rahankeräysluvan nro: RA/2021/964

Maksuongelmat tulevat lisääntymään ja asunnottomuusriski kasvaa "UUDESSA HALLITUSOHJELMASSA OLEVAT TOIMENPITEET ON TEHTY VASTOIN KAIKKIA ASIAANTUNTIJANÄKEMYKSIÄ"

Petteri Orpon hallitusohjelman linjaukset herättävät huolta Vailla vakinaista asuntoa ry:ssä. On hienoa, että pitkäaikaisasunnottomuuden poistaminen on kirjattu hallitusohjelmaan, mutta moni muu toimenpide ei tue kestävästä asunnottomuuspolitiikasta. Asumistukiin, sosiaaliturvaan sekä työttömyystukeen kohdistuvat leikkaukset tulevat lisäämään pienituloisten riskiä jäädä asunnottomaksi, eivätkä työllistämisen- ja koulutustoimenpiteetkään lupaa hyvää ihmisten työmarkkinoille pääsyä ajatellen. Myös valtion tukemien kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantoa ollaan ajamassa alas.

Yli eri hallituskausien kestäneiden pitkäjänteisesti toteutettujen asunnottomuusohjelmien seurauksena Suomessa on muodostunut tavoite poistaa asunnottomuus vuoteen 2027 mennessä. Vaikka tavoite pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisesta sisältyy perjantaina julkistettuun **Petteri Orpon** hallitusohjelmaan, sen peruspilarina olevat säästöt ja leikkaukset, jotka tulevat koskemaan erityisesti pienituloisia, matalapalkka-aloilla työskenteleviä, yksinhuoltajavanhempia ja osatyökykyisiä, ei tue kestävästä asunnottomuuspolitiikasta vaan uhkana on maksuongelmien ja häätöjen lisääntyminen ja asunnotto-

muusriskin kasvaminen.

Asumistukijärjestelmä on suuntautunut läpinäkyvästi ja kustannusvaikutteisesti juuri vähävaraisimmalle väestölle. Nyt hyväksytyt asumismenot tullaan pudottamaan kahdeksastakymmenestä seitsemäänkymmeneen prosenttiin, asumisten 300 euron ansiotulovähennys poistetaan, perusomavastuuta korotetaan ja kunta-luokitus poistetaan. Tällä on kauaskantoiset vaikutukset paitsi yksilön haasteisiin selviytyä jo muutenkin korkeista elinkustannuksista myös pääkaupunkiseudun kehitykseen. Pääkaupunkiseudulla tarvitaan työvoimaa erityisesti palvelualoille, ja vuokra-asuntotarve tulee kasvamaan enti-

sestään. Matalapalkka-aloilla työvoiman saanti vaikeutuu, jos ihmisten tulotaso ei riitä edes asumiskustannusten kattamiseen.

– Toimeentulotukiin, asumistukiin ja sosiaaliturvaan kohdistuvat leikkaukset osuvat puhtaasti pienituloisimpien ihmisten mahdollisuuksiin pärjätä. Kun asumiskustannukset eivät laske eikä tulotaso nouse, vuokrat, hädät ja asunnottomuuden riski tulevat lisääntymään, sanoo Vailla vakinaista asuntoa ry:n palvelupäällikkö **Jussi Lehtonen**.

Toimeentulotukeen kohdistuvista toimenpiteistä puhuttaessa nostetaan esiin niin sanottu Tanskan malli. Unoh-

detaan kuitenkin kertoa, että Tanskassa malli pitää sisällään runsaasti erilaisia koulutus- ja muita tukitoimia, jotta ihmiset pääsisivät työmarkkinoille. Unohdetaan myös, että hyvin monelle tukien varassa olevalle ihmiselle ei ole työmarkkinoilla kovaa kysyntää terveysongelmien, mielenterveysongelmien, tai osaamisen vuoksi.

– Hallitusohjelmassa luvataan panostuksia asunnottomuutta kokeneiden työllistymiseen, mutta toimenpiteiksi ehdotetuissa järjestelmämuutoksissa poistetaan jo olemassa olevat tukitoimet, esimerkiksi palkkatuki ja palvelusuunnitelman käyttäminen sosiaalisen työn keinona. Ei ihmisten pää-

syä takaisin työmarkkinoille ainakaan niin edistetä. Hallitusohjelmassa esitetyjä toimenpiteitä on tehty vastoin kaikkia asiantuntijänäkemyksiä, Lehtonen toteaa.

Asunnottomuusohjelmassa aiotaan panostaa valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien väliseen yhteistyön vahvistamiseen asunnottomuuden ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Takausmaksun vuoksi erityisryhmille suunnattujen asun- tokohteiden rakentamisesta tulee kuitenkin kalliimpaa, eikä kaupunkien kasvua ohjaaviin MAL-sopimuksiin kirjata ARA-rahoitteisten vuokra-asuntojen rakentamista. Nämä linjaukset tulevat vaikuttamaan vuokratason nousemiseen. Valtion tukemien vuokra-asuntojen tulorajojen

palauttaminen ja vuokrasopimusten määräaikaistaminen romuttavat myös asumisen pysyvyyden periaatetta.

Erityishuomiona hallitusohjelmassa nostetaan nuorten asunnottomien tilanteen parantaminen muun muassa edistämällä tuettujen asumisyksiköiden perustamista. Sosiaaliturvan lapsikorotukset kuitenkin poistetaan, vaikka Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut toistuvasti, että Suomessa sosiaaliturvan taso on liian alhainen. Joka kymmenes lapsiperhe Suomessa tarvitsee toimeentulotukea, ja 12 prosenttia lapsista asuu köyhissä perheissä. Yhteiskunnasta syrjäyttäminen lisää asunnottomuuden riskiä.

– Asunnottomuus on kas-

vanut alle kolmekymppisten joukossa, ja monilla heillä on asunnottomuuden taustalla jo lapsuudenkodista alkaneita vakavia ongelmia kuten vanhempien päihteidenkäyttöä, väkivaltaa ja huostaanottoja. Niin nämä nuoret kuin heidän perheensä tarvitsisivat keppityksen sijaan joustavampia ja yksilöllisempiä palvelumuotoja, jotta saisivat juuri heidän tarpeitaan vastaavaa tukea oli kyse sitten rahasta tai elämänhallintaan liittyvistä haasteista, Vailla vakinaista asuntoa ry:n toiminnanjohtaja **Sanna Tiivola** sanoo.

Maahan muuttaneiden osalta on todettava, että hallitusohjelman maahanmuuttoon kohdistuvat toimenpiteet tulevat lisäämään paperittomuutta, mikä taas altistaa ih-

misiä hakeutumaan pimeästi vuokralle ja lisää hyväksikäytön riskiä sekä työ- että asun- tomarkkinoilla. Muun muassa työlaisäädännön ja oleskelulupien ehtojen tiukennusten myötä esimerkiksi turvapaikan hakijoina tulleet halutaan estää hakemasta työperusteisia lupia. Kohtuuhintaisen asumisen turvaaminen ei ole myöskään vain maahan muuttaneiden etu, kuten nyt halutaan esittää, vaan se hyödyttää kaikkia pieni- ja keskituloisia.

Tulevalla hallituksella tun- tuu olevan aika vähän ymmärrystä ja tietoa siitä, millaisia syitä asunnottomuuden ja eri- arvoistumisen taustalla on.

Teksti: Erja Morottaja

Prinssi William aloittaa asunto ensin -mallisen hankkeen Isossa-Britanniassa

Walesin prinssi William käynnistää viisivuotisen hankkeen asunnottomuuden poistamiseksi Isossa-Britanniassa. Esimerkkinä toimii Suomen asunto ensin -malli.

Homewards-nimisen ohjelman tarkoituksena on rakentaa verkosto, joka koostuu eri asiantuntijoista, olivatpa he sitten organisaatioiden palveluksessa tai työskentelevät muuten asunnottomuuden ja sen lieveilmiöiden parissa.

– Modernisessa ja edistyk- sellisessä yhteiskunnassa jokaisella pitäisi olla turvallinen koti, ja asunnottomuutta kokevia ihmisiä kohdellaan arvokkaasti ja he saavat heidän tarvitsemaansa tukea, **Walesin prinssi William** sanoi palatsin julkaisemassa tiedotteessa.

– Haluan tehdä tästä totta Homewards-ohjelman kautta ja antaa seuraavien viiden vuoden aikana ihmisil-

le kaikkialla Isossa-Britanniassa toivoa siitä, että asunnottomuutta voidaan estää, kun teemme yhteistyötä.

Walesin prinssin aloittama hanke on saanut inspiraationsa Suomen asunto ensin -mallista, jossa ihmiselle tarjotaan ensin asunto – koti omilla avaimilla ja vuokrasopimuksella. Vastan jälkeen voi alkaa asunnottomuuden tuottamien ongelmien hoitaminen ja kuntoutuminen.

Prinssi William haluaa hankkeensa kautta myös vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja lisätä ymmärrystä asunnottomuutta kokevia kohtaan ja mitä on asunnottomuusilmiön taustalla. Hän itse kävi 11-vuotiaana ensimmäisen kerran tutustumas-

sa asunnottomien hätäma- joitukseen äitinsä, prinsessa Dianan kanssa, ja toimii nykyään suojelijana asunnottomuusjärjestö Centrepoin- tis- ja The Passages- sa.

Isossa-Britanniassa on ti-

lastojen mukaan yli 300 000 asunnottomia, mutta luku on todellisuudessa suurempi. Ystävien ja tuttavien luona majoilevat sekä autoissa ja muissa tilapäisratkaisuis- sa yöpyvät eivät näy tilastoissa (samoin kuin Suomessa).

HEKA:N VUOKRANKOROTUSSUUNNITELMAT VOIVAT JOHTAA MAKSUONGELMIEN LISÄÄNTYMISEEN JA ASUNNOTTOMUUSRISKIN KASVAMISEEN

Helsingin kaupungin kiinteistö-yhtiö HEKA valmistelee yli 10 % vuokrankorotuksia. Perusteiksi ilmoitetaan korkotason ja yleisen kustannustason nousu.

Pääkaupunkiseudun vuokramarkkinoiden kehitys on ollut me-
nossa parempaan suuntaan. Vuonna 2021 ensimmäisen kerran pitkään aikaan uusi-
en tehtyjen vuokrasopimusten hinta laski. Pienten vuokra-asuntojen saatavuus parani ja vuokrien nousukehitys näytti hidastuneen. Kehitykseen ovat vaikuttaneet uusi-
en kohteiden käynnistysavustukset, markkinatilanne sekä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa vuonna 2008 aloitetut MAL-sopimukset, joilla on pitkäaikaisesti turvattu riittävä kaavoitus ja väestön tarpeisiin vastaava asuntopolitiikka kunnissa.

ARA-rahoitteisen asun-
tokannan vuokratason tulee yhä kiinnittää huomiota, vaikka kustannukset ovat nousseet muun muassa maailmantilanteen vuoksi, ja ARA:n omakustannusperiaatteen mukaisesti niitä voidaan kattaa vuokrankorotuksilla. Vailla vakinaista asuntoa ry on jo aiemmin nostanut esille huolensa, että Arava-vuokrien kasvuprosentti on ollut viime vuosina säännöllisesti korkeampi kuin vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen, erityisesti kasvukeskuksissa.

HEKA:n suunnitelmilla vuokrankorotuksilla voi olla kauaskantoiset vaikutuk-

set paitsi yksilön haasteisiin selviytyä jo muutenkin korkeista elinkustannuksista myös koko pääkaupunkiseudun kehitykseen. Pääkaupunkiseudulla tarvitaan työvoimaa erityisesti palvelualoille, ja vuokra-asunto-
tarve tulee kasvamaan entisestään. Matalapalkka-aloilla työvoiman saanti vaikeutuu, jos ihmisten tulotaso ei riitä edes asumiskustannus-

ten kattamiseen. Tämä estää työvoiman liikkuvuutta sinne, missä työtä on tarjolla, ja pahimmassa tapauksessa koko metropolialueen taloudellinen kasvu ja vetovoima hiipuvat. Tällaisen kehityskulun taloudelliset kustannukset ovat niin korkeat, että niitä on vaikea edes arvioida.

Samaan aikaan hallitusneuvotteluissa olevat puol-

eet kaavailevat asumistuki-
en leikkauksia. Perusteluina on jopa vääriä olettamuksia asumistuen kohdistumisesta. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan vuosina 2016-2017 teettämän asuntopolitiikan kehittämiskohteisiin keskityneen tutkimuksen tuloksista selviää, että asumistuki todettiin tehokkaaksi tukimuodoksi, joka kohdentuu välittömästi tukea tarvitseviin, toisin kuin esimerkiksi verotuet tai vuokrasubventiot, jotka siirtäisivät asuntotuotannon painopistettä kohtuuhintaisten asuntojen tuottamisesta sijoitusyhtiöiden rakennuttamiin markkinahintaisiin vuokra-asuntoihin. Asumistukijärjestelmä on todettu läpinäkyväksi kustannusvaikutusten ja kohdentumisen suhteen, ja se tukee myös työvoiman muuttoa kasvukeskuksiin, joissa on työvoiman kysyntää.

Vailla vakinaista asuntoa ry:n asumisneuvonnassa käy jo nyt yhä enenevässä määrin työssäkäyviä matalapalkka-aloilla olevia ja pätkätyötä tekeviä ihmisiä, joiden toimeentulo ei riitä enää edes asumiskustannuksiin. Mahdolliset vuokrankorotukset ja asumiseen liittyvät "säästökuurit" tulevat aiheuttamaan osalle ihmisistä taloudellisia ongelmia, ja ne lisäävät riskiä jäädä asunnottomaksi.

HEKA:n vuokrankorotuksista ei ole vielä tehty päätöstä. Uusien vuokrien olisi tarkoitus astua voimaan vuoden 2024 alussa. HEKA:lla on pääkaupunkiseudulla noin 50 000 vuokra-asuntoa.

UJUNI AHMEDILLE ASUNNOTTOMUUS ON IHMISOIKEUSKYSYMYKS

Ihmisoikeusvaikuttaja-kirjailija Ujuni Ahmed aloitti helmikuussa Vailla vakinaista asuntoa ry:n uutena kummina. Kummitoiminnalla Vva ry pyrkii vaikuttamaan siihen, että asunnottomuus tiedostetaan yhteiskunnallisena ilmiönä. Julkisuuden henkilö voi tuoda ihmisen perusoikeuksia loukkaavan yhteiskunnallisen ongelman näkyville ja laajempaan keskusteluun.

Vva ry:n toiminta on tullut Ujuni Ahmedille tutuksi jo vuosien ajan muun muassa hänen järjestämiensä ruokalahjoitustemppausten ansiosta, ja viime lokakuussa hän toimi Asunnottomien yön Helsingin päätapahtuman juontajana ja poliitikkopaneelikeskustelun vetäjänä. Ujuni on myös tuonut esille asunnottomuutta ihmisoikeuskysymyksenä.

– Olen itsekkin nuorena kokenut kodittomuuden. Tuntuu, ettei minulla ollut ihmisarvoa. Kukaan ei ansaitse jäädä ilman suojaa ja turvaa ja tuntea itsensä arvottomaksi, Vailla vakinaista asuntoa ry:n kummina tänään aloittava Ujuni Ahmed sanoo.

Ujuni on taistellut pitkään ihmisoikeuksien puolesta ja tuonut rohkeasti esille haavoittuneimmassa asemassa olevien asemaa yhteiskunnassa, vaikka häntä on yritetty vaientaa niin valtaväestöön kuin vähemmistöyhteisöön kuuluvien taholta. Kolmevuotiaana Somaliasta Suomeen muuttanut Ujuni on tehnyt työtä erityisesti tyttöjen sukuelinten silpomiseen ja kunniaan liitettyyn väkivaltaan liittyvän tietouden

lisäämiseksi ja osaltaan saanut aikaan, että Oikeusministeriön työryhmä valmistelee rikoslain muuttamista niin, että tyttöjen sukuelinten silpominen tulisi rangaistavaksi nykyistä selvemmin.

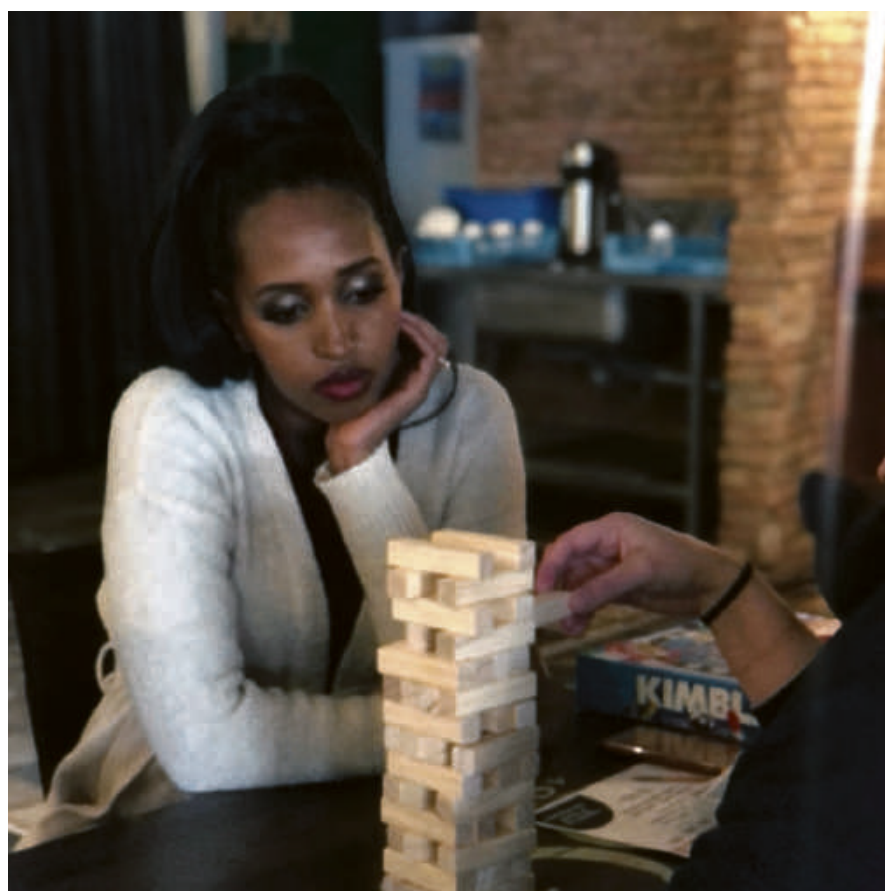
Tukea ja apua haasteisiin

Vva ry:n kummina Ujuni osoittaa tukensa järjestössä tehtävälle työlle asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja poistamiseksi sekä vaikuttaa omalta osaltaan siihen, että asunnottomuutta kokevien ihmisten elämänteisiin pyritään löytämään ratkaisuja.

– Asunnottomuuden juurisyyt ovat hyvin moninaiset. Taustalla voi usein olla näköalattomuutta, turvattomuutta tai ihan perusihmillinen muutos elämäntilanteessa, joka saattaa ajaa ihmisen pois omasta kodistaan, Ujuni sanoo.

– Asunnottomuuden ratkaisemiseksi ja oikeanlaisen tuen mahdollistamiseksi on katsottavat aina ihmiseen ja hänen tarpeisiinsa, jotta hänellä on parhaimmat mahdollisuudet omaan asuntoon. Asunnottomuutta on hankala ratkaista, jos jätämme ihmiset yksin ilman tukea ja apua myös niihin haasteisiin, jotka johtuvat asunnottomuudesta eivätkä nämä haasteet saa olla toisiaan poissulkevia, Ujuni muistuttaa.

Kummi voi tehdä vuodesta oppimismatkan myös itselleen. Hän saa ajankoh- taista tietoa asunnottomuudesta Suomessa, pääsee tutustumaan Vva ry:llä tehtävään asunnottomuustyöhön ja tapaamaan asunnottomuutta kokevia ihmisiä.

Ujuni Ahmedille vaikuttamistyö on luontevaa. Lisäksi hän tunnustautuu erilaisten lauta- ja korttipelien intohimoiseksi pelaajaksi. Vepan kävjät ovat päässeet ottamaan Ujunista mittaa peli-illoissa.

Asunnottomien yön 2023 teemana on "KENELLE KAUPUNKI KUULUU?"

Asunnottomien yötä vietetään jälleen 17. lokakuuta YK:n köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisena päivänä Helsingissä ja eri puolilla Suomea. Vuoden 2023 teemana on: "Kenelle kaupunki kuuluu?"

Asunnottomien yön kansalaisliike haluaa herättää yhteiskunnallista keskustelua, kenen ehdoilla julkista tilaa suunnitellaan, kenellä on oikeus näkyä kaupunkikuvassa, kenen tarpeisiin kaupunkitila vastaa, ja onko meidän julkinen tilamme kaikille yhdenvertainen ja kaikkien saavutettavissa?

Suomessa vaalitaan ajatusta, että yhteiskunta on kaikille avoin, ja että kaupungit ja taajamat kuuluvat kaikille. Havainnekuvien takana, kaupunkien arjessa julkisen tilan käyttöä kuitenkin rajataan ja estetään väestöryhmiltä, jotka koetaan haitallisiksi tai häiritsevällä tavalla käyttäytyviksi. Asunnottomuutta kokevat ihmiset nähdään usein turvattomuuden aiheuttajina muille ja unohdetaan, että asunnottomuus on turvattomuuden aiheuttaja asunnottomuutta kokevalle itselleen. Tarvitaan kaupunkisuunnittelua, joka perustuu yhdenvertaisuuteen, ei pelkoon ja erotteluun.

– Haluamme herättää valtakunnallista keskustelua kaupunkisuunnittelusta ja oikeudesta julkiseen tilaan osallisuuden näkökulmasta. Ketä kaupunkisuunnittelussa kuullaan ja huomioidaan, ja millaisia palveluja kenellekin luodaan, Asunnottomien yön kansalaisliikkeen ja Helsingin päätapahtuman koordinoija **Vlada Petrovskaja** avaa tämänvuotisen teeman taustoja.

– Vaarana on, että julkisen tilan käyttöä kontrolloidaan ja sitä pääsevät käyttämään he, joilla on varaa maksaa palveluista. Asemarakennuksessa olleiden penkkien tilalle tulee kahviloita, joihin asunnottomuutta kokevalla ihmisellä ei ole taloudellisista syistä eikä stigman vuoksi mahdollista päästä istahtamaan. Hänet häädetään sieltä ensimmäisenä pois, Petrovskaja jatkaa.

Kuva: Camilla Hanhirova

Julkisen tilan kaupallistamisen lisäksi asunnottomuutta kokevilta vietään mahdollisuuksia olla kaupunkilaisina kaupungissa esimerkiksi vihamielisen arkkitehtuurin keinoin. Muurien päälle asennetaan metallisia piikkejä ja puistonpenkkejä poistetaan tai niille laitetaan erilaisia tankoja estämään nukkumista.

Asunnottomuutta kokeville ihmisille suunnattuja palveluja kuten päiväkeskuksia tai asumisyksiköitä ei myöskään haluta kaupunkiympäristöön. Moni yleishyödyllinen toimija joutuu lähtemään pois kaupunkien vilkkaalta alueilta tilojen korkeiden vuokrien, mutta myös niin sanotun nimbyilmiön vuoksi. Vedotaan järjestyshäiriöihin, vaikka asunnottomien palveluiden häättäminen vain pahentaa asioita entisestään.

– Nimby-keskusteluissa on hyvä kysyä, missä asunnottomuutta kokevien ihmisten pitäisi sitten olla? Eivät he lakkaa olemasta sillä, että jotkut eivät halua nähdä asunnottomuutta ja siihen liittyviä lieveilmiöitä, sanoo Vailla vakinaista asuntoa ry:n toiminnanjohtaja **Sanna Tiivola**.

– Kaupunkien järjestyshäiriöt helppottuvat usein sillä, että apua ja tukea järjestetään sinne, missä asunnottomuutta kokevat ihmiset muutenkin liikkuvat ja oleilevat. Asunnottomien palveluiden vieminen jonnekin joutomaille ei kerro hyvää yhteiskunnasta, Tiivola muistuttaa.

Nimby-sana tulee englanninkielestä "not in my back yard" ja tarkoittaa omaan asuinympäristöön suunniteltujen, mutta omasta mielestä epämiellyttävien tai ei-toivottujen asioiden vastustamista.

Jos olet kiinnostunut sponsorimaan Asunnottomien yön Helsingin päätapahtumaa tai tekemään muuta yhteistyötä, esimerkiksi lavatekniikkaan ja -tuotantoon liittyen, ota yhteys tapahtuman tuottajaan Jenny Fermiin, puh. 045 346 7256, sähköposti: asunnottomienyo@vvary.fi

Jos haluat järjestää Asunnottomien yötä omalla paikkakunnallasi ensimmäistä kertaa, ota yhteys Asunnottomien yön kansalaisliikkeen koordinaattoriin Vlada Petrovskajaan, puh. 050 407 9703, sähköposti: vlada.petrovskaja@vvary.fi

Naapuruus hyvinvointia edistämässä

Järjestötoiminnassa naapuruuden merkitys toiminnan onnistumisen ja vaikuttavuuden kannalta on valtava.

Naapurustossa on myönteistä voimaa. Olemme järjestönä kiitollisia, että olemme saaneet tukea Itä-Pasilan naapurustoilta erilaisissa muodoissa. Naapurusto on oivaltava ja nopeasti reagoiva, auttaa järjestämme kehittämään toimintaa, vastaamaan paremmin kohderyhmämme tarpeisiin ja edistää kaupunkiympäristöjen toimivuutta sekä palveluiden saavutettavuutta. Naapurustosta löytyy tietoa, välittämistä ja osaamista.

Naapuruuteen liittyy myös varjoisia puolia, jotka tulevat esille asunnottomuus-kentältä.

Pois silmistä

Nähdäkseni yhteiskunnassa yleisesti vallitsevat asenteet asunnottomuutta kokevia ihmisiä kohtaan käyvät toteen naapurustoissa, taloyhtiöissä, näyttäytyvät toimintana rapukäytävillä, hisseissä. Naapurusto on ikään kuin pienoismalli yhteisöstä, jossa muun muassa kirjoittamaton yhteiskuntasopimus haastaa ja velvoittaa asukkaita toimimaan yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi.

Naapurustolla voi olla valtaa, jonka vaikutuksesta järjestöjen sijoittuminen kaupunkiympäristöön toteutuu. Demokraattinen ja hyväksyvä yhteisö sallii palveluiden sijoittumisen ja kohderyhmien näkymisen yksittäisissä naapurustoissa ja yleisesti kaupunkikuvassa.

Asumisyksikkö- ja tilapäismajoitustoiminnan kaupunkiin sijoittumiseen liittyvässä julkisessa keskustelussa törmätään nimbyilyyn, köyhyyden halveksuntaan, ennakkoasenteisiin sekä pelkoihin oman hyvinvointiin ja turvallisuuteen kohdistuvista riskeistä. Valitettavan usein kohtaamme asunnottomuutta kokevien ulossulke-

mista konkreettisilta asuin-alueilta.

Tasavertaisuus, yhteisöllisyys, osallisuus

Inhimillinen turvallisuus on meidän kaikkien oikeus, eikä kyseistä tule koskaan vähätellä. Tunnistamme erilaisen käyttäytymismallien seurannaisvaikutuksia ja niihin liittyviä ennako-odotuksia. Avoimen vuoropuhelun avulla naapurustoissa pystytään todistetusti ennaltaehkäisemään henkeen ja terveyteen kohdistuvia riskejä, parantamaan järjestötoimijoiden ja sosiaali- ja terveyspalvelujen reagoitokykyä ja varhaisen tuen mallien käyttöönottoa haastavissa riitatilanteissa. Naapuruston hyvinvointia voidaan siis edistää myös silloin, kun alueelle sijoittuu asunnottomuutta kokeville suunnattuja palveluita ja asumisyksikköasumista. Eikä kyseisiin sosiaali- ja terveysalan palveluihin tulisi etukäteen suhtautua uhkana.

Naapuruston hyvinvointi vaikuttaa myös asumisyksikössä asuvan ihmisen elämänlaatuun

Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten parissa työskennellessä näemme naapurussuhteiden vaikuttavan myös suoraan järjestömme kävijöiden arjen ja hyvinvoinnin kokemiseen. Asunnottomuutta kokevan ihmisen tuntuma siitä, millä alueella hän saa olla tasavertaisena ja minne hänelle suunnattu palvelu rakennetaan, vaikuttavat suorannaisesti yhteisöllisyyden ja osallisuuden tunteeseen tai usein kyseisten puuttumiseen.

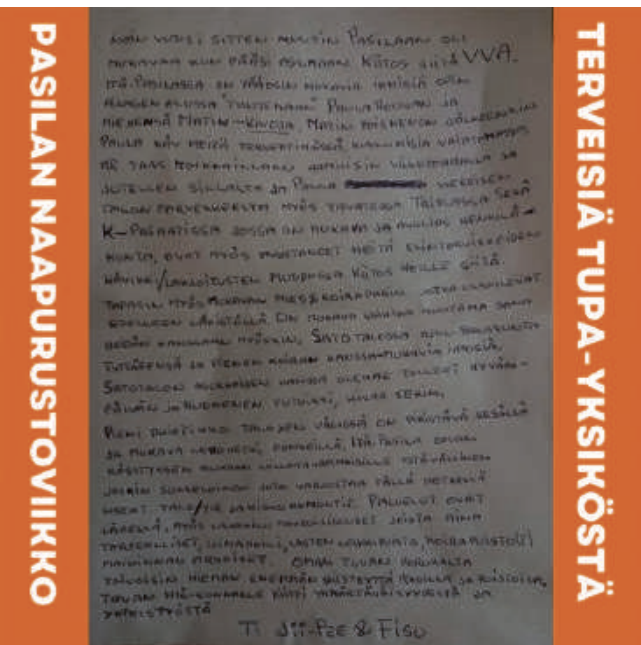
Syrjintä vaikuttaa minäkuvaan

Alueiden syrjivä asenne voi

vaikuttaa kun-kin asunnottomuutta kokevan ihmisen minäkuvaan, ihmisarvoon, inhimillisen turvallisuuteen ja yleisesti hyvinvointiin. Myös siihen, miten haastavassa elämäntilanteessa olevaa henkilöä voidaan tukea. On tärkeää muistaa ja muistuttaa, että yksilön asema yhteiskunnassa ja yhteisössä vaikuttaa siihen, millaisia valmiuksia hänellä on vastaanottaa ammattilaisten tarjoamaa apua. Todettakoon, että toistuvat syrjintäkokemukset saattavat demotivoida, traumatisoida, kaventavat itsemääräämisoikeutta ja ajavaa haavoittuvassa asemassa olevan ihmisen yhteiskunnan määritellyn asumisen- ja käyttäytymisennormin marginaaliin.

Uhkana ja ulkopuolisena

Vastuu vuorovaikuttamisesta on jokaisella itsellään ja onkin hyvä pohtia, onko kaikilla ihmisillä lähtökohteisesti tarvittavia voimavaroja, osaamista ja valmiuksia olla hyvä vuorovaikuttaja naapurustossa. Pitkäaikaisasunnottomuus, laitoshistoria, riippuvuuksien aiheuttamat seurannaisvaikutukset, traumatausta jne. voivat heikentää asumisen taitoja. Esimerkiksi nimenomaan asumisyksikköasumisessa ammattilaisten tehtävänä onkin tukea asukkaita kohti itsenäistä asumista parantamalla arjenhallintaa, asumis- ja vuorovaikutustaitoja. Naapurustossa kunnioittava ja hyvinvoiva asuminen on työmme ytimessä.

Mainittakoon, että on haastavaa tulla hyväksi naapuruston jäseneksi, kun lähtökohtaisesti tulee kohdatuksi uhkana ja ulkopuolisena.

Erilaisten elämäntapojen yhteensovittaminen, avoin kunnioittava vuorovaikutus, monimuotoisuuden ymmärtäminen ja empatia, varhainen tuen tarpeen tunnistaminen ja reagointi ovat hyvän naapuruston piirteitä. Nämä ovat sekä järjestömme toiminnan piirissä olevien ihmisten että naapurustojen vastuulla olevia arkea ja asumista sujuvoittavia tekijöitä.

Eri väestöryhmien ja toimijoiden keskinäisellä vuoropuhelulla on kauaskantoisia myönteisiä vaikutuksia. Yhdenvertaisuuden edistämisessä on olennaista, että tulevaisuudessa kaupunkisuunnittelu huomioi monimuotoisuutta yhä enemmän. Tämä ennaltaehkäisee segregoitumista ja alueiden eriarvoistumista. Myös edistää kaupungin turvallisuutta. Viisaan kaupunkisuunnittelun myötä naapuruudesta muodostuu voimavara, joka voi edistää asunnottomuutta kokevien ja kokeneiden ihmisten yhteiskuntaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja lisää edellytyksiä itsenäiseen ja hyvinvoivaan asumiseen.

Teksti: Vlada Petrovskaja

Haastattelujen tekijä: Riina Valkeapää

Ohjaaja Kai oli vuorossa viimeisenä yönä Tomin kanssa.

TALVI KALKKERSIN KÄVIJÖIDEN KERTOMANA

Kalkkers avattiin kävijöille marraskuun alussa ja meni tauolle huhtikuun lopulla. Helsingissä, Ratamestarinkatu 6:ssa oleva yökeskus tarjosi tuttuun tyyliin asunnottomille kriisi- ja ensiapua kauden aikana lähes joka yö. Kävijät saivat lämpimän, turvallisen suojapaikan, ruokaa ja palveluihin ohjausta. Suuren kävijämäärän vuoksi Kalkkersin palvelut rajattiin ensisijaisesti kadulla oleville, mikä vapautti ohjaajien resurssin käytettäväksi vaikeimmassa kriisitilanteessa olevien kävijöiden tilanteen ratkaisuun. Pitkäjänteisesti ja ajantasaisesti ylläpidetyt verkostot nopeuttivat kävijöiden eteenpäin siirtymistä. Kalkkers avaa jälleen ovensa syksyllä 2023.

Asunnottomana elämää ei voi suunnitella etukäteen

"Työt loppu koronan takia. Työnantaja järjesti asuinpaikan, joka meni sitten töiden loppumisen takia. Kalkkersissa yövyin nyt pari-kolme kuukautta. Oli niin kylmä, eikä ollut oikein muutakaan paikkaa, minne mennä. Googlettamalla löysin Kalkkersin. En ole helsinkiläinen, joten en voinut käyttää kaupungin järjestämää hätämajoitusta.

Talvessa oli rankkaa kylmyys ja se, ettei ollut omaa paikkaa mihin mennä ja missä nukkua. Kaikki pesulla käynnit, pyykkäämiset, hygieniasta huolehtiminen on vaikeaa eikä elämää voi suunnitella etukäteen. Onneksi pysyin terveenä viime talven.

Olen ulkopaikkakuntalainen enkä käytä päihteitä. Mulla on yksi kaveri, joka ei myöskään käytä päihteitä. Kaverisuhteita on vaikea muodostaa. Pyrin elämään mahdollisimman tavallisesti asunnottomuudesta huolimatta. Herään aamulla ja tulen Triplaan ja Vepaan. Hengailen paljon Triplassa.

Kun Kalkkers on kiinni, yövyn lentokentällä. Siellä on lämmintä ja turvallista nukkua. Kesältä en odota mitään erikoista. Mukavaa, et olis lämmintä, kun joutuu tuolla ulkona viettämään aikaa."

Espanjasta Suomeen

"Asuin 13 vuotta Espanjassa. Viime syksynä jouduin tuleen takasin Suomeen, ja se on todella rankkaa. Jäin asunnottomaksi, kun jouduin huijatuksi asuntoasioissa. Asuin sitten saunaparakissa. Mitään hyvää syksyssä tai talvessa ei ollut.

En pääse kaupungin hätämajoituksiin, koska olen ulkopaikkakuntalainen. Kuulin ystäviltä, että Kalkkersissa on mahdollista yöpyä. Rankinta asunnottomuudessa on se, kun en tiedä mihin laitan yöllä pääni. Kun Kalkkers meni huhtikuun lopulla kiinni, pääsin Hiet-suun.

Olen eläkeläinen. Vietän päiväni, miten eläke antaa myöten. Nautin suomalaisesta kahvista, saunasta ja siitä, ettei tarvitse puhua. Mutta on mulla hyviä kavereita, joihin luotan.”

Seikkailuja metsässä

"Olin äitini omaishoitaja ja irtisanoin oman asunnon. Äitini kun kuoli, menetin asuinpaikan. Olen ollut asunnottomana jo ku 4–6 vuotta. Helsingin puolella, ja Espoon puolella myös tietyn pätkän.

Yöpaikkoja oon saanu hyvin aina, mutta sitten aamulla pitää lähteä pois.

Päivät kuluu aika pitkälti niin, että meen polille, Vepaan ja hengailen kavereiden kanssa. Käyn myös kuntouttavassa työtoiminnassa. Kesältä toivon tapaamisia lasten kanssa. Vien sitä asiaa eteenpäin. Ja kesäloma alkoi, joten lähden seikkailemaan metsään.

Päädyin väliaikaiseen majoitukseen. Mutta vittu se naapuri ja elinympäristö. Mut myös pahoinpideltiin ja mun muisti on kärsiny sen takia. Asuinympäristön takia en saanut ollenkaan rauhaa.

Syksyssä ja talvessa on aina se hyvää, että kesä tulee.

Eli nyt kuuluu ihan hyvää. Oon pysynyt erossa amfetamiinista, mut kookutin itseni kuitenkin Xanoreihin. Asuntoa pitäis ruveta hakemaan.”

SUNT PUERI PUERI – POJAT OVAT POIKIA

Juhani Tiilikainen alias Pekko oli henkilö, jota ei voi unohtaa.

En muista tarkkaan milloin Pekko ilmaantui meille Vva :lle, mutta siitä lähtien hänen pursuava ideapankkinsa oli käytösämme. Jos oli ongelma niin siihen löytyi aina ratkaisu. Olin luvannut männävuosina, että kävijät saisivat remontoida Vertais- ja vapaaehtoiskeskuksemme Vepan, joka sijaitsi silloin Kinaporinkadulla, oman maun mukaan ja etten puuttuisi mihinkään. No Pekon ideasta Vepa maallattiin tummansinisellä ja latinaksi seinälle kirjoitettiin, että Pojat ovat Poikia. Eihän siinä auttanut, kun hymyillä ja nikotella. Kun meillä kävi vieraita, he sanoivat että paikasta tulee mieleen hämyinen merimieskapakka. Pekko oli mukana remontoimassa ja kun ei löytynyt veistä pullan leikkaukseen, hän otti sahan ja sahasi pullapalat ja sekoitti sokerin kahviin silmälasin sangalla.

Muutamana kesänä rakennettiin Vartiosaaressa vers-tasrakennusta. Rakennuk-

sen tekemiseen tarvittiin iso kurkihirsä ja se piti siirtää ensin satamaan ja sieltä veneellä saareen. Vva :lla oli siihen aikaan bussi, joka oli toiminut ensin Yökiittäjä Lepakon bussina ja sitten Laguuni-hankkeessa. Hirsä oli niin pitkä, ettei se mahtunut edes bussin kyytiin. No, jos oli ongelma, siihen löytyi ratkaisu. Pekko ja Niko sahasivat bussiin hirren mentävän aukon ja jo mahtui kurkihirsä kyytiin. Muutakin innovatiivisia menetelmiä käytettiin rakennustarvikkeiden siirtämisessä saareen. Nauroin vedet silmissä, kun palasin lomalta ja näin kuvat, miten tarvikkeet olivat siirtyneet saareen.

Minut oli kutsuttu Vva:n edustajana Y-säätiön 30-vuotisjuhliin. Puolisoni ei päässyt osallistumaan ja pyysin Pekkoa avecikseni. Pekko suhtautui asiaan sen vaatimalla vakavuudella ja laittopuvun päällensä sekä oikeat kengät, normaalisti Pekko liikkui crokeilla kesät talvet eikä puku kuulunut vaa-

tekaapin varustukseen.

Pekko oli mukana eurooppalaisten asunnottomuustoimijoiden kattojärjestö FEANTSA:n seminaarissa Tanskassa Kööpenhaminassa. Pekko ei taitanut mitään muuta kieltä kuin Suomea, mutta ui seminaarissa kuin kala vedessä ja verkostoitui puolen seminaariväen kanssa.

Vva:lla oli linja-auto joka oli hankittu Yökiittäjälle ja kun linja-autosta luovuttiin Pekko keksi loistoidean. Bussi voisi toimia asunnottomuustyön sanansaattajana ja bussiin hankittaisiin grilli ja ihmiset voisivat työllistyä, kun se liikkuisi tapahtumissa. Bussi vieraili useissa tapahtumissa ja mm. eduskuntatalon edessä. Pekko keskusteli sujuvasti niin ministerien kuin kansanedustajien kanssa. Tästä Laguuni-innovaatiosta saatiin THL:ltä palkinnoksi innovaatiosta 15 000 euroa.

Liikkuva Laguuni-hanke päättyi ja sille varatulla alueelta Kalasatamasta piti tyhjentää kaikki tavarat. Koska Pekko oli keräilymiehiä, oli alueelle kerääntynyt yhtä ja toista. Tulin lomalta, josta viikon päästä oli Vva ry: n 25-vuotisjuhlat, jotka oli päätetty pitää Vartiosaaressa. Lähdin käymään saareen ja meinasin pyörtyä, kun saaren ranta lähestyi, kaikki Laguunin tavarat oli ripoteltu pitkin rantaa... Huhkin pari tuntia kiihtyneenä ja siirsin tavarat yhteen kasaan ja sanoin, että nämä lähtevät tästä ja huomenna.

Olin ollut palvelupäällikkö Jussi Lehtosen kanssa yksissä teemajuhlissa ja Jussi oli pukeutunut mustaan isoon peruukkiin ja tummiin aurinkolaseihin. Olin jakanut kuvan sosiaaliseen mediaan, josta Pekko oli sen poiminut ja tulostanut silloisen Vepan seinälle. Porukoilla oli hauskaa, kun esihenkilö esiintyi vähän eri tamineissa...

Toinen hauska tapaus näihin herroihin liittyen oli, kun Vepassa tehtiin henkilöstökortteja. Jussistakin oli otettu kuva korttia varten, ja partu-

rikäynnistä oli vähän aikaa. Jussi näytti kuvassa pehkoi-neen ihan Sämpy-nimiseltä näyttelijältä. Pekko teki Jus-sille oman kortin ja kirjoitti siihen Sämpy. Eräällä henkilöllä oli huumori vähissä, mutta meillä muilla riitti hauskaa.

Pekko oli töissä Vva:lla pitkään ensin Omat avaimet -hankkeessa ja sitten Laguuni-hankkeessa, jonka hän ideoi. Hän jatkoi Omat avaimet -hankkeesta syntyneessä Kokematiimissä, jonka jälkeen hän siirtyi omasta tahdostaan vapaaehtoiseksi ja jätti paikansa niin sanotusti nuoremman sukupolven edustajalle, koska koki tämän hyötyvän pestistä enemmän. Pekko ideoi Metropolia-ammattikorkeakoulun kanssa elokuvan ”Valintoja”, jonka opiskelijat toteuttivat lopputyönään ja Pekosta kuvattiin myös dokumentti.

Pekko osui ideoineen hyvin ajan hermoon ja ilmiöihin. Hän osallistui Vva:lla ensimmäisen asunnottomuusohjelman konseptikilpailuun, jossa suunniteltiin asumisyksikkö. Viimeisenä varsinaisena työvuonnaan hän oli ideoimassa vielä nimeä myöten alle 29-vuotiaille, kadulla oleville nuorille suunnattua matalan kynnyksen kohtaamispaikkaa NUOLI-hanketta. Pekolla oli kyky nähdä ja kuulla myös lapsia ja nuoria ja kohdata heidät tasavertaisena.

Pekolla oli aina uusi rauta tulilla, uusi idea tai jos jokin asia ei syystä tai toisesta onnistunut, Pekko keksi tilalle uuden ratkaisun. Jos Pekolta pyysi apua, hän ei koskaan kieltäytynyt, vaan riensi aina apuun. Vaikka Pekolla oli erilaisia fyysisiä vaivoja ja sairauksia, hän halusi aina auttaa.

Sitten tuli päivä, jolloin Pekko soitti ja sanoi, että tämä on viimeinen puhelu. Tähän ongelmaan ei ollut enää ratkaisua.

*Lämmöllä muistaen
ja kaivaten,
Sanna*

MUISTAN kun tapasin Pekon ensimmäistä kertaa. Muistan hänen kauaskantavan, kirkkaan, pistävän tai jopa viiltävän naurun. Hän oli hyvällä tavalla hävytön. Todella ehdoton persoona. Huumorimiehiä. Omilla puheillaan ja asenteellaan hän kohtasi kaikkia ihmisiä tasavertaisina ja samanarvoisina, tittelistä huolimatta. Joskus ajattelin, että kaikella toiminnallaan hän tavoitteli absoluuttisen yhdenvertaisuuden toteutumista, sai ihmiset saman pöydän ääreen neuvottelemaan.

Istuimme kerran pöydässä ”tärkeiden ihmisten” ympäröimänä. Hänellä oli ideoita, kelpoja, oikeastaan nerokkaita. Hän sai ihmiset uskomaan. Silloin eräs korkeassa asemassa oleva ammattilainen tunnusti, että Pekolla on kyky nähdä asioita, joita muut eivät huomaa. Pekko toi aina jotain lisäarvoa, osoitti puutteita, paljasti virheitä.

Hänellä oli tapana tarkistaa, millaisia ihmiset oikeasti ovat, päästä totuuteen. Näin oli minunkin kohdallani, kun astuin ensimmäisen kerran Vepaan, enkä tuntenut ketään. Pekko se koetteli ja testaili, jaksoi kyseenalaistaa. Pekossa oli loputtomasti hyvää ja sitä hyvää hän jakoi muille.

Hän oli sosiaalisesti erittäin lahjakas. Löysi kaikissa tilanteissa ulospääsyn. Hän osasi puhua kaikesta ja kaikille. Hän oli tuhansien tarinoiden mies. Hänen olisi pitänyt olla aina olemassa.

- Vlada

PEKKO oli ensimmäinen tyyppi, johon Vva:n kummina tutustuin keväällä 2022. Kävin Pekon kanssa hakemassa lahjoitusruokia ja tavaroita. Reissumme sisälsivät aina jos jonkinlaista säätöä. Päädyimme keskelle lumimyrskyä kesärenkailla, pakastimenhakureissulle kaksin kerrostaloon, eksymään kummankin neitsytmatkalla Triplaan (Pekko parkkeerasi pääovien eteen). Minä olen hätähouso ja taipuvainen paniikkiin, mutta Pekon lakoninen kommentointi sai minut aina rauhoittumaan. Opin Pekolta, ettei ole mitään kiirettä, tai hätää. Kaikki hoituu, kun ryhtyy vaan tekemään omalla tavallaan ja omaan tahtiinsa, kunhan ei jää laakereilleen lepäilemään.

Kiitos Pekko, että sain tutustua sinuun. Kiitos ystävyystä, nauruista ja lempeästä vittuilusta. Iso ikävä jää ♥.

Jenni Kokander

TUTUSTUIN aikoinaan Pekkoon Vartiiosaareissa, jossa puheeksi tuli et Vva:lla olisi tarvetta työntekijälle Vepaan. Vuosi taisi olla 2011. No siitähän se ajatus sitten lähti ja päädyin Vepaan työskentelemään. Seuraavaa yhteinen projekti olikin Omat avaimet -hankkeen aikana. Tarinoita olisi vaikka kuinka kerrottavaksi. Tämän tekstin kirjoittaminen on vaikeaa, sillä Pekko ei myöskään nostanut itseään jalustalle, vaikka siihen olisi ollut varmasti useasti aihetta. Iso mies isolla sydämellä.

*Hyvää matkaa Ystävä.
Ystäväsi Jenni*

EN MUISTA miten tutustuttiin. Kinaporinkadulla sen täytyi olla. Ajattelin, että mikähän vitun tyyppi tämä on: on tässä tilassa ja kontekstissa, mutta toimii omilla säännöillään. Heittelee kaiken maailman ajatuksia ja katsoo miten jengi reagoi. Sä olit ja toimit raameissa, mutta samalla niiden sisällä max variaatiolla seiniä kolkutellen, ja henkisesti raameista vapaana.

Meni vuosia ja ystävyyttä.

Opin sen, että et kerskunut millään mitä oot tehnyt. Kaiken sun tekemän ja kokeeman opin pikkuhiljaa tuntemaan sun sivulauseissa tai muiden kertomana. Sulla oli vahva omanarvontunne, joka ei vaatinut pönkitystä ulkopuolelta. Monesti kysyin jostain asiasta ”Voinko mä vaan tehdä näin?” ja sä katsoit huvittuneena ja tokaisit ”No mikset vois. Teet vaan.”

Olit terävä ja välillä pisteliäs. Otit kantaa, haastoit systeemin. Haastoit ihmisiä sun lähipiirissä. Olit omaehtoinen, ketään et kumarrellut ja kaikkiin pöytiin kuuluit. Välillä olit helvetin itsepäinen ja ärsyttävä mielipiteinesi. Otettiin yhteen harvoin mutta säännöllisesti: aiheet vaihteli ruokalaatikoiden sijoittelusta peräkonttiin aina politiikkaan ja asunnottomien asumispalvelujen kehittämiseen.

Olit spontaani ja aikaansaava. Ystävänä luotettava ja taitava. Sulle pystyi soittamaan missä tilanteessa vain ja tajusit. ”Hei, mitä sä teet tänään?” Ja sitten ajeltiin autolla hoitamassa asioita ja konsultoitiin toisiamme töiden ja yksityiselämän asioissa. Ja hauskuutettiin toisiamme. Ei ollut ideaa, jota ei oltais vähän voitu työstää.

On vaikea vielä ymmärtää, että yhteiset hetket on koettu ja takanapäin. En osaa tätä muulla tapaa lopettaa kuin toteamalla, että mä en tunne sun historiaa niin hyvin kuin monet muut, mutta näin mä sut näen.

Kaverisi Vva:lta

Kuva: Mirka Pihlajamaa

KOKEMUSASIAANTUNTIJAN NÄKÖKULMAA ASUNNOTTOMUUSTYÖSSÄ

Kokemusasiantuntijan käyttäminen palveluissa madaltaa kynnystä, mahdollistaa yhteisen kielen puhumisen ja luo turvallisen tilan puhua asioista asioiden omilla nimillä. Ketään ei tuomita. Kun asiakkaan ei tarvitse sensuroida itseään, omalle kertomukselle jää tilaa ja kokemuksesta voi tulla eheyttävä. Sen lisäksi palveleva taho saa oikean kuvan asiakkaan tilanteesta, jolloin asiakasta voidaan auttaa parhaalla mahdollisella tavalla.

Kokemusasiantuntijana näkisin, että kokemusasiantuntijataustaisia tukihenkilöitä tulisi olla paljon enemmän. Useilla kokemusasiantuntijalla on kokemusta väliinpuotoamisesta ja ensikäden tietoa siitä, miten väliinpuotoamista voidaan ennaltaehkäistä, tai nopeuttaa prosessia, jossa autettava pitää saada väliinpuotoajan asemasta pois. Useasti väliinpuotoajat ovat asunnottomia paikkakunnan vaihtajia, jolloin sosiaalityön tai muun auttavan tahon asiakkuus on katkenut. Onkin tärkeää, että tällaisia katkeamisia ja puotoamisia osattaisiin ennaltaehkäistä ja

opittaisiin tunnistamaan ne kohdat, jossa väliinpuotoamiselle jätetään mahdollisuus. Oman ymmärrykseni mukaan muun muassa paikkakunnan vaihto, vaihtuva sosiaalityöntekijä, sosiaalihuollon asiakkuuden puute, päihdehoitolaitoksesta lähteminen kesken hoidon ja vankeilasta vapautuminen altistavat asunnottomuudelle ja väliinpuotoamiselle.

On myös tilanteita, joissa auttava taho on toiminut väärin; sosiaalihuollon asiakkuutta ei ole aloitettu huolimatta siitä, että asiakas on asunnoton ja Kela on vaatinut sosiaalihuollosta selvitystä, miten asiakkaan

asunnottomuus poistetaan. En usko, että tapaukseni on ainutlaatuinen, vaan että sosiaalihuollon kuormittuneisuus näkyy näin osalla asiakkaista. Tähänkin ratkaisuksi toivoisin kokemusasiantuntijataustaisia tukihenkilöitä, jotka keventäisivät sosiaalihuollon taakkaa.

Näkinsin, että sosiaalityöntekijän vastaanottoja tarvittaisiin ainakin verkostotapaamisissa, jossa päivitetään asiakkaan tilannetta ja päätöksiin, joita vain sosiaalityöntekijä voi allekirjoittaa.

Sosiaalihuollon kuormittuneisuus luo väliinpuotoajia, mutta myös suomalainen byrokraattinen järjestelmä voi pitkittää asunnottomien kärsimystä: jo ennestään pitkät käsittelyajat voivat viivästyä ja jo ennestään pitkiin käsittelyaikoihin voi tulla kymmeniä lisäkäsittelypäiviä lisää. Rappukäytävässä, autossa, tai muissa huonoissa ratkaisuisissa eläville ihmiselle yksikin vuo-

rokausi on liikaa, etenkin talvella. Rappukäytävästä voidaan tulla häättämään ja auto on vaikea pitää lämpimänä yöstä toiseen. Hätämajoitukset voivat olla täynnä ja niissä voi joutua pelkäämään henkilökohtaisen koskemattomuuden puolesta.

Asunnottomuus on äärimmäinen stressitila, josta voi sairastua psyykkisesti ja fyysisesti. Fyysisiin sairauksiin ja oireisiin saattaa olla hankalaa saada hoitoa, jos taustalla on mielenterveys- tai päihdeongelmia. Sairastaminen asunnottomana aiheuttaa usein sen, että hoitoon on vaikea sitoutua ailahtelevan elämäntilanteen vuoksi ja usein hoitoon sitoutumattomuus voidaan katsoa esteeksi hoidoille. Noidankehä on valmis. Voi olla väliinpuotoamista paitsi asunnottomuudessa, myös hoitoon pääsemisessä.

Teksti: Riina Valkeapää

STOP HÄÄDÖILLE -HANKE

#oikeuskotiin #asuntoensin

Vva ry on asunnottomien itsensä vuonna 1986 perustama edunvalvontajärjestö, joka on voittoa tavoittelematon, puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

Vlada Petrovskaja, hankepäällikkö Helsinki
vlada.petrovskaja@vvary.fi
Puh. 050 407 9703

Katri Paakkanen, hankekoordinaattori Helsinki
katri.paakkanen@vvary.fi
Puh. 050 303 6549

Elina Pohjosaho, hankekoordinaattori Oulu
elina.pohjosaho@vvary.fi
Puh. 050 324 7692

Seuraa
Stop häädöille -hanketta
Facebookissa.

Stop häädöille -hankkeen konsultointiavulla ja räätälöidyllä koulutuksella lisätään isännöintialan yritysten, huoltoyhteyden ja vuokranantajien edellytyksiä

- kohdata haastavassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä
- tunnistaa asumisen tukea tarvitsevien erityistarpeita
- toimia sillanrakentajana erilaisten asukkaiden välillä ennaltaehkäistäkseen riitoja, häätöä ja asunnottomuutta
- lisätä yritysten ja kolmannella sektorilla toimivien ammattilaisten yhteistyötä

f @vaillavakinaistaasuntoary
t @VVA_yhdistys
i @vva_ry

Häätöjä voitaisiin ennaltaehkäistä TUKEMISELLA JA TOIMIVALLA MONIAMMATILLISELLA YHTEISTYÖLLÄ

Vailla vakinaista asuntoa ry:n Stop häädöille -hankkeen tavoitteena on koota koulutuspaketti isännöitsijöille ja muille häätöjen kanssa toimiville, jotta häätöjä voitaisiin ennaltaehkäistä. Toimiva verkosto ja hyvä yhteistyö eri toimijoiden kesken voisivat näkemyksemme mukaan ehkäistä häätöjä. Siksi haluamme tukea alueellisten verkostojen muodostamisessa ja naapurustojen vuoropuhelun syntymisessä.

Suomi on ainoana Euroopan maana saanut asunnottomuuden laskuun, ja hallituksen tavoitteena on poistaa asunnottomuus vuoteen 2027 mennessä (Ympäristöministeriö). Suomessa oli vuoden 2022 lopussa 3686 asunnotonta (ARA), mutta tilastot ovat vain suuntaa antavia. Kenttätyössä tehdyn arvioiden perusteella vailla vakinaista asuntoa olevia ihmisiä on todennäköisesti paljon enemmän. Vaikka Suomessa on Euroopan mittakaavassa verrattain vähän asunnottomuutta kokevia, kärjistyy tilanne aina yhteiskunnallisten ja taloudellisten kriisien yhteydes-

sä. Tilastoissa tämä näkyy viiveellä, mutta esimerkiksi keväällä 2020 alkaneen koronapandemian vaikutukset voivat näkyä tämänhetkisissä tilastoissa häätöjen määrän kasvuna. Ulosottolaitoksen tilaston mukaan viime vuonna toteutuneita häätöjä oli yli 4300, ja kasvua edelliseen vuoteen oli 13 prosenttia (Y-säätiö). Keskimääräinen häädön laskennallinen kokonaiskustannus on noin 10 600 euroa, kun otetaan huomioon myös vuokra-velka ja asunnon tyhjäkäyttö. Pelkän häätöprosessin keskimääräinen kustannus on noin 6 300 euroa (ARA).

Vailla vakinaista asuntoa

ry:ssä käynnistyi helmikuussa 2023 Stop häädöille – häätöuhan varhainen tunnistaminen ja häätöjen ennaltaehkäisy koulutuksen keinoin (2023–2025). Hankekoordinaattorit toimivat Helsingissä ja Oulussa, mutta hanke on valtakunnallinen. Ensimmäisten kuukausien aikana selvitämme häätöprosessin etenemistä sekä häätöön johtaneita syitä niin vuokranantajan, isännöitsijän kuin vuokralaisenkin näkökulmasta. Selvitykseen kuuluvat kyselytutkimukset isännöitsijöille, vuokra-alan ammattilaisille ja asunnottomuutta kokevien kanssa työskenteleville, se-

kä häädön kokeneiden haastattelut. Niiden avulla kerätyn tiedon pohjalta rakennamme koulutuksen, jonka avulla pyrimme ennaltaehkäisemään häätöjen toimeenpanemista, ja siten vähentämään asunnottomuutta.

Maaliskuussa 2023 lähitimme isännöintialan ammattilaisille häätöuhkaa ja häätöprosessia kartoittavan kyselyn, johon saimme 47 vastausta. Vastaajista enemmistö (72 %) oli isännöitsijöitä, joiden lisäksi vastaajina oli muun muassa esihenkilöitä, yrittäjiä ja kiinteistösihteereitä. Vastaajien mukaan suurimpana syyinä häätöön tai sen uhkaan

on ollut häiriökäyttäytyminen, ja toiseksi suurin syy on ollut vuokravelka. Kolmanneksi suurimpana syynä kerrotaan olleen vuokrasopimusehtojen laiminlyönti tai rikkominen, ja muiksi syiksi on ilmoitettu muun muassa vastikevelat, huoneiston huono hoito sekä elämänhallinnan kadottaminen. ARAn mukaan vuonna 2021 keskimäärin 89 % häästöistä tuli vuokravelan takia.

Suurin osa kyselyyn vastanneista on kokenut häästötilanteet jokseenkin tai erittäin hankalaksi, ja avun löytämistä häästöuhan alla oleville on pidetty vaikeana. Yli puolet vastanneista oli kuitenkin sitä mieltä, että häästöjä voitaisiin ennaltaehkäistä. Julkista keskustelua seurattaessa voidaan nähdä, että osa suomalaisista kokee, että sosiaaliset ongelmat ovat valintakykyä. Tämä näkyy myös kyselyn vastauksissa: osa vastaajista kokee asukkaan olevan itse vastuussa asioistaan. Erittäin erityisesti päihderiippuvuuteen saatetaan suhtautua penseästi, ja avun hakemisen ja vastaanottamisen katsotaan olevan kiinni omasta halusta tai haluttomuudesta. Osa kyselyyn vastanneista isännöitsijöistä myös koki, ettei ole heidän asiansa ohjata asukkaita tuen piiriin. Keinona ehkäistä häästöjä moni näki yksinkertaisesti häiriökäyttäytymisen lopettamisen varoituksen saannin jälkeen sekä vuokran maksamisen ajoissa. Helpommin sanottu, kuin tehty!

“Kaikki lähtee asukkaista itsestään: maksaisivat vastikkeensa ajoissa ja asuisivat naapureita häiritsemättä.”

“Ajamme taloyhtiön etua ja häästö on yksi keino taloyhtiön edun turvaamisessa.”

Osa kuitenkin näkee asumisen haasteiden ja syrjäytymisen yhteyden esimerkiksi palvelujärjestelmän puutteisiin tai pohtii ongelmien kasautumisen juurisyytä. Sillä, miten haastavassa elämäntilanteessa olevaan henkilöön suhtautuu, on mer-

kitystä: muutama vastaaja mainitseekin kohtaamisen tavan ja puheyhteyden löytymisen tärkeäksi häästötilanteen sujumisen tai jopa sopimukseen pääsemisen kannalta.

”Jokainen ihminen ja tapaus on yksilöllinen. Ongelmat lähtevät usein kasaantumaan jo lapsena. Sinne päähän tarvitaan ennaltaehkäisevää apua, tukea ja verkostoja ihmisille.”

Ehdotus varhaisesta tukemisesta asumisessa ilmeneviin ongelmiin nousee esille useassa vastauksessa. Ennakoiivat toimet, kuten vuokravalvonta ja aktiivinen yhteydenpito velallisiin voivat edesauttaa ongelman ratkeamista siten, ettei häästöprosessiin tarvitse edes ryhtyä. Tehokkaana keinona vuokrärästeihin esitetään maksusuunnitelman tekemistä tai ohjausta talous- ja velkaneuvontaan, ja tämän toimintamallin mahdollisuutta jo ensimmäisten maksumuistutusten yhteydessä pohdittiin. Kun vuokravelkaa ei ole ehtinyt vielä kertyä, voisi avun piiriin hakeutuminen ehkä helpottua.

”Ennakoivalla työllä on suuri merkitys, vuokravalvonta ja aktiivinen yhteydenpito velallisiin ja huoli-ilmoitukset sosiaalitoimeen.”

Myös viranomaisten nykyistä varhaisempaa havaitsemista asukkaan tilanteen kriisitymisestä ja siihen tuella reagoimista toivottiin, sillä isännöitsijöillä ei ole koulutusta sosiaalityöhön, mielenterveys- ja päihdetyöhön tai väkivaltatilanteiden selvittelyyn. Muutama vastaaja mainitsee huoli-ilmoituksen tekemisen sosiaalitoimeen keinona ehkäistä häädön toteutumista. Vastauksista kuitenkin ilmenee, että huoli-ilmoituksen tekeminen ei toimenpiteenä ole kaikille tuttu: ilmoituksen voi tehdä halutessaan nimettömänä kenestä tahansa henkilöstä, jonka itsenäisestä pärjäämisestä esimerkiksi asumisen suhteen herää huoli. Toisaalta jotkut kokevat joka tapauk-

sessä työskentelevänsä ikään kuin vastakkaisella puolella sosiaalitoimen kanssa, tai että sosiaalitoimi ei reagoi tilanteeseen oikea-aikaisesti tai riittävin tukitoimin.

”Ajattelisin, että olisi hyvä, että asukkaista, joita on toistuvasti varoitettu voisi tehdä samantyyppisen huoli-ilmoituksen, kuin vaikka vanhukista.”

”Kukaan ei auta, vaikka kyseessä on mielen sairaus, mutta ei tunnista sitä itse. Huoli-ilmoitusta emme uskaltaneet tehdä, vaan menimme hallintaanottoon.”

Velkaantuminen, pienituloisuus ja talousongelmat altistavat asunnottomuudelle ja asunnottomuuden riski koskettaa laajaa ja monipuolista ihmisjoukkoa. On kuitenkin olemassa tekijöitä, jotka lisäävät riskiä tulla häädetyksi tai menettää asunto. Kysyttäessä, minkälaista tukea tai apua häästöuhan alla olevat ihmiset tarvitsisivat, olivat päihdepalvelut kärkisijalla (89 %) ja mielenterveyspalvelut toisella sijalla (81 %). Lisäksi mainittiin talousneuvonta (77 %), tuki arjen hallintaan (72 %) ja asunnosta huolehtimiseen (66 %) sekä kotoutumispalvelut ja tulkkausapu (34 %). Asumisneuvonnan lisäksi tueksi asumisen haasteisiin ehdotettiin myös asumisen ohjausta. Kotiin vietävällä tuella ja ohjauksella käytännön asioissa voitaisiin turvata asumisen jatkuminen. Tätä palvelua onkin useissa kunnissa ja kaupungeissa sosiaalihuoltolain mukaisesti esimerkiksi osana mielenterveyspalveluja tai aikuissosiaalityötä tarjottava asumisohjaus, mutta sille olisi vastausten perusteella tarvetta nykyistä enemmän.

Yhteenvetona, kyselyn vastauksista nousee esille yhtäältä isännöintialan työntekijöiden kiire ja turhautuminen häädettävien asukkaiden kanssa työskentelyyn, ja toisaalta empatia ja tarve saada sekä työkaluja haastavassa elämäntilanteessa olevien ih-

misten kohtaamiseen että jonkinlaiseen moniammatilliseen verkostoon, jonka avulla nämä ihmiset saisivat tarvitsemaansa apua ja tukea. Moni kertoo olevansa tottunut siihen, että häädöt ovat osa työkuva, eivätkä ne herätä heissä erityistä myötätuntoa. Toisaalta osa myös ilmaisi huolensa häästöuhan alla olevista asukkaista tai pohti, että joillekin asukkaille pitäisi tavalisen vuokra-asumisen sijaan tarjota tuettua asumista, jotta ei pian oltaisi uudelleen häästötilanteessa.

Kysyimme myös, kuinka hyvin vastaajat tuntevat oman alueensa järjestöjä tai muita toimijoita, johon suurin osa (74 %) vastasi tuntevansa niitä huonosti tai ei lainkaan. Suurin osa vastaajista toivoikin tietoa omalla paikkakunnalla toimivista järjestöistä sekä yhteistyötä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa. Lisäksi vastaajat toivoivat mahdollisuutta saada neuvontaa ja konsultaatiota haastavissa tilanteissa sekä tietoa erilaisista kulttuureista ja asumisesta. Vaikka ajanpuute koettiin esteeksi osallistua koulutukseen, oli 40 % valmiina osallistumaan koulutukseen, jossa tarjottaisiin työkaluja häästöuhan ja häästötilanteiden avuksi. Koulutuksesta nähtiin voivan olla hyötyä, sillä häädöt ja häästöprosessit koettiin kuormittaviksi. Yksi vastaaja jopa kertoo jo saaneensa isännöintialan tapahtumassa vinkkejä vuorovaikutukselliseen työskentelyyn, josta on ollut apua haastavissa asiakastilanteissa.

Teksti: Katri Paakkanen & Elina Pohjosaho, Hankekoordinaattorit, Stop häästöille – häästöuhan varhainen tunnistaminen ja häästöjen ennaltaehkäisy koulutuksen keinoin (2023–2025).

LÄHTEET: ARA Ara > Asunnottomat 2022, Y-säätiö-Asunnottomuus Asunnottomuus – Y-Säätiö (ysaatio.fi), äästöjen ennaltaehkäisemisen merkitys tunnistettiin Vuokravelkapäivässä – Y-Säätiö (ysaatio.fi), Selvitys: Asunnottomuuden poistaminen vuoteen 2027 mennessä on mahdollista tiiviillä yhteistyöllä – Ympäristöministeriö

LUOVAN OSAAMISEN ÄÄRELLÄ

Omakehu-hankkeessa toteutettiin kymmeniä sanataidepajoja, joihin osallistui 72 sitoutunutta, kohderyhmään kuuluvaa miestä ja hieman yli 200 satunnaista osallistujaa. Tallennettuja tarinoita kertyi yhteensä yli 1000 liuskaa. Sanataidepajojen lisäksi hankkeessa järjestettiin päivän kestänyt leirinuotiotapahtuma Helsingin Vartiosaaressa, kaksi grillaus- ja kirjoittamistapahtumaa Helsingissä sekä toimintakausien päättö- ja lopputapahtumat Ravintola Tenhossa. Kaikki osallistuneet saivat halutesaan tuotoksensa näyttäviin sähköisiin portfolioihin, joita voi hyödyntää esimerkiksi työ- tai opiskelupaikan hakemisessa.

Hankkeen päätoteuttaja oli Humanistinen ammattikorkeakoulu ja toinen toteuttaja Into Kustannus. Hanke toteutettiin Euroopan sosiaalirahaston tuella. Rahoittajan taholta hanketta hallinnoi Uudenmaan Ely-keskus. Hanke alkoi syksyllä 2020 ja päättyi keväällä 2023.

Omakehu-hankkeen tavoitteena oli tukea syrjäytymisvaarassa olevia 15–59-vuotiaita miehiä sanataiteen keinoin. Syrjäytymisvaarassa olevaksi luettiin kuka tahansa mies, joka itse koki elämäntilanteensa niin haasteelliseksi, että oli joutunut omien voimavarojensa rajoille. Lisäksi syrjäytymisvaara voitiin määritellä objektiivisilla kriteereillä, jollaisia ovat muun muassa pitkäaikaistyöttömyys, päihde- tai rikostausta, jääminen ilman toisen asteen koulutusta tai asunnottomuus. Hankkeessa luotiin syrjäytymisvaarassa olevien miesten kanssa työtä tekeville järjestöille uusi sanataiteeseen perustuva toimintamalli, joka jatkuu yhä Vva ry:llä asunnottomuustauksaisille kävijöille Sanapaja-nimellä.

Vailla vakinaista asuntoa ry ei ollut minulle ennestään tuttu paikka, mutta siellä tuli vietettyä aikaa viikoittain viime vuonna. Syrjäytyneiden miesten kanssa työskentely muutti elämäni. Tullessani mukaan Omakehu-hankkeeseen halusin antaa täyden työpanokseni ja uskoa taiteelliseen tulokseen, jonka nämä miehet antavat tähän hankkeeseen. Sain takaisin enemmän, kuin olisin voinut kuvitella.

Yhteiset hetkemme Vva:lla olivat täynnä taiteellista luomista, elämän kurjuus ja ongelmat olivat läsnä sanoituksissa, mutta niitä käytiin läpi erilaisesta näkökulmasta, kuten ovatko sanavalinnat oikea, kuvaako teksti koettuja kokemuksia ja miten sanoitukset soljuvat. Suuret surut asetettiin tarkkailtavaksi kehyksissä, johon tehtiin teos ja päämääränä oli onnistumisen kokemus. Ja meidän onnistuttiin.

Työpajat huipentuivat Tenhon sanapaja-iltoihin, joissa osallistujat esittivät spoken wordia, musiikkiesityksiä ja runoja. Keväällä 2022 miehet maalasivat 20 metrisen graffitin, ja kävijöiden muodostamat yhtyeet esiintyivät, kuultavissa oli räppiä ja sanailua.

Yksi miehistä alkoi säveltää musiikkia, muutama räppää ja eräs ryhtyi tuottajan töihin. Hankkeeseen osallistujat innostuivat ja kiinnostuivat jatkamaan ja olivat erittäin sitoutuneita. Joten voi todeta kiistatta, että taide ja sanat ovat äärimmäisen tärkeä asia syrjäytyneelle.

Teksti: Carina Karhu

Olin Omakehussa mukana jo edellisen vuoden syksyllä, ja keväällä 2022 toiminta avautui myös Vva:n kävijöille. Se motivoi heitä taiteellisiin projekteihin ja sai heidät jopa miettimään taiteellisille aloille hakeutumista.

Kävijöille oli todella tärkeää päästä mukaan Omakehu-hankkeeseen. Osa oli mukana sanoittamassa elämäänsä teoksiksi ja toiset olivat vain kuuntelemassa, mutta yhtälailla, hienoa, että hekin pääsivät olemaan osallisena ja heitä sai osallistaa. Se oli miehille tärkeää ja oli ihana seurata nuorten miesten kehitystä ja taiteellisen urapolun ensiaskeleita.

Haluan omalta osaltani kiittää Humak:in Omakehu-hanketta ja sen osallistujia. Hanke on antanut myös minulle inspiraatiota ja aktivoinut minut uudestaan taiteen pariin.

Teksti: Tii Judén

Kaikki lähtee innostuksesta ja mainioista tyypeistä

Sanapajat Vva:lla saivat alkunsa HUMAK:n Omakehu-porukan innostamana keväällä 2023. Lähdettiin miettimään, millä tavalla saamme toiminnan jatkumaan meillä, ja keksittiin tehdä homma vapaaehtoisten kanssa. Universumin palaset todella asettuiivat kohdilleen, sillä kuin tilauksesta meille ilmestyivät ihanat ja osaavat yhteisöpedagogiopiskelijat **Iida Henttonen** ja **Milla Kreft**, jotka lähtivät opinnäytetyönään kouluttamaan Vva:n vapaaehtoisista Taitovalmentajia sanataidetyöskentelyyn. Helmi-maaliskuussa Iida ja Milla toteuttivat neljän kerran koulutuskokonaisuuden, jossa kirjoittamisesta kiinnostuneet vapaaehtoiset kokeilivat ja oppivat sanataiteen menetelmiä, sekä niiden ohjausta. Löydät Millan ja Iidan opinnäytetyön nimellä: "Luovuus ei oo vain ammattilaisille"

Omakehutyöpajat vapaaehtoisia innostamassa

Taitovalmentajien kanssa jatkettiin viikoittaista työskentelyä koulutuksen jälkeen. Nämä toiminnan jalkauttamista koskevat suunnittelupaltsut olivat yksi mun kevään kohokohdista: taitavien tyyppien kanssa istuttiin, luonnosteltiin, kokeiltiin, heiteltiin ideoita, ihmeteltiin,

spekuloitiin ja kuultiin asiantuntijoita. Viidakkorumpu, ja osittain sattuma, alkoivat toimia kuin itsestään ja mukaan saatiin lisää vapaaehtoisia. Pidot vaan parani.

Suunnittelusta toteutukseen

Sanapajat toteutettiin Vepassa keskiviikkoiltoisin huhti-kesäkuussa, yhteensä viisi kertaa. Lähdettiin tekemään sillä periaatteella, että jos yksi tai kaksikin kävijää pysähtyy toiminnan ääreen hetkeksi ja jakaa ajatuksiaan niin mainiota. Pöydän ääressä tehtiin yhdessä kirjoitustehtäviä avauslauseiden avulla, minkä lisäksi ympäri Vepaa laitettiin kirjoitettavia pöytäliinoja pöytiin ja seinille kirjoittamista varten. Tiimin kanssa hengailimme kiireettä Vepassa, jotta naamat ja toiminta tulevat tutuksi. Oli ilo huomata, miten alkuun vähän epäluuloisesti suhtautuneita ihmisiä innostui lopulta kirjoittamaan.

Sanapajan kuudes kerta ja kauden päättäjaiset pidettiin kesäkuussa Tuvalla, missä grillasimme makkaraa ja kevyesti sanataiteltiin Tuvan pihalla. Oli mainiota viettää rennosti aikaa Tuvan asukkaiden kanssa. Tussit viuhui ja magaraa meni.

No millaista se sitten oli?

Millaisia havaintoja Sanapaja-tiimillä syntyi? Pajoihin osal-

listuneet olivat kansainvälistä porukkaa: tekstejä ja keskusteluja käytiin monella eri kielellä. Osa Vepan kävijöistä ei osallistunut kirjoittamiseen, mutta tykkäsi hengaila mukana ja kuunnella muiden tarinoita ja kirjoituksia. Monelta heistä syntyi pientä tekstinpätkeäkin, kun tilanne oli ensin havaittu turvalliseksi. Vepan ohjaajat kokivat, että Sanapajat rauhoittivat Vepan ilmapiiriä ja olivat tervetullut lisämauste arkeen. Pajoihin osallistuneet, niin kuin ihmiset nyt yleensä, olivat monimuotoisen porukka: eri ikäisiä, erilaisia persoonia, vaihtelevissa elämäntilanteissa ja monenlaisen eri mielipiteen ja perspektiivin kanssa. Toiset kirjoittivat pitkiäkin tekstejä, toiset yhden sanan tai lauseen. Tämä oli ehkä koko toiminnan suola. Joku osallistui yhden kerran, toinen tuli paikalle ihan Sanapajaa varten. Tiimin kanssa toimintaa reflektoitii oikeastaan koko ajan: osallistujien tavoittamisesta aina pöytien ja herkkujen asetteluun.

Pajoissa tavoitettiin n. 15-20 henkilöä yhteensä. Kaikkia pikaisesti pöytäliinan kulmaan kynäilijöitä ei välttämättä ole luvussa mukana.

Ja mitäs nyt sitten?

Syksyllä Sanapaja jatkaa toimintaansa Tuvalla, minkä lisäksi tiimin kanssa olemme

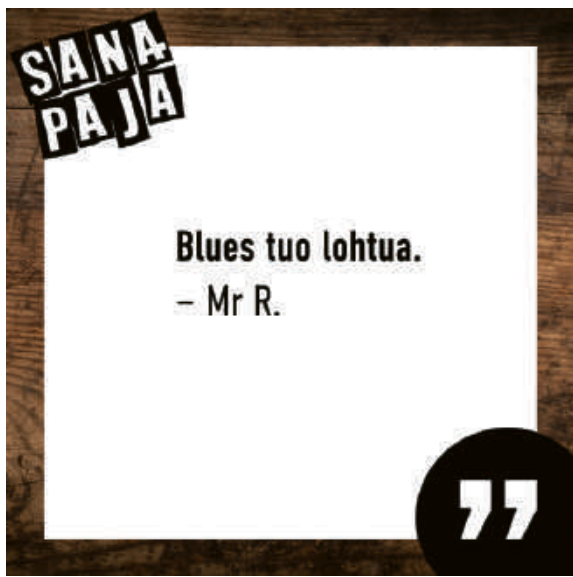
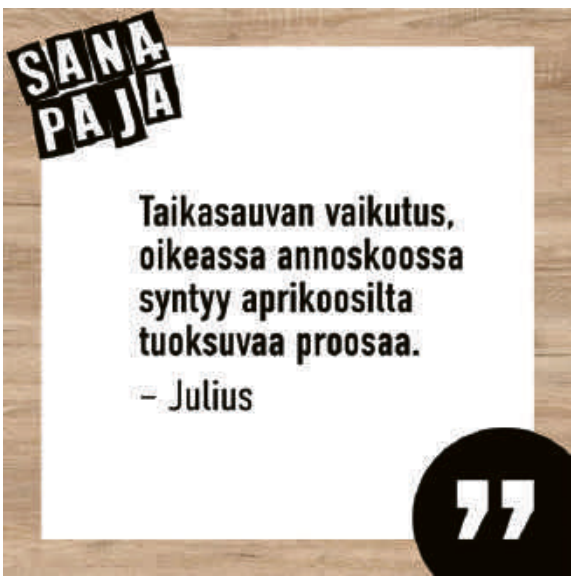
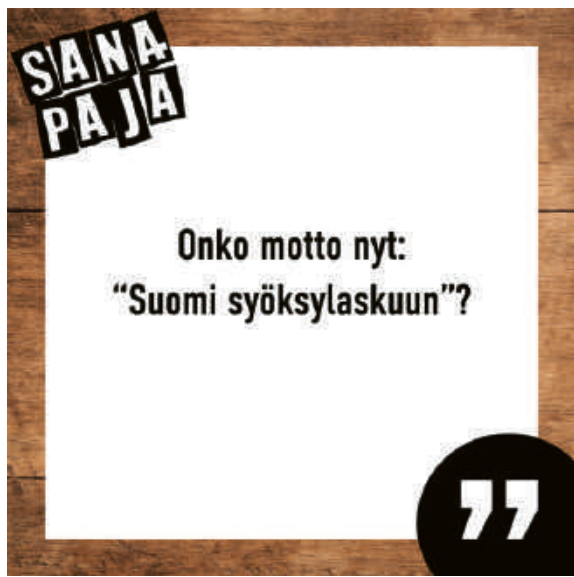
mukana Asunnottomien yössä. Pientä Sanapajan teksteihin perustuvaa sissimarkkinointia pukkaa! Plus että löydät meidät Asunnottomien yö tapahtumasta 17.10. Kansalaistorilla.

Minulta heartwarming kiitos Sanapaja-tiimille! Olette vain niin mainioita ja on hauskaa tehdä yhdessä hommia. Sanapajan season 2 käynnistyy 16.8 klo 17 suunnittelupaltsulla Vepassa, jolloin tsekataan missä mennään ja asetetaan syksyn askelmerkit. Jos haluat vapaaehtoisena mukaan ohjaamaan Sanapajoja, ota yhteys Tiinaan: puh. 050 543 6095, tiina.aita@vvary.fi

Nyt äkkiä Sanapaja seurantaan Instagramissa, löydät meidät yllättäen nimellä: sanapaja

Kiitos myös Omakehun jengille, jotka ovat toiminnallaan ja sinnikkyydellään innoittaneet meidätkin! Lämpimästi suosittelemme Antti Pelttarin ja Anu Soinin toimittamaa Pubiaforismikirjaa, sekä Arto Lindholmin, Ilja Lehtisen ja Antti Pelttarin toimittamaa Eläviin kirjaa. Molemmat julkaisut ovat ladattavissa pdf-versioina Omakehu-hankkeen nettisivuilta omakehu.humak.fi tai lainattavissa Vva ry:n toimistolta.

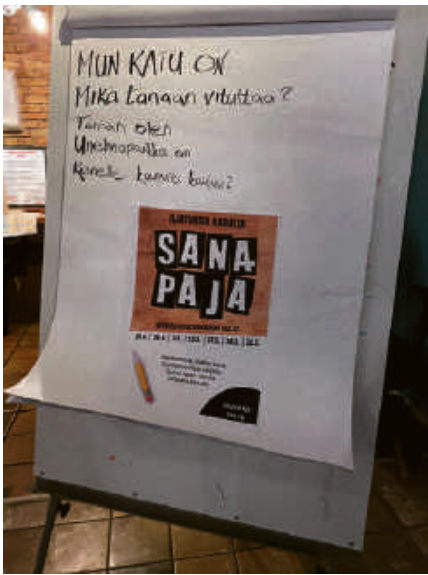
*Terkuin,
Vva ry:n vapaaehtoistoiminnan koordinaattori ja ylpeä sanapajalainen Tiina*

Onko mottona mahdollisesti, että Suomi uuteen syöksylaskuun? Poliisivaltio tuntuu toivovan verilöylyä palkankorotuksien halussaan. Laitostumisen leviessä instituutioineen kodit ja perheet häviävät. Harvainvalta lääkitsee hajottavasti itsensä moraalittoman kalliilla lainan kasvattamisella ja turhilla leikkauksilla tuloerojen kasvaessa. Toivottavasti teille tulee mediaa tärkeämmäksi järkevät päätökset ja niiden vastuullinen eteenpäin vieminen myös käytännössä.

Terkkuja pukupelleille!!! Ilmastoidussa toimistossa ei voi tuntea juuritason kosketusta. Ulkopuolinen turva ei suoja teitä todellisuudelta, teidän alipalkattu yksityiskuski ei edes kehtaa kertoa teille ylimielisille vatipäille omaa mielipidettään. Miltä se teistä tuntuisi, jos kaikki ns. kakkosluokan kansalaiset valtaisivat teidän tonttia? Siitä te keskustellette omassa kemiallisessa valekuplassanne.

Ottaen huomioon oman elämäntilanteen, tulevasta hallituksesta ei tule mitään positiivista minulle, kiristykset ja leikkaukset ajavat tässä tilanteessa minut entistä ahtaammalle. Ei tuo juuri toivoa paremmasta.

Sopimus, joka tehtiin jenkkien vallan aikana, ei ole pitänyt. Suomalainen toverini otti sen tähden 13 vuotta linnaa. Yliopistolaki, itsehallintoa ja harrastuksia on tuettava. Entäs nyt, kun valta on Venäjällä ja korvaukset siitä? 13 vuotta on pitkä aika. Minä ja ystäväni elämme elämää niin kuin elämme. Terveisiä Ohisalon Marialle: "Onneksi olkoon, sait rantatontit tehtyä." PS. Isä pääsee kohta pois vankilasta. Olisi kiva jos harrastuksiamme tuettaisiin. Tarvitsemme auton, työkaluja ja tuotteet pakastimeen, joka olisi kotona Vantaalla.

Killeriharakka

Kun katselen ikkunasta...
Huomaan harakan lentävän naapuritalon katolta jätekatoksemme viereiseen vaahteraan, asettuen oksalle noin kahden metrin korkeuteen. Yritän kiinnittää harakan huomion erilaisilla äänillä ja liikkeellä, turhaan. Harakan huomio on kiinnittynyt johonkin muuhun. Yhtäkkiä se syöksyy oksalta maahan, ja tarttuu kynsillään itsensä kokoiseen, jopa isompaan, rottaan. Rotta rimpuilee vastaan, mutta ei pääse pakoon. Harakka nokkii rotan päätä muttei saa rottaa hengiltä. Varmaan sadan iskun jälkeen rotta vieläkin rimpuilee. Kamppailun tuoksinnassa molemmat kierivät hiekkaroskiksen taakse, enkä näe taistelun edistymistä. Jonkin ajan kuluttua näen kuinka harakka nostaa päänsä nielläkseen nokallisen rottaa, ja taas laskee päänsä ottaakseen seuraavan nokkapalan. Jonkin ajan kuluttua tapahtuman viihdearvo laskee, ja jätän harakan touhuisinsa.

Käydessäni myöhemmin jätekatoksessa, kurkistin hiekkaroskiksen taakse. Rotan raato oli poissa. Liekö harakka vienyt jemmaan tai joku muu eläin hyödynsi apajan.

Harakka ilmeisesti myös halusi tappaa kilpailijan ravinnon suhteen. Kyseinen rotta asui jätekatoksen läheisyydessä. Rottia en ole sen koommin nähnyt pihallamme, enkä myöskään oravia. Harakka sen sijaan tepastelee ympäriinsä revirillään kingin elkein, ja häätää pihasta jopa itseään kaksi kertaa kookkaammat varikset.

Toivoisin rauhallista kesää ja turvallista liikennettä, esim. Ruotsiin, ja että kukaan ei hukkuisi tänä kesänä Suomessa. Kummisetä hukkuu ukkosmyrskyssä. Itse ollessani nuori yritin mennä Turkuun Ruisrockiin, mutta aina matka jatkui Ruotsiin vähintään Tukholmaan asti. Silloinen ruotsalainen ystäväni käytti heroiniä ja kolmantena kesänä kun kyselin hänen vointia, kerrottiin hänen kuolleen. Siis en panikoinut piikkipuistossa mutta en myöskään alkanut käyttää ko. aineita. Toisaalta nivelpsoriasis ja nivelrikkopotilaana olen kyllä Espanjassa pössytellyt cannabistuotteita.

Tuntematon

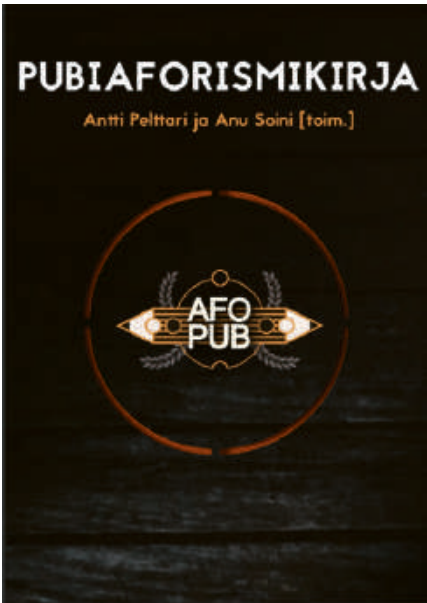
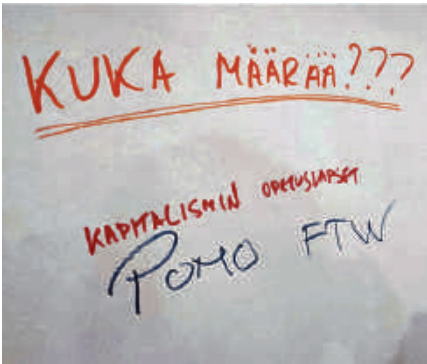
Kaikki tiesivät sen vanhuksen jota kukaan ei tuntenut, oikeastaan. Tummina lempeinä elokuun iltoina kun kaupunki nukkui, hän hakeutui kallioiselle merenrannalle jonne muut harvoin eksyivät. Siellä hän kävi henkeviä keskusteluja lokkien kanssa, hyväili jalkapohjillaan sileitä kiviä, aaltojen hiomia.

Sudenkorennon
siivet
levittäytyvät
kaupungin ylle.

Ratikat kolisevat alas katua
Lumi on kylmempää kuin veri suonissani
Sisälläni on tyhjää ja täyttä samaan aikaan

Pöly laskeutuu kevyesti
Katto on lattiaa korkeammalla, vielä tänäänkin
Tunnen kuinka perhoset kuoriutuvat sisälläni
koteloistaan, valmistautuvat lentoon

Rikkaruohojen kuivuneet rangat peittyvät valkoiseen
kuorrutukseen
Maa jalkojeni alla kantaa
Hengitys puhdistaa minut päästä varpaisiin

Karkumatka-blues

On taskussa puhelin, on avaimetkin
kukkarossa vähän hiluikin

Niinpä niin, tää on karkumatka-blues
tilanne uus, kateissa blue suede shoes

Avojaloin ripein askelin, asfaltille Flemarin
täytyy lähteä lipettiin

Niinpä niin, tää on karkumatka-blues
tilanne uus, se sanoi "jätkä korjaa luus,
mut jos sä haluat, voit tehdä illalla paluun"

Muuan ranskalainen kirjailija kirjoitti
1700-1800 luvulla: Ei rikollisia ole ole-
massa, on vaan rakkaudessaan estyneitä
ihmisiä, mutta sota on rikos koko ihmiskuntaa
kohtaan.

Elämä

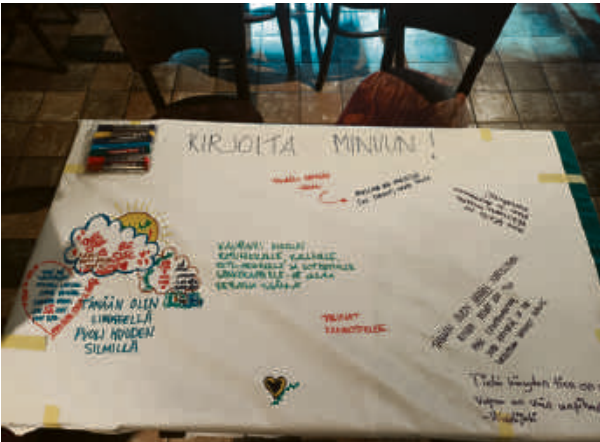
Ierihatun alta lentävät voikukan hahtuvat
nostavat saippuakuplia tehtaan piipusta
lähettävät kuumailmapalloja kaikille
mantereille

kun niitä on kiertänyt pitkään, kuluttanut
kenkien pintaa
uurteet kasvoilla kuin metroverkoston pyhiin-
vaellusreitit
kädessä vuoronumerolappu mutta mihin

kadunkulmassa laiha koira ulvoo
se haistaa yön läpi tihkuvan ikävän maistaa
ikivanhan viisauden
noukkii mukulakivien välistä aarteita, nuolee
puhtaaksi katukiveyksen

Päivät jolloin kissa venyy

Päivät jolloin kissa venyy koko sängyn
levyiseksi
ja kahvikuppi hymyilee
Ajatukset taipuvat jooga-asentoon
kun kirkasvalolamppu loistaa taivaalla
ja ikkunasta katsoo
tyytyväinen maisema
Maissihiutaleet kelluvat kulhossa
arkipäivien puuroa uhmaten

Jalkapallokentän laidalla
tyhjä tölkki
tuulen pyörteessä.

VIRKISTYSTÄ VARTIOSAARESSA

Vailla vakinaista asuntoa ry:llä on Helsingin Vartiosaaressa toimintaja virkistyspaikka, joka on yhdistyksen kävijöiden, jäsenten ja yhteistyökumppaneiden käytössä sovitusti. Vartiosaaren toimipaikka tukee kävijöidensä päihteettömyyttä ja tarjoaa mahdollisuuden lepoon ja lomailuun. Ensisijaisesti saaripaikka on asunnottomuutta kokevien ja asunnottomuustaustaisten käytössä.

Vartiosaaren voi tulla päiväretkelle tai viettämään mökkielämää. Toiminta saareissa perustuu vapaaehtoisuuteen, yhteisöllisyyteen ja päihteettömyyteen. Paikan toimintaa koordinoi Vva ry:n liikkuvan tuen työntekijä, mutta muutoin Vartiosaaren toiminnasta vastaa saareissa kulloinkin oleva porukka yhteisönä.

Saareissa voi esimerkiksi

uida ja sauna, nikkaroida tai nauttia ympäröivästä luonnosta. Kesällä voi mennä mustikkaan tai sieneen. Rantalaiturin lähistöllä on grillipaikka ja ylempänä grillikota. Saareissa on kalastusvälineitä, ja laiturilta voi onkia ahvenia.

Päärakennuksessa on keittiö ja suuri, yläkertaan asti avoin olohuone. Yläkerran muodostaa kaksi erillistä,

tilavaa makuuparvea. Keittiössä on tarvittavat välineet ruoanlaittoon ja ruokailuun, sähköliesi ja jääkaappi. WC eli puusee on ulkona.

Huoltorakennuksessa on verstaas, jonne voi tulla tekemään puu- ja metallitöitä. Kävijä maksaa pienen materiaalmaksun. Kuljetukset saareen hoidetaan Vva ry:n omalla moottoriveneellä.

Lisätietoja ja saaresta ja sinne hakeutumisesta antavat palvelupäällikkö **Jussi Lehtonen** p. 050 373 0920 ja liikkuvan tuen työntekijä **Juhani Haapamäki** p. 044 520 7870.

Vartiosaaressa järjestään talkoita, joihin yhdistyksen vapaaehtoiset voivat osallis-

tua. Lisätietoja talkoista saat järjestösuunnittelija **Vlada Petrovskajalta** ja vapaaehtoistoiminnan koordinaattorilta **Tiina Aitalta**.

Vartiosaaressa vierailevilta edellytetään päihteettömyyttä.

Ohjeita vartiosaaren tuleville

Vartiosaaren voit tulla päiväretkelle tai viettämään mökkielämää. Henkilö voi viettää Vartiosaaressa yhtäjaksoisesti kaksi viikkoa.

Toiminta saareissa perustuu vapaaehtoisuuteen, yhteisöllisyyteen ja päihteettömyyteen. Paikan toimintaa koordinoi Vva ry:n liikkuvan

tuen työntekijä, mutta muutoin Vartiosaaren toiminnasta vastaa saarella kulloinkin oleva porukka yhteisönä.

Kuljetukset saareen hoidetaan Vva ry:n omalla moottoriveneellä. Venekuljetus on arkipäivisin klo 9.00 ja 15.00 Strömsinlahden venesatamasta, osoite Abraham Wetterin tie 26.

YKSITTÄISET KÄVIJÄT (ryhmävarauksien ohjeet edempänä), toimi näin:

- Huomioi ajankohta vierailullesi: viikonloppuisin yhteysvene ei kulje kuin poikkeustapauksissa. Perjantaina saareen pääsee klo 15 kyydillä ja pois saaresta maanantaina klo 9.
- Ota yhteys / tee varaus Juhani Haapamäen puh. 044 520 7870 tai Jussi Lehtosen puh. 050 373 0920 kanssa sopiaksesi ajanjaksoista, jolloin haluaisit tulla Vartiosaareen.

Mikäli maksat saarella oleskelun itse toimi seuraavasti:

- Suorita maksu ennen saa-

reen menoa ja ota kuitti maksusta mukaan.

- Liity jäseneksi suorittamalla jäsenmaksu 10 euroa/vuosi. Maksu suoritetaan
1. Vva ry:n tilille: FI47 8146 9710 2033 72. Viesti: Etuja sukunimi, sähköposti-osoite (jos on), osoite (jos on) ja nykyinen/viimeisin kotikunta
 2. verkkosivujen kautta.
- Jäsenille Vartiosaari-maksu on 5 euroa/päivä + ruokakustannukset 5 euroa/päivä (sisältää: aamiainen + yksi lämmin ateria).
 - Jos et halua liittyä jäseneksi, Vartiosaari-maksu on 10 euroa/päivä ja ruokarahaa 5 euroa/päivä.

Saaritalolle voi tuoda omia ruokatarvikkeita. Omien eväiden tuominen ei kuitenkaan korvaa 5€/vrk ruokamaksua. Ruokamaksuun kuuluu: puuroaamiainen ja yksi lämmin ateria/vrk. Lisäksi leipä, kahvi, ja peruselintarvikkeet (ruokaöljy, mausteet, pasta, riisi) käytettävissä.

- Saarimaksut ja ruokakustannukset maksetaan tilille FI12 8000 1400 1742 08, viitteeksi AINA: "Vartiosaari + mistä saaritoiminnasta olet maksanut: päiväkäynti/yöpyminen/ruokamaksu/saunamaksu/venejelu/jne.).
- Säilytä kaikki kuitit ja ota ne mukaan saareen.
- Lapsista (alle 18-v.) ei veloiteta maksuja (päivä-, yöpymis- tai sanomiskäynteiltä).
- Tule Strömsinlahden venesatamaan. Venekuljetukset arkisin klo 9.00 ja 15.00.

Maksusitoumuksella tulevat kävijät

Vartiosaareen voi päästä myös maksusitoumuksella. Selvitä oman sosiaalityöntekijän kanssa, saisitko maksusitoumuksen sen jälkeen, kun olet sopinut saareen menosta.

Maksusitoumukset lähetetään osoitteeseen kirsi.lehtinen@vvary.fi. Lisätietoa maksusitoumukseen liittyen Kirsi Lehtiseltä puhelimitse 050 443 1061

Maksusitoumuksella tulevien hinnat:

- Vuorokausi 15€ + ruokarahaa 5€/vrk.
- Huomio:**
1. Mikäli olet korvaushoidossa ja tarvitset lääkkeitä päivittäin, neuvottele lääkärisi ja Jussi Lehtosen kanssa, voitko olla Vartiosaarella
 2. Vartiosaarella sijaitseva tonttimme on kallioperäinen ja vaikeakulkuinen. Veneseen nousu ei myöskään ole esteetöntä. Mikäli sinulla on liikkumiseen liittyviä haasteita, varmista etukäteen tarkasti soveltuuko saaripaikan käyttö sinulle.

Ryhmävierailut

Ryhmät voivat tulla päiväretkelle saareen arkisin. Sopiaaksesi ryhmävierailun ota yhteys johonkin seuraavista henkilöistä:

Juhani Haapamäki:
044 520 7870
liikkuvatuki@vvary.fi

Tiina Aitta:

050 543 6095
tiina.aitta@vvary.fi

Kirsi Lehtinen:

050 443 1061
kirsi.lehtinen@vvary.fi

Carole Brady:

050 443 1063
carole.brady@vvary.fi

Jussi Lehtonen:

050 373 0920
jussi.lehtonen@vvary.fi

Vartiosaari-paikan kulujen kattamiseksi ryhmiltä veloitetaan maksu henkilömäärän mukaan.

- Ryhmiltä veloitettava maksu on 10 euroa/henkilö/päivä.
- Ilmoita etukäteen, jos ryhmän jäseniä haluaa jäädä yöksi. Yöpymisestä veloitetaan 10€/yö. Yöpyjillä tulee olla omat lakanat mukana. Yön yli jäävien ryhmien max koko on 10 henkilöä.
- Maksa ryhmävierailun maksu Vva ry:n tilille FI12 8000 1400 1742 08, viitteeksi: "Vartiosaari-maksu, ryhmäsi nimi, vierailun päivämäärä ja henkilömäärä".
- Säilytä kaikki kuitit ja ota ne mukaan saareen
- Voimme laskuttaa ryhmävierailun jälkikäteen. Laskutustiedot tulee toimittaa varausvaiheessa Kirsi Lehtiselle: kirsi.lehtinen@vvary.fi
- Pyydämme peruutuksen tehdystä varauksesta vähintään 7vrk ennen vierailun ajankohtaa. Peruuttamattomasta varauksesta perimme 20€ maksun.

Maksuun sisältyy: venekuljetus, saaritalon tilojen ja saunan käyttö, vesi, polttopuut.

Maksu ei sisällä ruokailua, eikä yöpymistä. Ota ryhmälle omat ruoat ja pyyhkeet mukaan, sekä kertakäyttöastiat jos käytätte niitä. Keittiön muut tarvikkeet ovat käytettävissänne.

Ryhmät voivat sauna, grillata, virkistäytyä, ja retkeillä saarella.

Ihmisiä asunnottomuustyössä

Sekalainen seurakunta kokoontui eräänä päivänä Ratamestarinkadun kahvipöydän ääreen. Valokuvaaja Hartti Aholalla oli kiinnostava juttusarjan aihe Asukkiin menneen, nykyisyyden ja tulevan kohtaamisista.

Juttusarjassa tuodaan esiin useamman kirjoittajan näkökulma asunnottomuustyöhön – ja laajemmaltakin työn imuun: miksi työskentelemme tähän asian parissa, mikä motivoi, mikä rassaa hermoja ja mikä auttaa jaksamaan. Millainen odotuksien, ihanteiden, pettymysten, jaksamisen ja uupumisen sekä oppimisen kokonaisuus kunkin koke-

mus työssään on, ja millaisia ajatuksia näkökulmien ristiinvalottamisella voidaan herättää. Haluatko sinä kertoa tarinasi? Ota yhteyttä tiina.aitta@vvary.fi

Kaikki tekstit ovat vapaamuotoisia, kirjoittajansa itsensä näköisiä ja tyyllisiä. Valokuvat on ottanut **Hartti Ahola**.

Miika 61-v. Lightheart, vapaaehtoistyöntekijä

Vapaaehtoishommia teen. Vuonna 2012 koin Vva:n vaikutuksen. Olin silloin itse asunnoton ja majailin kaverin Joonaksen luona. Me menttiin silloin Asunnottomien yön tapahtumaan käymään, ja niin siinä kävi, että mä hukkasin hanskan. Me menttiin sit Vepaan ja mä sain sieltä uudet hanskat. Juotiin siinä kuppi kahvia Tiivolan Sannan ja muiden kanssa.

Siitä se lähti, sitä kautta mä tutustuin Vva:han. Päästiin Yökiitäjän mukaan tutus-

tumisreissulle, ja Vihreään Keitaaseen ja muihin paikkoihin tutustumaan. Koin että Vva:lla tehdään tosi hyvää työtä.

Vaikeissa tilanteissa olevat ihmiset on aina olleet mun elämässä mukana. Oon työskennellyt lastensuojelussa ongelmanuorten kanssa, terapeutina ja muissa tehtävissä. Kyllä siinä tottui kuulemaan raskaitakin asioita; eihän kukaan tuu terapeutille kertomaan vaan kuinka hyvin menee.

Oma asunnottomuus kasvatti empatiaa huomattavas-

ti. Ja Asunnottomien yö herätti sillä tavalla, että täällä on tällainen tilanne, nää ihmiset tarvii apua. Siitä eteenpäin tää on ollut koko ajan sydämellä, asunnottomuus löi tiensä mun sydämeen. Asunnottomien auttaminen, se on aina matalan profiilin juttu, koska asunnottomat ei tee tilanteestaan mitään haloota. Heillä on sellainen terve näkökulma maailman menoon eikä kullisseja. Karu kohtalo poistaa monenlaiset illuusioid. Vaikka heitä on päähän potkittu niin ovat kuitenkin lopulta kilttejä.

Kerran mä olin Vepassa lajittelemassa vaatteita ja laittamassa niitä esiin. Siihen tuli kävijä, joka kysyi T-paitaa ja mä löysin just hyvän paidan hänelle ja oikeassa koossa. Kävijä oli tosi iloinen ja kiitteli. Kiitollisuus, jota he kurjasta tilanteesta huolimatta osoittaa, sykähdyttää. Ei kaikki sitä heti osoita, mutta siihenkin on syynsä että minkä takia joku reagoi sillä tavalla. He kyllä huomaa heti kuka on aito ja kuka ei.

En määrittele avun antamista millään tavalla. Valon tuomista sydämeen. Se on läsnäolemistä, se on sitä että on reaktiivinen heidän tilanteeseen. Sukat lämmittää enemmän kuin paljon haloota asiasta. Kukaan ei oo liian alhainen auttavaksi, eikä kukaan oo liian ylhäinen auttamaan.

Teen sydämellä ja annan paljon itsestäni. Kun haluaa auttaa aidosti ja koko persoonalla, sitä täytyy jarruttaa vähän tai palaa loppuun. Vapaaehtoishommia voi kontrolloida paremmin kuin töitä. Ei vaikuta liksaan, vaikka tekee vähemmän. Sit kun rupee huomaan että kyynistyy, on aika lähteä. Mä haluan vaihtelua, parin vuoden välein töissä totesin että "okei, boring!".

Asiakkaisiin ei kyynistyy, vaan systeemiin ja byrokraatiaan. Terapeutina meni 50% työajasta byrokraatiaan. Yhdessä vanhassa 12 vuotta vanhassa lääkärin lausunnossa luki "haluaisi tehdä terapeutista työtä, mutta vähemmällä byrokratialla". Nyt kerroin lääkärissä, että en enää tee terapeutin hommia, mutta oon vapaaehtoishommissa Vva:lla. Vva:lla mun ei tarvi kohdata liikaa byrokrati-aa. Voin auttaa suoraan sydäimestä. Elämä on mennyt ihan suunnitelman mukaan. Saan auttaa ilman byrokraatian koukeroita.

Hmm, mihin haluaisin vaikuttaa... Yksittäisiin sie-luihin. Mä haluan vaikuttaa sydämiin. Välittää tarpeeksi viedäkseen valoa. Kenenkään muun ei sitä tarvi nähdä kuin sen autettavan. Mä haluan istua katukiveyksellä ja ottaa sitä havainnollista kiveä pois kengästä, mistä hiertää.

Ihmiskohtalot joita oon

käsitellyt. Ne on kaikki koskettavia.

Mä haluan jakaa sitä iloa minkä saa auttamisesta. Ja tärkeää on, että annetaan au-

tettaville myös mahdollisuus auttaa muita. Kun näkee tyyppin, joka on itse saanut apua auttamassa muita, se pelkkä näky sykehdyttää.

Täällä näkyy paljon empatiaa. Asunnottomilla on empatiaa toisiaan kohtaan, koska ne tietää millaista se on. Kylmät yöt ja muu: se hä-

tä on aito. Se ei oo aito hätä, jos sulla ei vaikka ole iPhonea tarpeeksi muistia.

Auttaminen, siinä on niin paljon lahjaa itselle.

Jenni Eronen, kokemusmentori Kokema-tiimissä

Tutustuin aikoinaan Vartiosaassa Pekoon, joka kyseli mun tulevaisuuden tekemisistäni. Ei mulla ollut ajatusta lähteä työelämään tai edes ajatusta, että paikka olisi juuri Vailla vakinaista asuntoa ry. Olinhan juuri lopettanut metallialan perustutkinnon opiskelut. Päätin kuitenkin, että kyllähän sitä voi kokeilla, ja lopettaa sit jos tuntuu siltä, ettei tää homma nabise.

Aloitin hommat silloisessa Vaasankatu 5:ssä sijaitsevassa Vepassa. Aika kului. Taisin olla vuoden verran Vepassa, josta sitten siirryin Omat avaimet -hankkeeseen. Työ vei mukanaan, kun sain mahdollisuuden tutustua asunnottomuustyön eri toimijoi-

hin unohtamatta ihmisiä ja tarinoita niiden takana.

Kasvoin pikkuhiljaa tähän työhön. Olen saanut tämän reilun kymmenen vuoden aikana työskennellä yhdistyksessämme eri toimipisteissä, jota kautta olen saanut erilaisia näkökulmia. Olen oppinut laajemmin asunnottomien palveluista, mutta oppinut ehkä eniten omasta itsestäni ja arvoistani.

Omasta jaksamisesta pidän huolta. Lenkit koiran kanssa töiden päätteeksi on oiva tapa saada omille ajatuksille tilaa. Voin tässä paljastaa, ettei sekään ole ollut itsestäänselvyys vaan olen joutunut opettelemaan, kuinka rajaan työn ja oman ajan, jotten pala loppuun. Senkin olen kokenut alkuvuosina.

Tulevaisuuden toiveita en osaa ennakkoon ajatella. Elämä tuo tullessaan, ja sitten sovelletaan.

Jotkut asiat ja tapahtu-

mat elämässä ovat omien valintojen tulos, mutta joskus elämä saattaa tuoda eteen tilanteita, joihin et voi itse vaikuttaa.

Katri Paakkanen, hankekoordinaattori Stop häädöille -hankkeessa

Olen kulkenut kohti nykyistä työtäni enemmän tai vähemmän intuition johdattamana. Tuskailin vuosia toisella alalla, jossa en ehkä kokenut onnistumisen tai kuuluisen tunnetta, ja taloudellinen toimeentulo oli epävarmaa. Lisäksi kamppailin jatkuvasti aivan jäätävän maailmantuskan kanssa. Alkaessani opiskella sosiaali-alaa, en miettinyt palkkausta, resurssien niukkuutta tai työssä jaksamista: ajattelin vain, että työtä riittää, se on arvojeni mukaista ja olisin siinä hyvä.

En ole vasta alalle saapuneena ehtinyt kokea työtä tai siinä kohtaamiani asioita uuvuttaviksi, mikä varmasti johtuu myös työni luonteesta: hanketyössä ei olla samalla tavalla ihmisten arjessa kiinni, kuin kentällä tehtävässä työssä. Tunnistan kuitenkin vähintäänkin ilmiötasolla esimerkiksi eettisen stressin, joka syntyy paskoista rakenteista ja resurssipuolasta. Kuitenkin se, että työ on arvojeni mukaista ja että koen Vva:n yhteisönä vahvasti omakseni, tukee työssä jaksamista.

Minua motivoi vapaa-aika.

Toisaalta samat asiat kiinnostavat minua sekä työssä että vapaalla: ihmisyyys, ihmisten kokemukset ja tarinat. Arkiset kohtaamiset kävijöiden kanssa esimerkiksi tupakalla käydessä ovat nii-

tä virkistäviä hetkiä. Koen itsemi onnekkaksi siinä mielessä, että olen päässyt työhön, jonka koen merkitykselliseksi sekä henkilökohdallisella että yhteiskunnallisella tasolla.

ASUNNOTTOMUUSTYÖSSÄ NÄKYVÄT VÄLIINPUTOAJAT – VERTAISOHJAAJAT SOSIAALIHUOLLON TUEKSI!

Asunnottomuustyössä on näkynyt viime aikoina paljon vuokravelkaisia väliinputoajia. Osa on niin sanottuja aivan tavallisia perheellisiä ihmisiä, joille vuokrankorotus ja pitkät odotusajat kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saannissa ovat johtaneet asunnottomuuteen. On vakinainen työsuhde, harrastuksia ja niin kutsuttu normaali perhe-elämä, mutta vuokrankorotus tai muusta syystä syntynyt vuokravelka painaa. Asunnottomuus ei ole aina huono-osaisten ja väliinputoajien ongelma, vaan sen voi kohdata ihminen, jolla on ollut elämänhallinta täysin kunnossa.

Asunnosta voi joutua lähtemään vaikkapa asunnon saneerauksen vuoksi. Vuokranantajat harvoin vuokraavat asuntoja lyhyeksi määräajaksi, eikä kunniltakaan löydy tällaisiin tapauksiin ratkaisua. Vuokranantajaa ei ole velvoitettu hankkimaan vuokra-asuntoa vuokralaiselleen, vaan vuokralaisen on hankittava se itse. Saneerauksista saatetaan ilmoittaa myöhään siihen nähden, että uuden vuokra-asunnon voisi saada realistisessa ajassa. “Laajemmista huoneistoa koskevista korjauksista ja parannuksista on ilmoitettava vuokralaiselle lain mukaan vähintään kuusi kuukautta ennen työn aloittamista.” (1)

Vuokrankorotuksista taas on määrätty ARA-vuokrakohteista niin, että vuokrankorotuksesta pitää ilmoittaa vähintään 2kk ennen korotetun vuokran voimaantuloa. (2)

Mieleen tulee myös maahanmuuttajataustaiset ja pakolaiset, joille kaupunki ei vuokraa kohtuuhintaisia asuntojaan, jos oleskelupää ei ole. Maahan muuttaneiden asunnon saamista hankaloittavat tekijät Katto-hankkeen mukaan ovat: kohtuuhintaisten asuntojen puute, syrjintä asuntomarkkinoilla ja liian kalliit vuokrat ja Kelan kohtuullistamiskäytännöt. (3) Altistavia tekijöitä on: kielitaidon puute, tiedonpuute, huono asema työmarkkinoilla tai työt-

tömyys, avioero ja kulttuurinen häpeä, eli että mielenterveysongelmista ei ole tietoa tai niihin ei uskalleta hakea apua häpeän takia. (4)

Kun puhutaan asunnottomasta ihmisestä, mieleen saattaa helposti juolahtaa stereotyyppinen kuva päihde- ja mielenterveysongelmaisesta ihmisestä. Harvoin asiaa lähestytään niin päin, että asunnottomuus aiheuttaisi päihde- ja mielenterveysongelmia, tai työttömyyttä. Kun asunnottomuus pitkittyy, pitkittyy myös töihin pääseminen sekä mielenterveyden ja päihderiippuvuksien hoitaminen. Pidempää työttömyyttä on vaikea selittää työ- ja asuntophaussa, tai päihde- ja mielenterveysongelmat voivat estää asunnon saamisen. Myös vuokranantajan oikeus valita vuokralaisensa saattaa evätä kaupungin kohtuuhintaistemmat asunnot tai asuntoa hakevaa voidaan syrjiä niin, että asuntoilmoituksissa rajataan tietyt ryhmät kuten lapsiperheet, opiskelijat tai ulkomaalaistaustaiset pois hakijoiden joukosta. (5)

Elämä asunnottomana on aivan liian stressaavaa, jotta siitä selviäisi mielenterveysongelmitta, onhan kyseessä kriisi, johon ei ole kokonaisvaltaista apua tarjolla. Puhumattakaan kriisin kohtaamisesta terapeutista näkökulmasta. Asunnottomuutta kokevan terapia onkin usein vertaisissa, tai sosiaali- ja terveysasemi-

en vastaanotoilla käydyt, perustietoja keräävät keskustelut, missä asiakasta ei kerritä kohtaamaan. Ongelmaksi muodostuu kiireiset työntekijät ja 45 minuutin ajat. Kokemukseni mukaan palvelunohjaus saattaa jäädä kokonaan pois, vaikka käytännön neuvot olisivat ensisijaista asunnottomalle. Missä peseytyä, mistä saada päivän ruoka, mihin majoitukseen tänään pitää mennä, jne.?

Sitten mieleen tulevat myös nuoret, joiden elämän alun seisauttaa asunnottomuus. Unelmat loittonevat, mitä pidempään nuori joutuu luovimaan ilman asuntoa. He etenkin ovat alttiita ympäristön tapahtumille ja imevät itseensä vaikutteita kadulta. Mukaan saattaa tulla usein päihteidenkäyttö ja sen myötä rikollinen elämäntapa. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat nuoret, joilla on lastensuojeluasiakkuutta tai mahdollisia hoitamattomia mielenterveys- ja neopsyhaasteita. Hoitamattomana nämä haasteet voivat vaikuttaa koulunkäyntiin negatiivisesti, koulun keskeyttämiseen asti, jonka seurauksena opiskelija-asunnosta joutuu luopumaan, ja pitkien asuntojonojen takia onkin taas ilman asuntoa. On myös hyvinkin mahdollista, että jälkihuollon asiakkuus katkeaa liian aikaisin paikkakunnan vaihdoksen takia, mikä on nuorille tyyppillistä opiskelujen perässä muuttaessa.

Asunnottomuus altistaa myös monimuotoiselle ja kokonaisvaltaiselle hyväksikäytölle, kuten ihmiskaupalle ja väkivaltaisessa suhteessa olemiselle. (6) “Naisella on asunnottomana erittäin suuri todennäköisyys joutua hyväksikäytön, varkauden ja pahoinpitelyn uhriksi. Toiset sietävät esimerkiksi väkivaltaista miesystävää, että olisi edes jokin lämmin paikka olla, itsellä tai lapsilla. ”Mikään ei ole ilmaista. Maksu voi olla kamapussi tai sitten olet maksu itse.”, Riikka Tuomi sanoo.” (7)

Joku pitkäaikaisasunnon saattaa tuntea olonsa jopa turvallisemmaksi, kun yhteiskuntaan ei tarvitse palata ja sopeutua. Tämän takia on tärkeää panostaa heti alkumetreillä asunnottomiin ihmisiin. He nimittäin tarvitsevat paljon tukea yhteiskunnalta: he käyttävät eniten sosiaali- ja terveyspalveluita ja teho- ja perushoitopalveluita. Asunnottomuustyön taloudellisia vaikutuksia voi perustella esimerkiksi sillä, miten paljon rahaa säästyy, kun asunnottomuuden vuoksi syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten ongelmia ratkotaan. (8). Helsingin asuminen neuvonnan arvion mukaan asunnottomuuden ehkäisemisestä syntyvät säästöt ovat 17000–52000€ vuodessa käytetyistä palveluista riippuen. (9)

Asunnottomuuden seurauksista toipuminen voi kes-

Riina Valkeapää valmistui Laurea AMK:n Keijo-kokemusasiantuntijakoulutuksesta keväällä ja suoritti työharjoittelunsa Vva ry:n Kokema-tiimissä, asumisneuvonnassa ja Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan-keskus Vepassa.

tää loppuelämän ja vaikuttaa elämään siinä määrin, että asunnoton ei kykene työelämään tai sosiaalinen elämä voi olla hyvin rajoittunutta, vaikka asunto olisikin jo saatu. Asunto ei siis ole ratkaisu, vaan edellytys ihmisarvoisen ja elämisen arvoiselle elämän alulle. “Oma asunto on ihmisoikeus – ei palkinto, jonka asunnottomuutta kokenut ihminen saa, kun kaikki muu on kunnossa.” (10)

Voisiko sosiaalihuolto ottaa koppia vertaisohjaajien käyttämisestä aktiivisesti sosiaalihuollon tukena? Voisiko se vähentää sosiaalihuollon kuormitusta ja ennaltaehkäistä kiireisistä vastaanotoista johtuvaa kohtaamattomuuden kokemusta? Vä-

henisikö asunnottomuus, jos vertainen tai tukihenkilö auttaisi heikossa asemassa olevan asiakkaan nivelvaiheen yli, jossa jää mahdollisuus väliinpuotoamiselle? Voitaissiinko jo peruskoulussa tutustua asumiseen liittyviin kysymyksiin ja palvelujärjestelmän käyttöön?

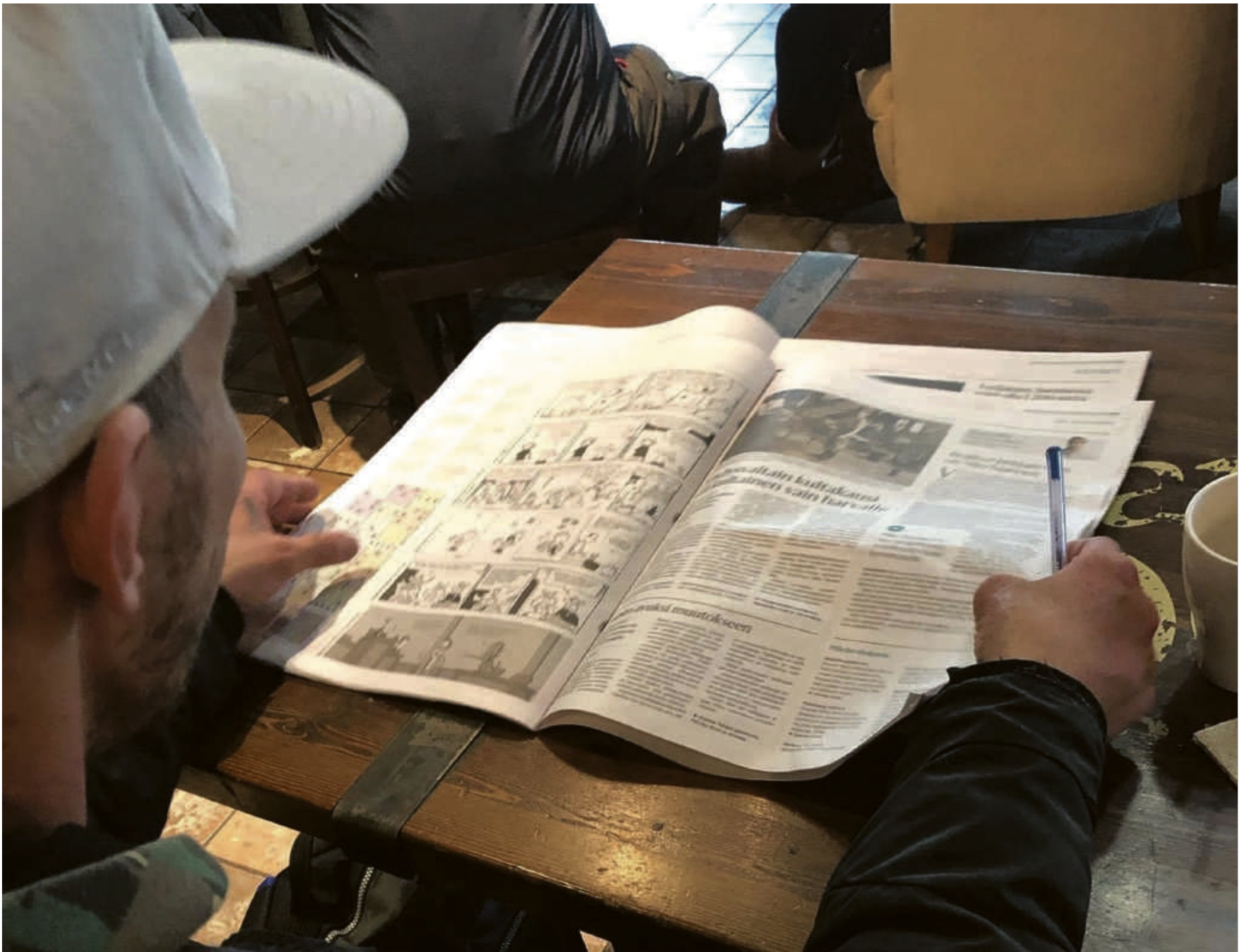
Teksti: Riina Valkeapää

LÄHTEET:

1. Vuokrauksen ABC, Vuokraovi.com, Vuokranantajan ja asunto-osakeyhtiön suositellut remontit <https://www.vuokraovi.com/vuokrauksen-abc/remontit>
2. vuokralaiset.fi, Vuokran-

- korotus, <https://www.vuokralaiset.fi/tietopaketti-vuokralaisille/vuokrankorotus/>
3. Raportti, Katto talkoot 3.6.2021 s.14, https://asuntoensin.fi/assets/files/2021/12/Miten-maahanmuuttaneiden-asunnottomuus-poistetaan_raportti.pdf
4. Raportti, Katto-talkoot 3.6.2021 s.11, https://asuntoensin.fi/assets/files/2021/12/Miten-maahanmuuttaneiden-asunnottomuus-poistetaan_raportti.pdf
5. Yhdenvertaisuusvaltuutettu, syrjintä asumisessa, <https://syrjinta.fi/asuminen>
6. ihmiskauppa.fi, ihmiskaupan uhrien tunnistaminen, https://www.ihmiskauppa.fi/tietoa_auttajille/ihmiskaupan_uhrin_tunnistaminen

7. Maija Aalto, 17.10.2019 “Kaksi naista kertoo millaista on kodittomien naisten elämä Helsingin kaduilla: Mikään ei ole ilmaista” Helsingin Sanomat, <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006275556.html>
8. Y-Säätiö Jotta jokaisella on koti 2022, yhteistyö takaa ettei asukas jää yksin s.2
9. Ympäristöministeriö, Juha Kaakinen: KOTIIN – Selvitysraportti tarvittavista toimenpiteistä asunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2027 mennessä, s. 20, <https://ym.fi/-/selvitys-asunnottomuuden-poistaminen-on-mahdollistatiiviilla-yhteistyolla>
10. Y-säätiö, jotta jokaisella on koti 2022, Jotta jokaisella on koti, Tärkeimmät opit s.15

OSALLISUUS – DEMOKRAATTISEN YHTEISKUNNAN TUKIPILARI

Luonnehdin osallisuutta moniulotteiseksi, laajaksi ja toimintaympäristöstä riippuvaiseksi yleiskäsitteeksi, jonka edistämiseen ovat sitoutuneet Suomen hallitus ja Euroopan unioni. Osallisuus on oikeutta hyvinvoinnin materiaalsiin resursseihin, muun muassa sosiaaliturvaan ja sivistykseen sekä immateriaalsiin resursseihin, kuten luottamukseen ja yhteenkuuluvuuteen. Suomessa osallisuuden toteutumisen nähdään vähentävän eriarvoisuutta ja ehkäisevän syrjäytymistä ja köyhyyttä.

Virallisesti osallisuus määritellään johonkin kuulumisen tunteeksi. Vakiintuneen termin rinnalla kulkevat myös osallistuminen, joka on aktiivista toimijuutta, ja osallistaminen, joka on yhteenkuuluvuutta edistävä ja tavoitteleva hallinnollinen keino. Erilaiset demokratiaprojektit kuten osallistuva budjetointi ovat osallistava hallinnolli-

nen keino.

Määritelmään vaikuttavat maan lainsäädäntö ja tulokulma. Osallisuus sisältää oikeuden henkilökohtaisten mielipiteiden ilmaisemiseen ja mahdollisuuden muutokseen asioiden edistämisen kautta. Se nähdään oikeutena, aktiivisena kansalaisuutena ja hyvinvointi- ja onnellisuusmittarina. Nähdäkseen osallisuuden ulottuvuudet

viittaavat monitasoiseen ja moniulotteiseen aktiiviseen vuorovaikutukseen ja vuoropuheluun ympäröivän järjestelmän, yhteisön, yhteiskunnan ja yksilön itsensä kanssa. Se on yhteenkuuluvuuden kokemista yhteisön jäsenenä olemisen ja toimimisen kautta, sekä sitoutumista ja vastuun ottamista.

Osallisuuden määrittely, ymmärtäminen ja sittemmin toteutuminen vaatii hallinto- ja sektorirajoja ylittävää poikkitieteellistä lähestymistä. Myös yhteiskunnalta yksilön jäseneksi hyväksymistä. Lisäksi se kuvaa ihmisen ja yhteiskunnan välistä suhdetta. Toteutumiseen tarvitaan yhteisöjä, joissa tuleamme nähdyksi ja kuulluksi sekä omana arvokkaana it-

senä tunnistetuksi. Pääsääntöisesti osallisuusperiaatteiden noudattamiseen liittyy omaan elämään liittyvään päätöksentekoon osallistumisen mahdollistaminen ja varmistaminen.

Osallisuuden edistäminen

Suomessa osallisuutta edesauttavat yhteiskunnan rakenteet, jonka toteutuminen voi olla haastavaa ilman demokratiaa, autonomiaa ja yhteisöllisyyttä toteutuminen. Siitä onkin tullut yksilön ja yhteiskunnan onnistumisen mittari. Mielestäni se on yksi demokraattisen yhteiskunnan kulmakivistä sananvapauden rinnalla.

Edistäviä tekijöitä ovat

muun muassa osallistavan kasvatuksen menetelmät, kuten persoonallisen kasvun tukeminen, toimijuuden edistäminen, ihmisten välisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen ja kehittäminen. Samoin ihmisen yleinen hyvinvointi, yhdenvertaisuuden ja perus- sekä ihmisoikeuksien toteutuminen edesauttavat osallisuuden toteutumista.

Kaiken osallisuutta edistävän toiminnan tulisi lähteä itse kohderyhmästä ja halusta aidosti kuulla ryhmän jäsenten toiveita. Ketään ei tulisi sulkea ryhmän ulkopuolelle, jotta osallisuuden toteutuminen ei altistuisi riskeille.

Osallisuus ja sen merkitys yksilölle ja yhteiskunnalle? Kyseisen vaihtoehdot ja valinnanvapaus? Nämä kysymykset ovat yhteiskunnallisissa keskusteluissa vahvasti läsnä, kun puhumme Suomen demokratian tilasta ja kehityksestä.

Parhaimmillaan osallisuus näyttäytyy käytännössä siten, että kaikki palvelut ja toiminta pohjautuvat ihmisryhmien aitoihin tarpeisiin ja kohderyhmällä on erilaisia mahdollisuuksia osallistua palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja kaikkeen itseensä liittyvän päätöksentekoon. Osallisuus ja osallistuminen voivat näkyä aidosti arjessa, palvelusisälöissä ja julkisissa puheenvuoroissa.

Olen kiinnostunut keskustelusta, jossa osallisuuden riittävää toteutumista arvioidaan ja uudelleenmääritellään. Uusiutuvan määrittelytarpeen rinnalla kulkee pohdinta yhteiskunnan odotettavasta, sallimasta ja hyväksymästä määrästä.

Osallisuuden kritiikki

Osallisuuden toteutumiseen ja kyseiseen mahdollistamiseen liittyy myös kritiikkiä. Sitä tavoitellessa osallistaminen on oivallettu ja nostettu negatiivisena metodina, jossa

vastikkeellisuus ja sanktioiminen ovat nousseet pinnalle. Toisinaan osallistamisessa ei nähdä yksilöllisiä tarpeita eikä huomioida yksilön valmiuksia ja lähtökoh tia, ja pakkotoimien tavoite on yhteiskunnallisen edun palveleminen.

Työelämäorientoituneessa yhteiskunnassa osallistumista edistävät toimet suuntaavat nimenomaan työelämään kiinnittymiseen. Tavoitteena on pitkälti yhteiskunnallisen taloudellisen hyödyn tuottamisessa. Toiminta on ylhäältäpäin ja ulkopuolelta saneltua eikä tue yksilön itsemääräämisoikeutta, autonomiaa ja valinnanvapautta. Vastavasti joustamattomuus ja tiukkalinjaiset vaatimukset ovat ongelmallista väkinäistä osallistamista, jolla ei pitkällä tähtäimellä ole ihmisten hyvinvointia edistävää vaikutusta. Termin määrittely yhteiskunnallisen hyödyn näkökulmasta on monella tapaa ongelmallista, sillä erilaisen hallinnon aikana osallisuutta voitaisiin määrittellä palvelemaan valtion tarpeita. Tällöin valtio lakkaisi olemaan ihmisiä varten, ja ihmisistä tulisi valtion hyötyä palvelevia ja tyydyttäviä suorittajia.

Osallisuus näyttäytyy käytännössä moninaiselta, mutta sen määrittelyyn vaikuttavat meidän yhteiskuntamme asettamat normit. Sen vuoksi onkin olennaista tiedostaa ja tunnistaa millaiseen pohjaan, millaisiin ja kenen intresseihin määrittely nojaa. Yhteiskunnallisen näkemyksen lisäksi myös yksilöllinen kokemus omasta osallisuudesta ja osallistumisesta on ensisijaisen tärkeä huomioida.

Mahdollisuuksien laaja kirjo ei välttämättä tavoita monimuotoisen yhteiskunnan kaikkia väestöryhmiä. Syynä ovat huono saavutettavuus, esteellisyys ja normatiivikeskeisyys.

Esimerkiksi kulttuurisen osallisuuden toteutumisen muodot ovat aikakauden

representaatio myös erilaisen väestöryhmien näkyvyydestä, kuuluvuudesta ja toivotusta osallisuudesta. Se, mitä yleisölle näytetään on heijastuma kunkin ajan todellisuuden ymmärryksestä. Jokainen julkisesti käytävä keskustelu ja aihe ovat osoituksia siitä, kuinka valtaa ja kaantuu, kenellä on oikeus näkyä, kuulua ja jopa päästää historian kirjoihin. Näkyminen ja kuuluminen mediassa ja julkisuudessa kertoo sen, miten termi ymmärretään.

Kyseenalaista on myös osallisuuden tuotteistaminen. Kyseisen noustessa tärkeäksi yhteiskunnalliseksi hyvinvointia edistäväksi arvoksi on syytä tarkastella sitä, millaisilla tukikeinoilla ja sijoituksilla toteutumista voidaan taata monipuolisesti yhteiskunnassa.

Osallisuudesta on muodostunut tietyn tyyppinen immateriaalinen resurssi, aineeton pääoma, jota yhteiskunta tuottaa ja tuotteistaa. Siirtyessään arvosta - aineettomaksi resurssiksi sille määritellään hinta, muoto, oikea-aikaisuus ja myös se, kuka on kyseiseen resurssiin oikeutettu.

Onko osallisuuden tuotteistaminen kenties resurssitaloudesta elävän yhteiskunnan tavoite? Onko tämä itseisarvo, tavoite vai seuraus? Onko se hyvinvointivaltion arvoja kannatteleva pilari?

Tuotteistamisessa määritellään kohderyhmä. Olen huolestunut siitä, että haavoittuvammassa asemassa olevat ihmiset eivät pääse palveluiden kohderyhmiksi erilaisista syistä. Harrastusmahdollisuuksien kautta tarjottava osallisuus ulottuu pääsääntöisesti hyvin toimeentuleviin ihmisiin. Myös taide- ja kulttuuri ovat usein vain rajattujen kohderyhmien ulottuvilla.

Toksinen ilmapiiri, luokkayhteiskunnan eriarvoisuus, oikeudeton asema, stigmat, ennakkotasenteet ja ulkopuolelta määritellyt

negatiiviset identiteetit, syrjäyttäminen, rasismi, tiukat sosiaaliset sukupuoliroolit, moniperusteinen syrjintä, kapeat käyttäytymisnormit, kapeat vaikuttamisen kriteerit – kaikki nämä ovat estäviä tekijöitä, jotka ovat yhteiskunnassamme edelleen läsnä.

Yhteiskunnan tehtävä on varmistaa, että aineeton resurssi on käytössä myös haavoittuvassa asemassa olevilla ihmisillä. Varmistaa, että immateriaaliseksi resurssiksi muodostunut arvo – osallisuus, toteutuu myös yhteiskunnan haavoittuvampien ihmisten ja kohderyhmien kohdalla.

Normatiivisuuskeskeisyys syrjäyttää ja tällä hetkellä todistamme ison väestöryhmän tavoittavan pääsääntöisesti vaikuttamisen ja yhteenkuuluvuuden vaihtoehtoja, jotka ovat taloudellisen kontekstin ulkopuolella eli evät kustanna kuluttajille mitään. Huojentavaa on, että äänestäminen ja opiskelu ovat lailla ja rakenteilla taattu osallisuuden muotoja. Sen sijaan oikeus taiteeseen, kulttuuriin sekä harrastusmahdollisuudet ovat harvan yhteiskunnan jäsenen savutettavissa.

Miten osallisuuden määrittelyn saataisiin joustavuutta ja miten sen toteutuminen saataisiin osaksi jokaisen arkea?

Teksti: Vlada Petrovskaja

Lähteet:

• *Isola, A-M. 2017. Mitä osallisuus on ja miten sitä edistetään? THL.*

• *Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R.-M. 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). THL.*

• *Nivala, E., Ryynänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen aika-kausikirja.*

• *Pentikäinen, P. 2018. Sosio-kulttuurinen innostaminen OmaPolussa. Sitähän me tehdään.*

"IT GETS COLD AS A MOTHERFUCKER 'ROUND HERE"

In the winter of 2019 I spent 5 months working in Detroit, USA, with social housing organisation Section 8 as well as Capuchin's Soup Kitchen and other homelessness groups in the area. My intention was to better understand the difficulties and struggles facing some of the city's homeless and low income residents. It was one of these areas in particular that I found myself volunteering in, a small area in the north east of the city, named Gratiot & Burns.

Gratiot & Burns is one of many intersections that make a road out of a highway, shooting up north through the straight arrow of Gratiot Avenue, a road that begins in the city

of Detroit; Drawn out like a pipe that carries along the oxygen to each of its neighbourhoods, which form the inward spokes on the wagon wheel of its original design. Gratiot Avenue looked like

the longest road in America, coursing to the end of the state of Michigan, folding alongside the Canadian border and becoming just another arm of the I-94 and that end and the beginning

of the Midwest. Arriving into Detroit one notices the spaces of still people and the slow movement of all things, almost in step with the old structures of industry and bustle. The city is is a long

road in a city of long roads, another avenue in a country of boulevards, drives, inter-sections, and interstates; and it is a ruin.

The realities of life in Detroit become all too known after spending the first few days in the city. Spiralling homelessness and a lack of affordable housing are issues that affect a huge number of cities across the United States and Detroit is no exception. The city was once a booming industrial hub for much of the mid 20th century, but an unfortunate history of structural racism, neo-liberal economic policies beginning in the 1980s and short-sighted land-use initiatives have left the city facing significant economic inequality and deprivation over the years. This has resulted in high poverty rates, in particular, in Detroit's metro area 17 % of people live at or below the federal poverty threshold, and among city residents and the black community in particular, a shortage of adequate housing options forces individuals and families into a cycle of homelessness and instability. The situation facing many residents is compounded by the fact that the demand for social housing far outweighs the available supply. The waiting lists for public housing in Detroit can be years-long, leaving many vulnerable people without

a place to call home. These issues only serve to underscore the pressing need for increased access and development of affordable housing options and the expansion of social housing programs.

I was fortunate enough to work with a few community-based organizations that are active on the ground in crucial roles addressing the social crisis on the ground in Detroit, like Cass Community Social Services (CCSS) who provide transitional housing, emergency shelters, and supportive services to people experiencing difficulty finding shelter or temporary housing. Groups like CCSS not only offer immediate relief but also work towards long-term solutions by trying to tackle the root causes of homelessness and providing job training, mental health support, and other vital resources to local residents, despite underfunding and often short-staffing.

During my time with CCSS, I met a man named **Tony**, whose story was unfortunately all too common to those trying to navigate the confusing bureaucracy and difficult, who had recently been released from a 15 year prison sentence and returned to the neighbourhood where he came from only to find none of his former friends lived there any more, what-

ever family he had had left also, and his former home had been repossessed. With no access to an ID and without the 60 dollars required to purchase a new ID, Tony was stuck in a serious problem that a huge number of America's homeless face. The only solution was to provide Tony access to temporary shelter while he applied for financial assistance from local community groups and in the meantime collect bottles for recycling. For many in Detroit missing the details means missing safety.

While progress has been made in the city since the mid 2000s, the challenges of homelessness and affordable housing in Detroit persist. The city needs a comprehensive strategy that combines affordable housing development, supportive services, and policies aimed at tackling poverty and inequality. This strategy should prioritize the allocation of resources to address the root causes of homelessness, such as creating job opportunities for those without higher education qualifications, the means to provide higher education for those unable to provide the means to pay for it, facing up to rampant food insecurity, as 48 % of Detroit households are food insecure and another 40 % rely on food stamps (as of 2022), providing quality men-

tal health services without requiring the involvement of insurance companies, and facing the realities of severe substance abuse in the many neighbourhoods across the city. Additionally, efforts to revitalize Detroit's economy should consider the importance of inclusive growth, ensuring that affordable housing is an integral part of urban development plans. Equitable zoning practices and policies that prevent gentrification can help preserve affordable housing options and prevent the displacement of vulnerable communities.

Homelessness and the lack of social housing pose significant challenges in Detroit. By prioritizing affordable housing, supporting social housing programs, and fostering collaborative efforts between community, regional and metropolitan sectors, Detroit can work towards providing stable and secure housing for all its residents. Solving the homelessness crisis requires a holistic approach that can not only focus on providing immediate relief but also prioritise confronting the systemic factors that contribute to homelessness, creating a brighter future for the city and its residents.

Teksti ja kuvat: Henri Ross Ashurst-Pitkänen

HEIKOSSA OIKEUDELLISESSA ASEMASSA OLEVAT SIIRTOLAISET ASUNNOTTOMIEN MATALAN KYNNYKSEN PALVELUISSA

Matalan kynnyksen oleskelutiloilla ja palveluilla on tärkeä, hyvinvointia tukeva merkitys asunnottomuutta kokeville ja muille yhteiskunnan marginaaleihin sysätyille ihmisille. Tarjoamalla ruokaa ja virvokkeita, lepopaikan, peseytymismahdollisuuden ja hygieniatarvikkeita palvelu turvaa ihmisten perustarpeita. (Viranomais)asiointi- ja ohjaajien ja muun henkilökunnan tarjoama keskusteluapu, hoitoon ja palveluihin ohjaus, vertaistuki ja osallistumismahdollisuudet organisaation toimintaan oman jaksamisen rajoissa puolestaan kannattelevat vaikeassa elämäntilanteessa, luovat toivoa asioiden järjestymisestä ja vahvistavat siten ihmisten voimaantumista.

Vvan päiväkeskusmaisesti toimivassa Vertais- ja vapaaehtoistojen keskus Vepassa asioi ja viettää aikaansa päivittäin 50–150 eri kävijää. Erityisen ryhmänsä päiväkeskuksen kävijöiden joukossa muodostavat Suomessa ilman pysyvää oleskeluoikeutta elävät siirtolaiset, joiden pääsy virallisen palvelujärjestelmän piiriin on rajallista tai epäselvää. Heistä valtaosa on tullut Suomeen toisesta EU-maasta,

etupäässä Baltian maista. Verrattuna muihin asunnottomuutta kokeviin kävijöihin – joille on ainakin teoreettisesti olemassa asuttamis- ja palvelupolkuja – tämän ryhmän tilanteissa korostuvat kaiken kaikkiaan epävarmat tulevaisuudennäkymät, kamppailut tilapäisyyksistä pysyvyyteen, yhteiskunnan tarjoaman minimieksistenssin suppeasta suojasta ja toimeentulosta sen täysvaltaisen jäsenyyden takaamiin

etuisuuksiin ja palveluihin. Laillisten, järjestelmän tukemien vaihtoehtojen puuttuessa selviytymiskamppailuja käydään myös yhteiskunnan turvaverkkojen saavuttamattomissa, eritoten pimeillä työ- ja asuntomarkkinoilla. Työn perimmäisenä tavoitteena on tyypillisesti oleskelun vakiinnuttaminen tai muun ihmisen omaa valinnanvapautta tukevan ja häntä hyödyntävän ratkaisun löytäminen.

Millaisilla sosiaalipedagogisilla käytännöillä ja lähestymistavoilla voisi olla tартtumapintaa asunnottomille suunnatussa matalan kynnyksen toiminnassa? Kiinnitän erityistä huomiota vieraskielisten, palveluverkoston reunamille jäävien ihmisten yhdenvertaiseen kohtaamiseen ja mukaan ottamiseen. Järjestön strategian mukaan sen kaiken toiminnan lähtökohtia ovat ihmisarvo, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, luot-

tamus ja osallisuus. Näistä lähtökohdista olen kiinnostunut tarkastelemaan, miten tunnistamisen/tunnustamisen, yhteisöllisyyden ja sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmia voitaisiin ottaa huomioon päiväkeskuksen ja siihen linkittyvien muiden työ- ja toimintamuotojen kehittämisessä.

Erityisyyksien ja yhtäläisyyksien tunnistamisen haasteet

Suomessa ei ole tehty tilastollista tutkimusta siitä, minkä verran maassa elää EU-kansalaisia ilman pysyvää oleskeluoikeutta. Myöskään laadullista tutkimusta heikossa asemassa olevista EU-kansalaisista ei juurikaan ole Kaakois-Euroopan romaniväestöön kohdistuvaa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Etenkin vanhoissa, läntisissä EU-jäsenmaissa vapaata liikkuvuusoikeuttaan käyttävien EU-kansalaisten ahdinkoa on tutkittu mm. asunnottomuusnäkökulmasta (ks. esim. Mostowska 2015). Vuosina 2004 ja 2007 unionin laajennuttua entisiin sosialistisiin maihin muuttoliike idästä ja kaakosta länteen ja pohjoiseen on vaikuttanut muuttokohdemaissa asunnottomuuden tilannekuvan varsin huomattaviin muutoksiin. EU-kansalaisten asunnottomuuden syyksi on nähty EU:n yhteisten sääntöjen ja käytänteiden valuviat ja jäsenmaiden yhteisen sosiaalipolitiikan koordinaation puutteet: unionin säätelemät vapaat työmarkkinat ja ihmisten vapaa liikkuvuus ovat törmänneet kansallisella tasolla toteutettavaan sosiaali- ja asuntopolitiikkaan (Mostowska 2015: 114). Monet lähtökohtaisesti heikossa asemassa olevista EU-kansalaisista eivät ole tietoisia oikeuksistaan, ja he joutuvat kamppailemaan löytääkseen asianmukaista tukea. Elämäntilanne altistaa heidät riskitekijöille, joiden toteutuessa he vajoavat

asteittain yhä huonompaan asemaan. (Effectively Tackling... 2018.) Kolmas sektori on monissa maissa kohdannut ensirintamassa asunnottomaksi jääneitä siirtolaisia, jolloin järjestöjen on pitänyt muokata toimintaansa uuden ryhmän tarpeet paremmin huomioon ottaviksi (Mostowska 2015: 114).

Asunnottomuuden muuttaessa muotoaan transnationaalien eriarvoisuuden ja muuttoliikkeen seurauksena asunnottomien palveluissa on tärkeää osata tunnistaa paitsi uuden kohderyhmän oikeudellisen aseman mukanaan tuomat haasteet, myös erilaiset ihmiset erilaisine tapoineen ja taustoineen. Kuten Korkiamäki ym. (2016: 17) tunnistamista nuorisotyössä käsittelevässä artikkelissaan toteavat, ei erilaisuuden hyväksyminen yksin riitä, vaan sitä on kyettävä arvostamaan ja näkemään voimavarana. Työ monikulttuurisessa yhteisössä vaatii luonnollisesti kielellisen ja kulttuurisen erityisyyden huomioimista. Jotta yhteiskunnassa marginalisoidut ihmiset voivat kokea tulevansa nähdyksi, kuulluksi ja saaden arvostusta omina itsenään, työotteessa tarvitaan aitoa ja mahdollisimman tasavertaista vuorovaikutusta. Merkitykselliseksi muodostuvat arjen käytännöt ja lähi-suhteet, joissa osataan kunnioittaa ja tukea niin yksilön oikeuksia kuin omaa toimijuutta (Korkiamäki yms. 2016: 16) ovat mielestäni hedelmällisiä havainnoinnin ja reflektionnin alueita päiväkeskustoiminnassa.

Úcar (2021) kuvaa sosiaalipedagogiikassa olevan kyse mukanaolosta ihmisten arkielämän eri vaiheissa heidän omassa sosiokulttuurisessa ympäristössään. Tarjoamalla tarvittavia resursseja oppimiseen ja kasvuun ihmisiä voidaan tukea arvokkaaseen ja tasapainoiseen elämään. Ihmisten yhteisöllisen toimintakyvyn vahvistaminen arkipäivän konteksteissa ja

tilanteissa on myös yhteisökasvatuksellisen orientaation kulmakiviä (Ryynänen 2016: 132).

Aitoja kohtaamisia

Asunnottomien päiväkeskuksen arki rakentuu aukiolo- ja ruokailuaikojen ympärille. Säännöllistä ohjattua ohjelmaa keskuksessa ei toteuteta, mutta lähes viikoittain kävijöiden on mahdollista hyödyntää eri yhteistyökumppaneiden terveys- ja sosiaalihuoltopalveluita. Toisinaan järjestetään hyvinvointipäiviä, jolloin kävijöille on tarjolla esimerkiksi jalkahoitoa ja hius-tenleikkuuta. Etenkin kesäaikana tehdään retkiä esimerkiksi järjestön käytössä olevaan, Vartiosaaressa sijaitsevaan vapaa-ajan päihtetörmään virkistätymispaikkaan. Myös vapaaehtoiset ja opiskelijat organisoivat keskuksen tilassa projektiluonteista ohjattua ohjelmaa.

Päiväkeskuksen tiloissa palvelun käyttäjät eri ikä-, kieli-, kulttuuritaustoista, vertaisohjaajat, vapaaehtoiset ja järjestön muut työntekijät muodostavat keskenään suhteiden verkoston. Monteux & Monteux (2020) korostavat hoivatyötä käsittelevässä artikkelissaan suhteiden perustana olevan aina aito kohtaaminen. Myös järjestölähtöinen sosiaalialan kohtaamistyö rakentuu välittömien, toistuvien ja mahdollisimman matalahierarkkisten kahden- tai monenkeskisten suhteiden pohjalle.

Järjestössä tehdyn kävijätyön yhtenä keskeisenä ja merkityksiä tuottavana sisältönä on nähty kohtaamiset – siis taito kohdata heikossa asemassa olevia ihmisiä tasavertaisesti, kuunnellen ja empaattisesti. Näkemys onnistuneista kohtaamisista perustuu osin päiväkeskuksen ohjaajien vertais- taustaan: oman asunnottomuuskokemuksen ansioista ohjaajat pystyvät samaistumaan kävijöiden tilanteisiin ja rohkaisemaan ihmi-

siä oman esimerkkinsä voimalla. Kehittämisenäkökulmasta on huomionarvoista, että vertaisohjaajista kukaan ei ole taustaltaan vieraskielinen eikä valtaosalla koko henkilökunnasta itseni mukaan lukien ole kokemusta Suomeen muuttamisesta, etenkin vastaavassa (oikeudettomassa) asemassa kuin matalan kynnyksen palveluiden käyttäjillä. Toisinaan ohjaajilla ja kävijällä ei ole myöskään mitään yhteistä kieltä. Siksi tämän kävijäryhmän kohtaaminen vaatii vertaiskokemuksen lisäksi tavallista enemmän perehtymistä esimerkiksi oleskelun virallistamisen monista vaiheista ja jatkuvan epävarmuuden tuottaman psyykkisen paineen ymmärtämistä. Aidosti vuorovaikutukselliset kohtaamiset, joissa kävijän erityisyys (ja erityiset haavoittuvuudet) tunnistetaan eivät toisin sanoen vain ”tapahdu”, vaan niihin voi ja tulee panostaa esimerkiksi aktiivisia empatiataitoja opettelemalla.

Päivärutiineista ja kohtaamisista yhteisöllisyyteen

Asunnottomien päiväkeskuksessa toisiaan kohtaavia ihmisiä on haastavaa mieltää lähtökohtaisesti yhteisöksi, ainakaan Buberin ”aidon yhteisön” hengessä (Ryynänen 2016: 131). Ihmiset päiväkeskuksessa on tuonut yhteen ensijaisesti samanlainen elämäntilanne, elämässä kasautuneet haasteet ja yhteiskunnan asunnottomuuteen liittämän stigma tuottama tarve löytää paikka, johon he ovat tervetulleita tilanteestaan riippumatta. Näen kuitenkin, että tilana, jossa ihmiset kokoontuvat yhteen sekä pyrkivät, toisinaan kollektiivisestikin, ratkomaan asumiseen, toimeentuloon ja epävarmaan oleskelustatukseen kytkeytyviä haasteita päiväkeskus voi tarjota hedelmällistä maaperää myös yhteisöllisemmille toimintamuodoille. Sosiaali-

pedagogisilla ohjaus- ja toimintakeinoilla voidaan tarjota yhteisön kehittymiselle tilaa, resursseja ja tarvittavia olosuhteita.

On mielestäni olennaista muistaa, että päiväkeskusta jatkuvasti tukikohtanaan käyttävät ihmiset muokkaavat paikkaa ja sen käytäntöjä myös itse omannäköisekseen ja -kuuloisekseen, ja heille on tärkeitä tarjota siihen mahdollisuuksia. Sitoutumalla asteittain esimerkiksi tilan ja sen ympäristön siisteyden ja viihtyisyyden ylläpitoon, toimimalla vapaaehtoisina tai tulkkamalla oma-kielisten ja työntekijöiden keskusteluja solidaarisuuseleillä he osallistuvat ”yhteisen hyvän” rakentamiseen. Suuri osa säännöllisistä kävijöistä oppii tuntemaan ja muodostaa siteitä toisiin kävijöihin, ohjaajiin, muuhun henkilökuntaan ja vapaaehtoisin ja luo siten kaikki osaltaan menneen, minkä ansiosta päiväkeskuksessa myös yleensä vältytään isommilta konflikteilta, vaikka tilaan saa tulla päihtyneenä ja raskas päihteidenkäyttö on osa monen kävijän arkea.

Syrjäytetystä asemasta nouseminen ja valtaistuminen vaatii yhteiskunnallista muutosvoimaa ja sen kanavoimista tavoitteelliseen toimintaan. Leena Kurjen sanoin yhteiskunnallisen muutoksen tulee suuntautua toteuttamaan kaikkien ihmisten aitoa yhteisöllistä elämää. Tämä voi puolestaan tapahtua ainoastaan yhteisöllisen toiminnan välityksellä. (Kurki 2000: 132.) Päiväkeskuksen arkea määrittää kuitenkin myös kävijöiden kilpailu resursseista: ohjaajien ajasta ja huomiosta, raadollisimmillaan jopa lämpimistä ruoka-annoksista. Solidaarisuutta ja yhdessä tekemisen henkeä syntyy helpommin silloin, kun jaettavaa on enemmän ja sen hetket ensisijaiset tarpeet on tyydytetty. Kiireen keskellä tehtävä ohjaus- ja neuvontatyössä ei aina onnistuta huo-

mioimaan kaikkia kävijöitä tasapuolisesti, ja välillä ajankäyttöä määrittää myös työntekijän arvio siitä, kuinka paljon konkreettista hyötyä kunkin kävijän kanssa käytetty aika kenellekin tuottaa. Yhteisöllisiä suhteita enemmän huomioiva, kävijöiden keskinäisiä hierarkioita purkamaan pyrkivä ohjaustyö voisi auttaa vähentämään kilpailuasetelmaa ja lisätä yhdenvertaisuutta kävijöiden keskuudessa. Yksilöohjauksessa jaettu tieto ja oppimisprosessi jää helposti kahdenväliseksi sen sijaan, että siitä hyötyisi mahdollisimman moni samankaltaisessa tilanteessa oleva. Olenkin kiinnostunut pohtimaan, miten edistää yhteisöllisemmän oppimisen tapoja sekä jakaa tietoa mahdollisimman tasavertaisesti ja laajalle joukolle.

Oikeudet ja velvollisuudet

Ihmiset tekevät kuormittuneesta elämäntilanteestaan ja kriiseistä huolimatta paljon tarkkanäköisiä, kriittisiä huomioita suomalaisen yhteiskunnan rakenteellisista, toimintakulttuuriin kytkeytyvistä ongelmakohdista. Heidän silmiensä, korviensa ja äänensä kautta olen oppinut paljon; kiinnittämään huomiota muun muassa järjestelmässämme ja kulttuurisamme vallalla oleviin normeihin, viranomaistoiminnan sokeisiin pisteisiin ja etenkin joustamattomaan, sekä asiakkaitten että viranomaisten aikaa ja resursseja syövään byrokraatiaan. Näen käytännössä, että kohtaamisten ehdoton rikkaus on asioiden tarkastelukulmien jakamisen myötä molemminpuolisen ymmärryksen lisääntyminen.

Jotta ihmisten oma toimijuus vahvistuisi, tarvitaan havaintojen jakamisen ja kannattelevan työn lisäksi myös eteenpäin vievää, dynaamista ja innostavaa otetta. Sosiokulttuurisella innostami-

sella ymmärretään tähdättävän vallitsevien asiointilojen muutokseen. Innostamisprosessiin kuuluva motivointi vaatii ihmisten tiettyjen intressien herättelyä, jotta huomio saadaan kiinnittymään sellaiseen toimintaan, jonka ihmiset kokevat subjektiivisesti, oman elämänsä kannalta arvokkaaksi ja merkitykselliseksi (Kurki 2000: 133). Vieraskielisten oikeuksiaan ja suomalaista palvelujärjestelmää huonosti tuntevien päiväkeskuksen kävijöiden tapauksessa on aluksi keskeistä saattaa heidät tietoiseksi oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja tukea heitä mm. kielenoppimisessa ja yhteiskuntaorientaatioissa. Perimmäisenä tavoitteena voidaan pitää paitsi asumis- ja toimeentuloratkaisun löytämistä, pitemmällä aikavälillä kielitaidon ja yhteiskuntaosaamisen kasvaessa asiointitukiriippuvuudesta irtaantumista – ja kokonaisuudessaan, sosiaalipedagogisesti ilmaisten myös persoonana ja yhteisön jäsenenä kasvamista.

Järjestön toimintafilosofiaan kuuluu, että ihmisiä tulee tukea osallisuuteen ja osallistumaan paitsi omaa elämäänsä vaikuttaviin prosesseihin, myös yleisemmällä tasolla esimerkiksi asunnottomuuspolitiikkaan. On yhtäältä tärkeitä kannustaa ja avustaa ihmisiä tekemään valituksia, kanteluja ja ilmoituksia heihin kohdistuneista rikoksista, syrjinnästä, laiminlyönnistä ja huonosta kohtelusta heidän omien oikeuksiensa toteutumiseksi mutta myös pitää esillä, kuinka jokainen valinta ja teko on merkittävä rakenteellisten ongelmien korjaamiseksi, ja siten yhteiskuntamme muuttamiseksi kaikille oikeudenmukaisemmaksi ja yhdenvertaisemmaksi ympäristöksi elää.

Asunnottomuus rikkoo jo itsessään pahoin ihmisen perusoikeuksia. Kun ihmisen elämässä vaikuttavat lisäksi epävarmuustekijät niin työ-

suhteiden ja toimeentulon kuin maassaoloaseman suhteen, puhumattakaan psyykkisestä pahoinvoinnista ja sosiaalisten suhteiden kärsimisestä, vaatii sekä rinnalla kulkeva että yhteiskunnalliseen muutokseen orientoitunut ohjaus- ja tukityö jatkuvaa, poikkitieteellistä ja toiminnallista, reflektointia ja holistista kehittämisotetta. Sosiaalipedagogiset avaukset voivat tukea muun muassa näitä tavoitteita, ja toivonkin opintojeni jatkuessa olevani hyödyntää sosiaalipedagogista työotetta, teoriaa ja käytäntöä järjestömmen työssä yhä monipuolisemmin ja syvemmin.

Teksti: Heini Puurunen

Lähteet:

- *Effectively Tackling Homelessness Amongst Mobile EU Citizens. The Role of Homelessness Services, Cities, Member States and the EU. 2018. Project report. FEANTSA, PRODEC – Protecting the Rights of Destitute EU Mobile Citizens.* <https://www.feantsa.org/download/effectively-tackling-homelessness-amongst-mobile-eu-citizens7332890560782313964.pdf>
- Korkiamäki, Riikka, Kallio, Kirsi Pauliina & Häkli, Jouni. 2016. *Tunnustaminen näkökulmana ja käytäntönä lapsi- ja nuorisotyössä. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2016: 9–34.*
- Kurki, Leena. 2000. *Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.*
- Mostowska, Magdalena. 2015. *Institutionalisation and Deformation: Reorganising Access to Service Provision for Homeless EU Migrants. European Journal of Homelessness 9 (2): 113–136.*
- Ryyänen, Sanna. 2016. *Yhteisökasvatus näkökulmana yhteisöihin ja yhteisötyöhön. Teoksessa Roivainen, I. & Ranta-Tyrkkö, S. (toim.). Yhteisöt ja yhteisösosialityön lähtökohdat. United Press Global, 131–143.*
- Ucar, Xavier. 2021. *Constructing questions for the social professions of today: the case of social pedagogy. International Journal of Social Pedagogy, 10(1): 9.*

Suomeen tarvitaan 24h hätämajoitusta ja matalan kynnyksen palvelupisteitä päihteitä käyttäville naisille

Asunnottomuutta kokevien kokevien naisten tarve turvallisen hätämajoituksen kasvavaan tarpeeseen. Vailla vakinaista asuntoa ry ehdottaa päihteitä käyttäville naisille suunnatun ympärivuorokautisen hätämajoituksen ja matalan kynnyksen palvelupisteen perustamista.

A sunnottomuutta kokevien kokevien naisten tarve turvallisen hätämajoituksen kasvavaan tarpeeseen. Vailla vakinaista asuntoa ry ehdottaa päihteitä käyttäville naisille suunnatun ympärivuorokautisen hätämajoituksen ja matalan kynnyksen palvelupisteen perustamista.

Suomessa oli vuoden 2022 lopussa 3 686 asunnottomuutta kokevaa ihmistä, joista 910 naisia. Asunnottomuutta kokevien naisten määrä on kasvussa. Asunnottomuutta kokevien naisten taustalla on traumaattisia kokemuksia ja miehiä korkeampi kynnys hakeutua asunnottomuuspalveluihin.

Asunnottomuutta kokevat naiset ovat vähemmistö. Jopa neljä viidestä asunnottomuutta kokevasta on mies. Tämän vuoksi asunnottomuuspalvelut ovat muodostuneet ja kehittyneet vastaamaan miesten tarpeisiin. Näissä palveluissa asunnottomia naisia ei tällä hetkellä tavoiteta. Asunnottomuutta kokevat naiset kokevat kaikille suunnatut hätämajoituspaikat turvattomiksi eivätkä hakeudu niihin. Naisten asunnottomuudesta puhuttaessa väkivallan uhka nouse usein esille. Väkivallan kokemusten lisäksi yösijan vastineena seksuaalinen hyväksikäyttö liittyvät usein naisten kokemaan asunnottomuuteen. Naisten oletetaan myös kokevan väkivaltaa ja sen uhkaa miehiä useammin ja eri tavalla.

Asunnottomuutta kokevien naisten kohtaama väkivalta voi olla muun muassa henkistä, ruumiillista, seksuaalista, sosiaalista, taloudellista tai henkistä. Tutkimusten mukaan asunnottomuutta kokevien naisten kokema väkivalta on toistuvaa. Väkivallan kokemuksille altistunut nainen ei välttämättä kykene tunnistamaan hänelle vaaraksi olevia ihmisiä. Naiset turvautuvat selviytymiskeinona esimerkiksi epäterveisiin ja alisteluihin ihmissuhteisiin. Usein asunnottomuutta kokeva nainen altistuu seksuaaliselle väkivallalle yösijan tai päihteiden vastineena. Asunnottomuutta kokevat naiset myös altistuvat säännöllisesti lähisuhdeväkivallalle. He voivat saada suojelua samalta mieheltä, joka toisaalta hyväksikäyttää heitä ja kohdistaa heihin väkivallan eri muotoja.

Suomessa ei ole mitään matalan kynnyksen paikkaa, hätämajoitusta tai turvakoteja akuutisti päihteitä käyttäville naisille.

Tavoitteet:

- Tavoittaa asunnottomuutta kokevia naisia
- Perustaa turvallinen tila naisille, jossa yöpyä ja saada tukea elämäntilanteen muuttamiseen
- Vähentää asunnottomuutta kokevien naisten kokemaa väkivaltaa

Ratkaisu:

Euroopassa on kokemuksia naisille tarkoitetuista 24h

hätämajoituksista ja tulokset ovat hyviä. Kun naiset ovat saaneet nukkua yön turvallisesti ja päivän aikana on voitu hoitaa asioita, heitä on pystytty ohjaamaan eteenpäin. Naiset ovat olleet sitoutuneita jatkosuunnitelmiin.

Myös Suomessa naiset tarvitsevat turvallisia tiloja, joissa voi saada apua myös arkaluontoisiin asioihin, esim. vallankäyttö, väkivaltakokemukset, seksuaaliterveys, vastikkeellinen seksi, ihmiskauppa yms., joista ei voi puhua, jos mukana on esimerkiksi väkivaltaisesti käyttäytyvä puoliso.

Naisille tulee perustaa 24h matalan kynnyksen päiväkeskuksia ja hätämajoituksia, joissa olisi saatavilla matalalla kynnyksellä sosiaali- ja terveyspalveluja. Helsinkiin tarvitaan vähintään 20-paikkainen hätämajoitusyk-

sikkö helposti saavutettavalla sijainnilla, jossa ammattilaisten lisäksi työskentelee kokemustaustaisia naisia.

Yöpymismahdollisuus on oleellinen ratkaisu asunnottomuutta kokevien naisten tavoittamiseksi, ja jatkumo päiväaikaan työskenteleyn tukee pysyvän asumisen tavoitetta. Hätämajoitusyksikössä tulee myös tarjota mahdollisuus huolehtia hygieniasta ja säilyttää henkilökohtaisia tavaroita.

Riittävä henkilöstöresurssi takaa sen, että naisten kanssa jalkaudutaan heidän elämäntilanteen paranemisen kannalta oleellisiin palveluihin. Henkilöstön tulee olla koulutettu naisten erityisistä tarpeista ja traumainformoidusta työtoteesta.

Teksti: Vlada Petrovskaja

KULTTUURISENSITIIVISYYS NAISTYÖSSÄ

Kulttuurisensitiivisyys tarkoittaa ammattilaisen kulttuurisesti kunnioittavia vuorovaikutustaitoja ja arvostavaa sekä sanallista että sanatonta kohtaamista ja viestintää ammattilaisen ja asiakkaan välillä niin, että kummallakin osapuolella on oikeus oman kulttuurinsa ilmaisuun ja sen kanssa hyväksytyksi ja kuulluksi tulemiseen. (THL)

Kulttuurisensitiivisyys on halua, kykyä ja herkkyyttä ymmärtää eri taustoista tulevaa ihmistä. Kulttuurisensitiiviset palvelut eivät tarkoita erillispalveluita kaikille kohderyhmille, vaan palveluita, jotka pystyvät joustamaan erilaisten asiakkaiden tarpeisiin. (THL)

Kulttuuritaustan lisäksi jokainen meistä on yksilö, jolla on omat henkilökohtaiset tarpeet. Tämä on tärkeää muistaa myös eri kulttuurista tulevan asiakkaan kohtaamisessa. Asiakas on nähtävä lähtökohtaisesti yksilönä stereotyyppien sijaan. (THL)

Kulttuurisensitiiviseen kohtaamiseen kuuluu tietoisuus omista kulttuurisista lähtökohdista sekä positiivista tai negatiivisista ennakkoluuloista, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti kohtaamisen laatuun ja kulkuun. (Helsingin Tyttöjen talo)

Kun puhumme kulttuurisensitiivisyydestä tai monikulttuurisuudesta, on tärkeää välttää tulkintaa, jossa suomalaisuus nähdään normina ja sitä peilataan näitä termejä vastaan. Kulttuurisensitiivisyys tai monikulttuurisuus eivät ole esimerkiksi maahanmuuton synonyymejä. Kulttuurisensitiivisen työn vahvana parina on antirasismi. (Helsingin Tyttöjen talo)

Itse monikulttuurisena naisena koen tärkeäksi tutustua omiin kulttuureihin ja toteuttaa sitä omassa elämässä. Uskon, että moni

ihminen ja tässä tapauksessa moni nainen kokee samoin. Tästä syystä on tärkeää olla tietoinen oman asiakaskunnan kulttuureista ja kuinka tärkeää oman kulttuurin ilmaiseminen heille on sekä miten palveluissa otetaan huomioon kulttuurisensitiivisyys.

Jos nainen tulee monikulttuurisesta perheestä, hänellä saattaa helposti olla ulkopuolinen olo molempiin kulttuureihin liittyen. Hän kokee, ettei kuulu mihinkään tai kokee olevansa erilainen, kun muut samassa kulttuurissa ovat. Hän jopa saat-
taa kipuilla omakuvansa

kanssa. On tärkeää osallistaa hänet mukaan esimerkiksi toimintaan tai yhteisöön, joka on naiselle tärkeä tai kiinnostaa häntä. Tätä kautta nainen kokee kuulumisen tunnetta, mikä saat-
taa edesauttaa hänen oma-
kuvaansa itsestään.

Naisena oleminen on erilaista eri kulttuureissa. Naisen asema saattaa vaihdella eri kulttuurien välillä. Esimerkiksi osa naisista saat-
tavat olla pelkästään kotiäitejä eivätkä haluakkaan mitään muuta, toinen osa on opetettu olemaan kotiäitejä, mutta he haluavatkin mennä töihin ja jotkut nai-

set eivät välttämättä halua edes lapsia. On myös ihmisiä, jotka on pakotettu elämään elämänsä naisena tai miehenä, vaikka he ovat kokeneet olevansa vastakkaisia-
tai muunsukupuolisia.

On todella tärkeää tiedostaa, että naisena oleminen ja naiseus on laaja käsite, mikä pitää sisällään monia eri tapoja, asioita, arvoja ja ajatuksia. Joissain kulttuureissa naiseus ja naisen seksuaalisuus on tabuja. Ei voi vaatia kaikkia naisia puhumaan kaikista asioista tai elämään tietyllä tavalla. Täytyy muistaa, että jokainen nainen on yksilö! Tässä työssä täy-

tyy ottaa huomioon henkilön omat tarpeet, halut ja kulttuuri sekä miten hän kokee oman naiseutensa.

Lisäksi on tärkeä muistaa, että vaikka naisilla olisi sama kulttuuri, he silti saattavat nähdä ja kokea asiat eri tavalla. Kulttuuria voi toteuttaa ja ilmaista monella tavalla. On tärkeää myös ymmärtää, että kulttuuri ei ole sama kuin laki, vaikka kulttuurin kautta vaikutetaan todella vahvasti ihmisten elämään. Pahimmassa tapauksessa kulttuurin sisäisestä yhteisöstä saatetaan potkia ulos tai rangaistaan muulla tavalla, jos ei täytä tiettyjä vaatimuksia.

Koskaan ei saa olettaa, sen sijaan kannattaa ystävällisesti kysyä. On erittäin tärkeää olla avoimin mielin! Tuomitseminen ei auta ketään ja pahimmassa tapauksessa sillä saattaa aiheuttaa traumoja. Monella naisella saattaa olla kokemuksia rasismista, joten on tärkeää, ettei naistyössä lisätä rasistisia kokemuksia. Kaikkien, jotka tekevät asiakaslähtöistä työtä olisi erittäin tärkeää käydä kulttuurisensitiivisyys koulutus. Myös nais erityisyys työtä teke-

vien, koska nais erityisyys ei ole sama asia kuin kulttuurisensitiivisyys. On tärkeää ymmärtää mistä kulttuurisensitiivisyydessä on kyse ja miten sitä tulisi hyödyntää omassa työotteessa. Asiat eikä ihmiset ole mustavalkoisia ja tätä ei kannata opetella virheiden kautta. Silloin saattaa omalla tietämättömyydellään sulkea naisia kokonaan pois palvelujen piiristä antamalla heille kokemuksen siitä, ettei heitä ymmärretä tai hyväksytä sellaisena, kun he ovat.

Moni saattaa ajatella, että kulttuurisensitiivisyys koskee vain ihmisiä, jotka ovat maahanmuuttajia, ulkomaalaisia tai monikulttuurisia. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Suomalaisuus on myös yksi kulttuuri ja se täytyy ottaa huomioon kulttuurisensitiivisyydessä. On yhtä tärkeää ymmärtää, millainen on suomalainen kulttuuri verrattuna muihin kulttuureihin, sillä suomalainen kulttuuri vaikuttaa monen naisen elämään täällä Suomessa.

Yleisempiä suomalaiskulttuuriin liittyviä asioita on puhumattomuus, joka käytännössä tarkoittaa sitä,

että todella moni suomalainen nainen ei hae apua tai kerro olevansa esimerkiksi uupunut. Siihen liittyy todella paljon häpeää ja puhumattomuus on jatkunut monen sukupolven ajan.

Toinen yleinen suomalaiskulttuuriin liittyvä asia on alkoholin normalisointi. Tämä tarkoittaa sitä, että on todella ”normaalia” käyttää alkoholia melkein päivittäin ja siihen enemmänkin kannustetaan. Tuntuu, että jokaiseen tilanteeseen tai asiaan on tapana juoda, oli se sitten positiivinen tai negatiivinen, alkoholi tekee siitä niin sanotusti ”paremman”. Sitä katsotaan myös todella pahalla, jos joku kieltäytyy juomasta ja naisena siihen yleensä liitetään, että nainen on rasakaana, jos hän ei juo. Tämä kulttuurillinen paine lisää todella paljon riskiä alkoholisoitua ja addiktoitua, joka taas itsessään lisää häpeää.

Oli tärkeää lisätä puhumista vaikeista asioista ja vähentää tuomitsemista, kun joku uskaltaa tuoda avuntarpeensa esille. Meidän täytyy yhdessä purkaa stigmoja ja oletuksia, jotka liittyvät naisiin tai naiseuteen esimerkiksi se, että naiset jaksavat

jatkuvasti huolehtia kaikesta ilman minkäänlaista apua tai naisilla ei ole omia tarpeita sekä haluja. Myös naisten kokemasta vihamielisyydestä olisi tärkeä puhua.

Lopuksi haluan vielä tuoda esille kuinka tärkeää olisi keskustella avoimesti ja julkisesti siitä millainen naisen asema on ja millaisena naiset nähdään kulttuurillisesti. Ei ole oikein, että naisen asema tai olemus on ennalta määritelty, eikä siitä saisi poiketa. On todella tärkeää ymmärtää, että naisia on paljon erilaisia ja se on enemmän kuin hyväksyttävää! Emme voi vaatia ketään mahtumaan todella pinnalliseen ja kapeakatseiseen muottiin, se ei ole inhimillistä. Tietysti kulttuurit ovat tärkeitä ja vaikuttavat siihen millaisena käsitämme oman naiseutemme, mutta ei pitäisi tuomita siitä, jos ihminen haluaa olla jotain muuta mikä ei mahdu kulttuurin ennalta määrittämään muottiin. Naisuus on hieno asia eikä sitä pidä häpeillä!

*Teksti: Amina, Vva ry:n ja Nais-
tenkartano ry:n yhteishanke
Supernovatin kokemusasiantuntijaharjoittelija*

Kirjaesittely

Riikan taistelu ulos huumehelvetistä

Traaginen ja koskettava dokumenttiromaani naisia alistavasta, raadollisesta päihdemaailmasta sekä perustuksia myöten tuhoutuneen elämän jälleenrakentamisesta.

Hyvinkääläinen Riikka Tuomi, 40, kokeili ensimmäistä kertaa alkoholia yhdeksänvuotiaana ja pilveä 11-vuotiaana. Teini-ikäisenä hän käytti huumeita säännöllisesti. Alkoi kaksi vuosikymmentä kestänyt huumehelveti, johon mahtui niin rikoksia, huumeita kuin väkivaltaisia ihmissuhteita. Lopulta Riikka sai riuhtaistua itsensä irti vertaistuen avulla. Hän tietää, millaista on elää syvällä päihteiden maailmassa, kodittomana ja väkivallan uhrina. Nykyään hän kerää kokemusta elämästä huumeista toipuvana addiktina. On hänen vuoronsa auttaa.

Riikka kertoi Eve Hietamiehelle traagisesta ja järkyttävästä elämästään, mistä syntyi suuria tunteita herättävä selviytymistarina.

Eve Hietamies: Palavaa lunta — Tuhon tieltä toipuvaksi addiktiksi, Docendo 2023.

• **Eve Hietamies** on kirjailija, toimittaja ja käsikirjoittaja, joka tunnetaan muun muassa suosituista Antti Pasas -romaaneistaan sekä tv-sarjojen Kovaa maata, Sydän toivoa täynnä ja Tauno Tukevan sota kirjoittajana.

• **Riikka Tuomi** työskentelee Vailla vakinaista asuntoa ry:n ja Naistenkartano ry:n yhteishankkeessa Supernovat, jossa luodaan uudenlaista vertaisuuteen perustuvaa ryhmätoimintaa vankiloissa, asunnottomana tai päihdekulttuurissa eläville naisille.

Riikka Tuomi ja kirjailija Eve Hietamies Palavaa lunta -kirjan julkistamistilaisuudessa.

Horoskooppi loppuvuodelle 2023

Esme Sirius tulkitsee Asukin lukijoille taivaankannen saloja.
Kuinka tähdet viitoittavat tulevaa?

ÖINÄS 21.3.-19.4.

Alkuvuoden myllerrykset jäävät taakse. Kesä tuo sinulle eteen seikkailuja ja energistä otetta. Tartu näihin tilaisuuksiin ja lähde rohkeasti kohti uusia kokemuksia. Nauti ulkoilmasta ja anna luovuutesi kukoistaa.

RAPU 21.6.-22.7.

Tulet nauttimaan perhekeskeistä hetkistä ja saat syvempää tunneyhteyttä läheisiisi. Nauti rauhallisista hetkistä kotona ja anna itsellesi aikaa. Tunnustele omia tunteitasi. Näin saat paremman yhteyden myös muihin ihmisiin.

VAAKA 23.9.-22.10.

Loppuvuosi tuo sinulle harmoniaa ja kauneutta ympärillesi. Panosta ihmissuhteisiin ja nauti tasapainoisesta elämästä. Pidä huolta omasta hyvinvoinnistasi ja anna aikaa myös omille harrastuksillesi.

KAURIS 22.12.-19.1.

Sinulle avautuu mahdollisuus saavuttaa tavoitteitasi ja tehdä konkreettisia edistysaskelia. Pidä kiinni päämääristäsi ja ole järjestelmällinen. Muista myös ottaa aikaa rentoutumiseen ja nauti kesästä.

HÄRKÄ 20.4.-20.5.

Tulet nauttimaan rauhallisista hetkistä ja saat mahdollisuuden keskittyä itseesi. Ota aikaa rentoutumiseen ja hemmottele itseäsi. Nauti kauniista luonnosta, ympäröi itsesi läheisillä ihmisillä ja nauti elämästäsi.

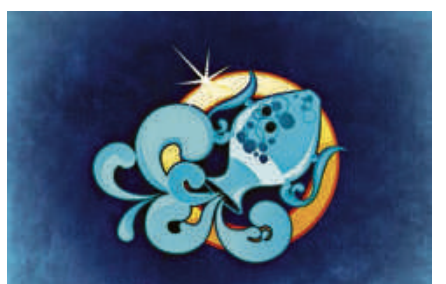
LEIJONA 23.7.-22.8.

Loppuvuosi tarjoaa sinulle mahdollisuuden loistaa. Tartu rohkeasti eri tilaisuuksiin ja anna karismasi säteillä. Nauti seurasta ja järjestä unohtumattomia hetkiä ystäväsi kanssa. Älä jää odottelemaan asioiden tapahtumista.

SKORPIONI 23.10.-21.11.

Kesä laukaisee sinussa syvällistä pohdintaa ja henkistä kasvua. Ole avoin uusille oivalluksille ja tutki omia tunteitasi. Loppuvuosi voi olla myös suotuisaa aikaa sukellukselle intohimojesi pariin.

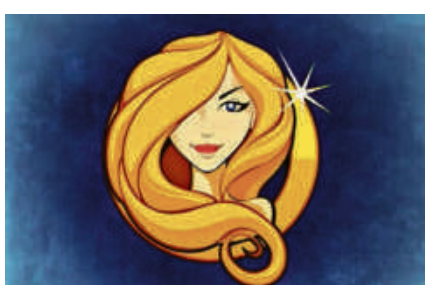
VESIMIES 20.1.-18.2.

Kesällä käyt mielenkiintoisia keskusteluja erilaisten ihmisten kanssa. Ole avoin uusille ideoille ja tuttavuuksille, ja ole avoin kokemuksille, mutta älä ole vedettävissä. Loppuvuoden päämääräsi alkavat selkiytyä.

KAKSOSET 21.5.-20.6.

Nauti sosiaalista energiasta ja tapahtumista. Niitä riittää. Ole avoin uusille tuttavuuksille ja verkostoidu. Matkustaminen voi myös olla suotuisaa loppukesästä. Muista kuitenkin pitää lupauksistasi.

NETSY 23.8.-22.9.

Tulet keskittymään terveyteesi ja hyvinvointiisi. Löydä tasapaino työn ja levon välillä. Nauti terveellisestä ruoasta ja liikunnasta sekä vietä aikaa luonnossa. Täydellisyyden tavoittelu johtaa vain turhaan stressiin.

JOUSIMIES 22.11.-21.12.

Uusia mahdollisuuksia avautuu sinulle heti heinäkuun jälkeen. Ole avoin muutoksille ja lähde rohkeasti tutkimaan maailmaa. Matkustaminen voi avata uusia näkökulmia ja tuoda iloa elämääsi.

KALAT 19.2.-20.3.

Intuitiosi ja luovuutesi syvenee. Anna mielikuvituksesi lentää ja anna itsesi uppoutua taiteeseen tai muihin luovuutta ruokkiviin aktiviteetteihin. Pidä myös huolta omasta hyvinvoinnistasi ja levosta.

MARTIN TIETOVISA

1. Milloin vappupäivästä tuli virallinen liputuspäivä?

- a) 1939
- b) 1959
- c) 1979

2. Missä puolustusministeriö kielsi kiinteistön myynnin venäläisille lähellä varuskuntaa?

- a) Vekarajärvellä
- b) Niinisalossa
- c) Sodankylässä

3. Missä Spede Pasanen kirjoitti suurimman osan Uuno Turhapuro -elokuvi-

- a) Lauttasaassa
- b) Muoniossa
- c) Kirkkonummella

4. Minä vuonna kilpailtiin yleisurheilun ensimmäinen Suomi – Ruotsi -maaottelu?

- a)1912
- b)1925
- c) 1948

5. Kuinka monta osakilpailua on ralliautoilun MM-sarjan ohjelmassa 2023?

- a)10
- b)13
- c) 17

6. Mikä on Šaria.

- a) Vatikaanin kaartin sotilas
- b) Uskonnollinen salaseura
- c) Islamin laki

7. Oletko nähnyt Helga neidin kylvyssä, M.A Numminen lauloi. Minkä niminen oli kylpevä neito 1920- luvun itävaltalaisessa iskelmässä?

- a) Hedwig
- b) Heidi
- c) Helen

8. Mikä eläin? Nykyään näitä eläimiä elää enää enemmän tarhoissa kuin luonnossa, missä niitä on enää noin 4000 tuhatta.

- a) Tiikeri
- b) Norsu
- c) Gorilla

9. Mikä on Jenni Haukio uusi titteli?

- a) Tuomari
- b) Professori
- c) Tohtori

10. Missä Tuska-festivaalit järjestettiin tänä vuonna?

- a) Helsingin Suvilahdessa
- b) Helsingin Kaisaniemessä
- c) Hyvinkään lentoasemalla

Oikeat vastaukset:
1) c, 2) b, 3) b, 4) b, 5) b, 6) c, 7) c, 8) a, 9) c, 10) a

ÄLLIN JA TÄLLIN TIETOVISA

Kymmenvuotiaat veljekset järjestivät Vepan kävijöille tietovisan kesäkauden päätteeksi.

1. Kuinka suuri oli dinosaurusten aikaan elänyt ensimmäinen hevonen hyracotherium?

- a) kissan kokoinen
- b) koiran kokoinen
- c) peuran kokoinen

2. Millä käärmeellä on maailman pisimmät myrkyhampaat?

- a) kobralla
- b) kyyllä (afrikkalaisella Gaboon kyyllä)
- c) kalkkarokäärmeellä

3. Mikä on kissan lempikasvi?

- a) kissankello
- b) kissanminttu
- c) ohra

4. Mikä pn samurai-soturin tärkein ase?

- a) miekka
- b) jousipyssy
- c) nunchakut

5. Milloin keksittiin ensimmäinen konevoimalla käyvä sukellusvene?

- a) 1812
- b) 1903
- c) 1864

6. Mikä joukkue voitti koripallon NBA-liigan tänä vuonna?

- a) Denver Nuggets
- b) Miami Heat
- c) Boston Celtics

7. Mikä oli Glen Kamaran ensimmäinen aikuisten joukkue Briteissä, missä hän pelasi?

- a) Sheffield Wednesday
- b) Manchester City
- c) Arsenal

8. Millä ja mitä tehdään Rocket League -videopelissä?

- a) rakettiautoilla pelataan pallopelejä
- b) nuijalla nuijitaan avarusraketteja
- c) UFO jahtaa ilotulitusraketteja

9. Kolme miestä oli veneessä. Vene kaatui, mutta vain kahden miehen hiukset kastuivat. Miksi?

10. Minkä tv-sarjan tunnari on tämä: "Tidididi di di, Tidididi di di, Ti-di-di-di, ti-di-di-di, ti-di-di-di di di?"

- a) Stranger Things
- b) Scooby-doo
- c) The Addams Family

11. Minkä niminen on Wednesdayn (ja Addams Familyn) lemmikkikäden nimi?

- a) Handy
- b) Thing
- c) Andy

Oikeat vastaukset:
1) b, 2) b, 3) b, 4) a, 5) c, 6) a, 7) c, 8) a, 9) Yksi miehistä oli kalju, 10) c, 11) b

Lauantai-ilta 3.6. klo 19:00. Ravintola Kappe-
lin sisäänkäynnin edes-
sä järjestyksenvalvoja katsoo
pitkään minua ja muovikas-
siani, kysyy: “Mitä sulla on
siinä?”

Avaan kassin – Stockman-
nin tuotteita, ei alkoholia.

“Täytyy olla tarkkana”, hän
sanoo.

No, vähän aikaa tilannet-
ta mietittyäni kutsun ravin-
tolan – olisiko se nyt duty ma-
nageria. Hän tulee ja sanoo
nimekseen Jarno – kysyn su-
kunimeä, ei vastausta. Kysyn
häneltä turvafirman nimeä –
ei vastausta. Pyydän keskus-
teluun mukaan järjestyksen-
valvojan.

“Hei! Oliko tuo kassinavaus-
pyyntö toimenpide. Jos oli, niin

silloin sinun pitää vähintään
tietää turvafirmasi vastaavan
hoitajan nimi.”

Tässä vaiheessa “Jarno” to-
teaa: “Minä vastaan esimiehe-
nä järjestyksenvalvojan työs-
tä. Olen tehnyt näitä hommia
25 vuotta”.

Järjestyksenvalvojalle hän
sanoo: “Mene paikallesi.”

Minulle hän sanoo: “ Mi-
tään virhettä ei ole tapahtu-
nut. Ravintolalla on oikeus
tarkastaa kassit ja reput. Jos
tähän ei suostu, sisäänpääsy
evätään.”

Sitten vähän taustastani:
duunarin hommia 50 vuotta,
luterilaisena pappina (seura-
kuntapappina ja duunarin työn
ohessa) 25 vuotta. Menin vielä
vanhoilla päivilläni opiskele-
maan turvallisuusalaa koulu-

tuksenjärjestäjä Omniaan Es-
pooseen. Turvallisuusvalvojan
opintoni ovat loppusuoralla.
Minulla on sekä järjestyksen-
valvoja- että vartijakortit.

Turvallisuusalan/ravinto-
latoiminnan “ylilyöntien” tai,
sanoisinko tässä tapaukses-
sa turvallisuusalan “asiakas-
kohtaamisten” ei tarvitse olla
luokkaa “nainen kuristui kuo-
liaaksi Isossa Omenassa – jär-
jestyksenvalvojen osuutta asi-
aan tutkitaan.”

Ne voivat olla tällaisia: Ra-
vintolan “duty manager” ei
sano sukunimeään. Hän ei
kerro turvafirman nimeä. It-
se luin sen järjestyksenvalvo-
jan rintapielestä. “Duty ma-
nager” ei tunne turvallisuus-
alan lainsäädäntöä. Ravinto-
lan edustajalla voi olla työn-
johto-oikeus, mutta ei turva-
toimien valvontaoikeutta. Si-
tä vastaavat turvafirma ja po-
liisi. Niin, ja puhumattakaan
siitä, että järjestyksenvalvo-
jan sukunimi olisi näkyvillä.
Poliiseillakin on.

Laki yksityisistä turvapal-
veluista elää omaa elämään-
sä, kuin myös ravintola. ”Mi-
tään virhettä, ei ole tapahtu-
nut”, case closed. Jos asiakas
ei pysy “palvelukonseptissa”,
hänenä tulee jankuttaja, joka

lähinnä häiritsee ravintolan to-
tunnaista “flowta”. Niinkö?

Nämä tällaiset “ilmiöt” ei-
vät lopu koskaan, mutta ne vä-
henevät, kun toimenpiteiden
kohteet antavat niistä asiallista
palautetta. Tässä tapauksessa
ajattelen, että vaikka asiakas
(minä) tuntisi ammatillisesti-
kin lain yksityisistä turvalli-
suuspalveluista, keskustelu ei
etene, koska nimettömyyden
suojaan voidaan vain todeta:
“Mitään virhettä ei ole tapah-
tunut. Hyvää illanjatkoa!”

Tämä vastineeni lähtee ko-
piona myös ravintolapäällik-
kö Santeri Uusitalolle. Katsom-
me yhdessä, mitä vaikutusta
tällä on ravintolan järjestyk-
senvalvontatoimintaan vas-
taisuudessa.

Esa Uusi-Kerttula

*P.S. Näin itsekin turvallisuus-
alan toimijana, epäkiitoli-
seen asemaan joutunee ei vain
yksinomaan asiakas, vaan
myös turvahenkilö. Lainsä-
dännön mukaan hänen ensi-
sijainen ohjeistajansa on vas-
taava hoitaja. Jos turvahen-
kilö itse nostaisi näitä asioita
tikun nokkaan, seuraavana
iltana ovella on toinen kaveri.
Näin julmana duunaripastori
näkee tosimailman.*

13.päivä

Tänään on päivä kolmastoista,
en tiedä ihan kaikkea moista,
lähteäkö,
vaiko en?
Tässä sulle kerron sen.

Tää taitaa olla taikauskoisuus?
Silloin joku tuolta takaa huus:”
Varokaa sitä mustaa kissaa,
ei tiedä,
vaikka päälle pissaa,
sylje vasemmalle puolelle kolmasti,
ja toivo sitten hartaasti”!

Naapurin kissa tuo vain on,
näin meidän kesken,
se on aivan harmiton,
nimeltänsä Elmeri,
sillä kotonansa on yksi veli.

Teksti: Jorkki.

Muistan sen nyt,
tarkoin.
Tahto liikuttunut
antaa voimaa.
Toivon kyyneleet silmissäin,
kädenpinta sadepisarain.
Itsekkäästi ja viileästi
liikuttunut.
Kyyneleet tekevät
paremmaksi kuin olen.
Itken ja olen parempi
kuin vaietetessani, puhuessani
tai hymyillessäni.
Muistaa mikä tekee
minut hyväksi.
Sade kuiskii :
rakastettuni, rakastettuni...
Vain me,
sinä ja minä,
tiedämme kuinka
rohkeita olimme.
Ja meidän mukanamme
se myös unohtuu.

Lady Jay:lle

-TAPSA
PELTARI

Valita en,
vaik^hhuokaa
sade pitkän
ja pimeän yön.
Tummempi myrsky
tuokaa – ma akkunan
auki lyön!
Etelän ilmalta tuulee
ja puissa humisee.
Villiä soittoa kuulee,
se pilvissä vyöryy
ja kumisee.
Soittoniekoista suurin
torveen puhalttaa.
Raosta pilvimuurin
nauravat silmät
nähdä saa.
Kevät iloista joukkoa
johtaa yli
kaupungin kattojen.
Kukat kedolla hohtaa
ja aurinko keltainen!
-TAPSA PELTARI

Huuto kodille

Oma koti kullan kallis,
joko päättäjät sen sallis?
Huutamatta emme lakkaa,
olemmeko todella kansan pohjasakkaa?

Evakkona täällä vielä kulkien,
yhteen huutoon korvat sulkien,
sitä todellista asunto pulaa vielä myöntää,
toisten asioiden tieltä sivuun työntää.

Ihmisiä mekin todella olemme,
vaikka kassien kanssa tiellä kuljemme,
eteenpäin tässä todella pyrkien,
joskus tuntuen meikäläistä syrjien,
kaikki asiat etenkin asunto,
ja pelastusarmeija leivän anto.

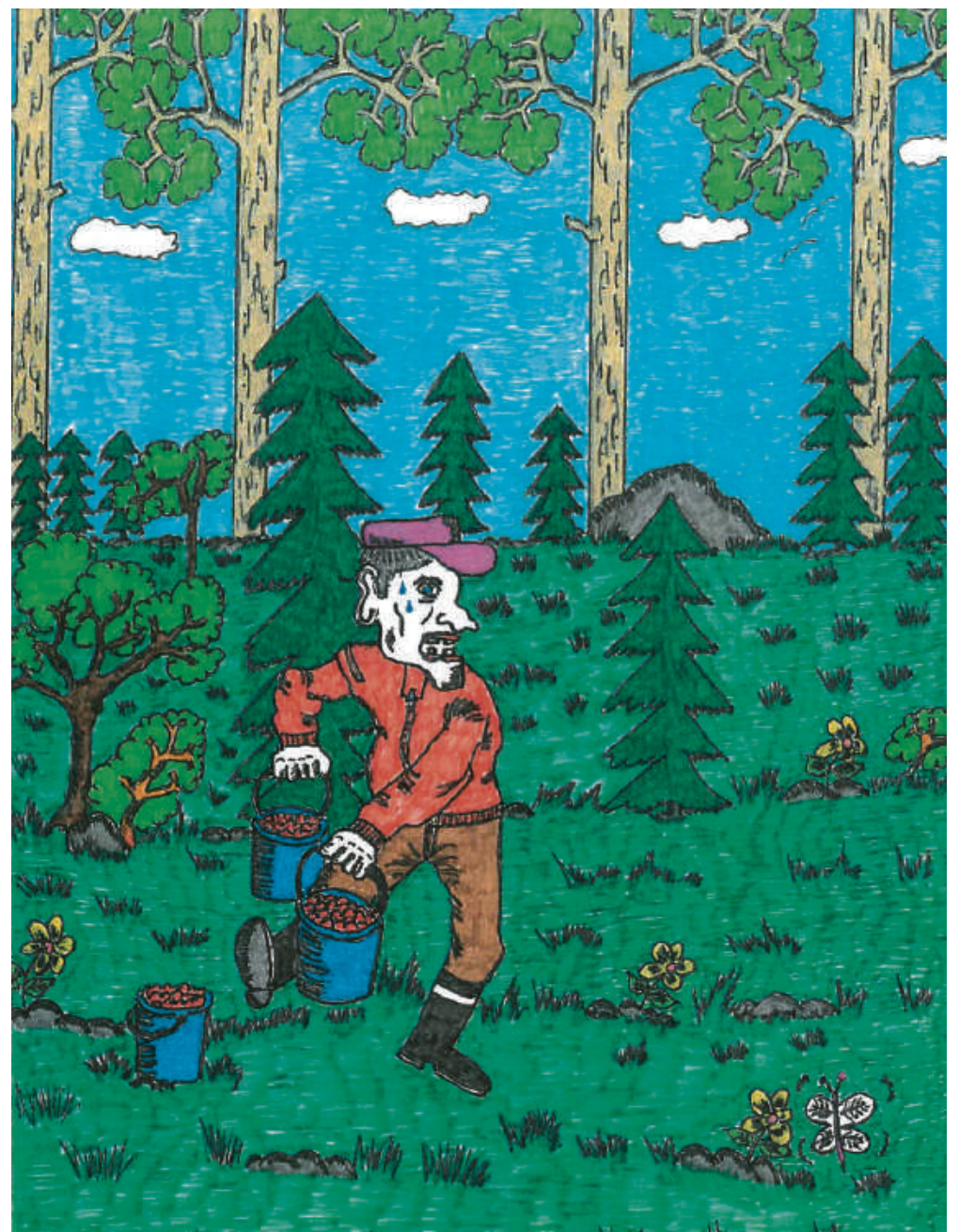
Löytyykö paikkaa päällä maan?
Johon kulkuri saa repun asettaa,
vähän aikaa siihen torkahtaa,
ja painavat asiat unohtaa.

Mutta paistaa se päivä meillekin,
sinulle, minulle, ja muillekin,
oma ovi,
johon avaimensa laittaa,
ja naapurin kanssa muutaman sanan vaihtaa.

Koti on oikeus meidän jokaisen,
johon on kiva aina mennä tavallisen ihmisen,
Sinä päivänä,
kun meikäläinen asunnon saa,
kyllä päänsä taivasta kohti kohottaa.

Kätensä ristiin hiljakseen laittaen,
kyynelkanava virran poskipäätä hiljaa va-
luen,
tunne sisällä on niin mahtava,
nyt mulla on oma koti niin vallan ihana.

Teksti: Jorkki

Soitto

Heilini sinisistä silmistä,
huuteli kovasti eilistä,
Missä se isäntä mahtaapi olla?
Yksin kotona en tahdo olla.

Soittakaa nyt joku mullekin,
näin yksin kaivatullekin,
soita vaikka sinäkin,
vastaan siihen empimättäkin.

Vaikka ei nyt tunnetakkaan,
se tuo päivälle uuden rakkaan.

Teksti: Jorkki.

1	4	2		9				5
7			4				8	9
8		5					2	4
2					4	8		
	3				1	2	6	
	8			7	2	9	4	1
	5		2		6			
	2	8			9	4	1	
	7	9	1		8	5	3	

1				9	4	7		5
5	7	3	1		2			
	4			5	3	1		8
	8	1	5	6	7	3	4	
			8		1			7
	5	6	4		9			2
4	6						9	
	3		9	1			7	6
9				4				

4		7		9	1		2	8
	9	8		4		5		
6				5				
9			8		2	1		
				6	2	4	3	
7	2			4	9	8	6	
	1	4		6	8			2
5		2			8			
8	7			2	3	6	1	

5	6		4	9	8			2
	4		1		2	6	5	
		1					8	4
		4	6		9	2	1	5
	2		3					8
8	9			1		3	4	6
	8	3	7	5			2	
		2	9			8		1
	1					5		

HELPOT SUDOKUT

Sudokujen ratkaisut

1	2	3	5	8	4	1	6	7	9
6	1	4	9	5	7	8	2	3	5
8	6	7	6	3	2	1	5	4	8
1	4	6	2	7	3	6	8	5	9
7	9	2	1	8	5	4	3	6	9
3	5	8	4	9	6	7	1	2	5
8	9	5	6	9	5	6	8	7	4
6	1	8	9	4	2	5	3	6	7
5	7	3	6	8	9	3	6	8	7

2	3	8	5	9	4	2	7	1	6
6	7	4	5	1	6	2	3	8	5
1	6	2	8	7	3	5	6	4	9
2	1	8	6	3	4	6	5	7	9
7	5	6	1	2	8	4	9	3	5
3	4	7	9	5	6	1	2	8	3
9	3	4	7	9	5	6	1	2	8
8	1	2	3	5	7	6	4	9	8
5	7	3	1	8	2	6	9	4	7

3	5	1	9	3	2	4	6	7	8
3	8	6	1	9	7	2	5	4	3
2	6	7	8	9	5	3	1	4	6
9	8	6	1	5	4	3	2	7	5
6	9	4	5	1	3	2	7	8	5
3	4	2	6	7	9	5	1	8	3
7	1	5	2	3	8	6	4	9	7
6	9	4	7	5	8	2	1	3	6
1	3	6	9	4	7	5	2	8	1

4	3	6	5	4	2	8	6	1	7
1	7	8	3	9	6	2	5	4	8
6	2	1	4	5	7	3	8	9	6
9	4	6	3	7	1	2	5	8	3
8	6	7	5	4	3	6	9	2	1
5	1	2	6	8	9	4	7	3	5
4	8	9	7	5	1	3	2	6	4
2	3	1	5	9	7	4	6	8	3
7	5	4	8	1	3	2	6	9	5

ASUMISEN AUTUUS JA ANKEUS

Toimin Porissa ehdonalaivalvojana toistakymmentä vuotta. Pyysin ja sain valvottavikseni ne veijarit, joita muut valvojat eivät huolineet. Eikä näillä virkamiehillä mitään intoa näihin puuhiin tuntunut olevankaan. Ainakaan silloin, jos valvontahommiin piti ihan oikeasti jalkautua.

Karsin hommasta heti turhat rönsyt ja byrokratian pois. Hommaa helpotti myös se, että Porissa toimivalla Kriminaali-huoltoyhdistyksellä oli pari kämppää vapautuville ja asunnottomille vangeille. Ensimmäinen tutustumiseni ko. asuntoon ei ollut onnistua alkuunkaan. Minulla oli lappu kädessä, lapussa tarkka osoite. Ravasin rapukäytävää ylhäältä alas, ja takaisin.

Kuulin miten porraskäytävän alaovi kävi, ja kiiruhdin katsomaan, josko saisin tietoa.

No, ei tarvinnut kysyä. Ääntä kohden vain. Sekalainen partio siinä seilasi, muo-

vikassit kilisten.

Joukon tuottamasta mörinästä erotin lauseet, että ”tuo on varmaan Krimin kyyliä” ja ”katotaan mihin se menee ja mennään perässä.”

Jättäydyin tuon partion perään ja kas! Toiseen kerrokseen mentiin ja sisälle, peremmälle. En ollut löytänyt hakemaani ovea ja ovesa olevaa numeroa, tai postiluukussa olevaa nimeä, koska niitä ei ollutkaan. Eikä koko ovea. Vain oven virkaa hoitava ruskea, elämää ja ehkä kuolemaakin nähnyt, viltti erotti residenssin portaikosta.

Asiakkaani eleli yhdessä asunnon neljästä huoneesta. Iso pahvilaatikko toimitti pöydän virkaa. Se oli järjestyksessään kolmas. Kaksi aikaisempaa oli palanut. Oli kaksi tuolia ja rikkinäisen television päälle oli nostettu toinen, toimiva. Kaksinkertaisen elinkautisen pettämätöntä huumorintajua kuvasti seinälle teipattu värikäs mainos: Tiilitalossa asuu onnellinen perhe.

Huojuvien hedelmälaatikkoitten päälle oli nostettu ovi, joka yhdistelmä toimitti vuoteen virkaa. Tuumin asiakkaalleni varovaisin sanakäantein, että eikö se ole hie- man kova vuode?

Vanha linnanruuna piti minulle, maallikolle, viiden minuutin mittaisen esitelmän ”vanhan hyvän ajan” rangaistuksista vankilassa. Eräs tunnetuimmista, vesileipä-rangaistuksen ja vuorokaudet pimeässä sellissä-penalty ohessa, oli ”kova puita”-rangaistus. Vuoteesta poistettiin patja tie- tyksi ajaksi.

Nykyvuoteestaan asiakkaani löysi yhden hankaluuden. Kun käänsi kylkeä, sattui ovenkahva kipeästi selkään.

Tuumasta toimeen. Löysin sopivankokoisen naulan ja kenkä toimi vasarana. Naputtelin ovenkahvasta sokkelin pois ja kahva oli histori- aa! Kaveri kiitteli minua vielä vuosia jälkeenpäin, kun kävelykadulla kohtasimme. Hän kertoi myös kaupitelleensa ko. ovenkahvaa, mutta kaup- pa oli käynyt huonosti.

Naapureitten hillitön painos- tus, pelastuslaitoksen joka- viikkoiset käynnit ja yleise- nä yömajana 24h/vrk toimi- minen saivat aikaan sen, et- tä tämä asumispalvelumu- to tuli tiensä päähän.

Kun nämä iloiset veikot lähtivät residenssistään vii- meisen kerran, muistivat he niin paljon kärsinyttä naapu- riaan pienellä joululahjalla. Se oli soma pakkaus tähtisä- detikkuja. Tyyliilleen uskol- lisina he kuitenkin syytytti- vät ne ennen kuin työnsivät postiluukusta sisään.

Johnny-Kai Forssell
johnnymoi@luukku.com

SÄLLIEN SUNNUNTAILEIVÄT

Sällikodissa on tapana kerääntyä sunnuntai-iltapäivisin yhdessä viettämään aikaa bingon tai tietovisailun merkeissä. Samalla juodaan kahvit ja nautitaan suolaisesta ja makeasta pikkusytävistä.

Asukkaiden toiveena ovat usein voileivät, pulla ja keksit. Iltapäivän yhteishetkeen ovat tervetulleita kaikki asumispalveluyksikön asukkaat, ja valmisteluihinkin saa osallistua kaikki, kukin voimiensa ja kykyjensä mukaan. Bingoisäntänä tai -emäntänä toimii joskus henkilökunnan edustaja, tietovisailun kysymyksistä vastaa usein asukas **Martti**. Martin mainiosta tietovisakysymyksistä ovat myös Asukin lukijat saaneet nauttia vuosien ajan.

Sällikoti on Vva:n ylläpitämä kodinomainen yhteisö. 27 asunnon asumisyksikössä asukkaille annetaan monimuotoista asumisen tukea. Sällikoti toimii asunto ensin -periaatteella ja se on suunnattu erityisesti pitkäaikaisasunnottomille henkilöille.

Sällikoti on Suomen ensimmäinen asunto-ensin mallilla toimiva asumisyksikkö, joka pilotoitiin Raha-automaattiyhdistyksen tuella vuosina 2007-2012. Sällikodissa työntekijät auttavat asukkaita virallisten asioiden hoitamisessa sekä muissa päivittäisissä tilanteissa, joihin asukas tarvitsee tukea. Asukkaat tuntevat toisensa sekä henkilökunnan hyvin. Sosiaalinen tuki, luottamuksen ja avoimen kohtaamisen taso ovat tehneet Sällikodista erityislaatuisen lämminhenkisen asumisyksikön.

LEIPIEN TEKO-OHJE:

- Valmiiksi viipaloitua leipää. Vehnä, kaura, täysjyvä, ruis tai monivilja – mistä itsekukin eniten tykkää.
- Kasvirasvavevitettä
- Saunapalvikinkkua
- Edam-juustoa
- Jäävuorisalaattia
- Tuorekurkkua
- Tomaattia

Voitele leivät. Aseta salaatinlehti leivälle. Aseta saunapalvikinkkuviipaleen puoli-ikas salaatin päälle. Jos et syö lihaa, voit laittaa salaatinlehden päälle ohueksi höylätyn juustoviipaleen. Aseta kinkun tai juuston päälle ohueksi siivutettu tomaatti- viipale ja päällimmäiseksi tuorekurkkua. Jos kärsit närästyksestä, kurkku kannattaa kuoria.

Kyytipojaksi suodatinkahvia, teetä tai sekamehua, ja hyvä porukka pelaamaan bingoa tai visailemaan.

Asunnottomuus vähenee yhä Suomessa, mutta NUORTEN ASUNNOTTOMUUDEN KASVU KERTOO PALVELUIDEN OIKEA-AIKAISUUDEN TÄRKEYDESTÄ

Asunnottomuus väheni Suomessa 262 henkilöllä, selviää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n julkistamassa asunnottomuustilastosta. Suomessa oli vuoden 2022 lopulla 3 686 yksinelävää asunnotonta. Huolestuttavaa on kuitenkin nuorten, alle 25-vuotiaiden asunnottomuuden kasvu. Vva ry:n mukaan asunnottomuustyön keskiössä pitäisi olla nuortenkin asunnottomuustilannetta helpottavat toimenpiteet eli matalan kynnyksen moniammatillinen tuki, palveluiden oikea-aikaisuus sekä hyvinvointialueiden, kuntien, järjestöjen ja muiden asunnottomuustyötä tekevien tahojen keskinäinen yhteistyö.

Suomessa oli vuoden 2022 marraskuussa 3 686 yksinelävää asunnotonta. Tämä oli 262 vähemmän kuin vuonna 2021. Pitkäaikaisasunnottomia oli 1 133. Heidän määränsä väheni 185 henkilöllä edellisvuoteen verrattuna. Asunnottomien nuorten määrä kasvoi 104 henkilöllä vuodesta 2021. Vuonna 2022 Suomessa oli 815 nuorta, alle 25-vuotista asunnotonta. Nuorten osuus asunnottomista oli 22 prosenttia.

Vva ry:n omien havaintojen mukaan pitkäaikaisasunnottomien ikärakenteen nuorentuminen on huolestuttava kehityskulku.

– Asunnottomuustilanne kasvattaa räjähdysmäisesti ihmisten syrjäytymisriskiä, tämä koskee erityisesti nuoria ja nuoria aikuisia, joilla asunnon puute estää opiskelun ja työelämään siirtymisen, Vailla vakinaista asuntoa ry:n toiminnanjohtaja **Sanna Tiivola** toteaa.

Nuorilla pitkäaikaisasunnottomilla on usein syviä ja pitkäaikaisia ongelmia, ja heidän auttamisekseen täytyy kehittää räätälöityjä tukimuotoja, jotka ulottuvat siihen ympäristöön, jossa he elävät.

– Asuntoa tarjottaessa ei aina huomioida asukkaan tarvitsemaa tukea ja palvelua ja

niiden etäisyyttä asuntoon. Palvelut voisivat keskustella enemmän keskenään, Vva ry:n Kokema-tiimin kokemusasiantuntija Jenni Eronen muistuttaa.

Asunnottomien naisten määrä kasvoi 19 henkilöllä vuodesta 2021. Tämä on ensimmäinen kerta viiteen vuoteen, kun asunnottomien naisten määrä ei vähentynyt. Asunnottomia naisia oli vuonna 2022 910 ja heidän osuutensa asunnottomista oli 25 prosenttia. Asunnottomia perheitä ja pariskuntia oli 155, joissa yhteensä 169 lasta. Asunnottomia miehiä oli 2 776, mikä on 281 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Asunnottomia maahanmuuttajia oli 621. Määrä laski 99:llä vuodesta 2021.

– Matalan tulotason ammateissa työskentelevät ihmiset, jotka usein ovat naisia ja maahan muuttaneita. Ylikuumenuneilla vuokramarkkinoilla sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevia uhkaa jääminen ilman asuntoa. Suhteettoman suurien vuokrien vuoksi voidaan myös ajautua velkaongelmiin, Tiivola kertoo.

Ulkona, porraskäytävissä ja ensisuojoissa majoittui 492 henkilöä. Asuntoloissa tai majoitusliikkeissä asui 302 asunnotonta. Näiden kahden asunnottomuusmuodon

henkilöiden määrä väheni 195:llä edellisvuodesta. Laitosmaisissa yksiköissä asuvien määrä väheni edellisvuodesta 58 henkilöllä, ollen nyt 328 henkilöä.

Vva ry:n matalan kynnyksen palveluissa on huomattu pääkaupunkiseudun kriisiytyneen katuasunnottomuustilanne, johon on tällä hetkellä vastattu pääosin hätä- ja väliaikaismajoitusta lisäämällä. Käytännössä tuettua asunto ensin -paikkaa jouuu Helsingissä yhä odottamaan kuukausia, usein liki vuoden. Asunto ensin -periaatteen mukaisesti toimivien vuokrasuhteeseen perustuvien tuettujen asumispaikkojen määrä on vähentynyt samalla kuin tarve on kasvanut. Vva ry muistuttaa, että tilapäismajoitusmallit eivät ole ratkaisu asunnottomuuden poistamiselle vuoteen 2027 mennessä, johon Ympäristöministeriön tänään julkistetussa selvitystyössäänkin tähdätään.

Niin sanottu piiloasunnottomuus väheni seitsemällä henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2022 yli kaksi kolmasosaa (70 prosenttia) yksinelävistä asunnottomista majoittui tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona. Helsingissä yksineläviä asunnottomia oli 896, mikä on 313 vähemmän kuin vuotta

aikaisemmin. Espoon asunnottomuus väheni 60:llä 373 henkilöön. Muissa suurissa kaupungeissa asunnottomuus lisääntyi tai pysyi ennallaan. Esimerkiksi Vantaalla yksinelävien asunnottomien määrä kasvoi 72:lla. Suhteellisesti eniten asunnottomia oli Turussa, jossa 1 000 asukasta kohden oli 2,0 asunnotonta. Helsingissä suhdeluku oli 1,7 Asunnottomuutta esiintyi 96 kunnassa.

Pääkaupunkiseudun vuokramarkkinat ovat kehittyneet parempaan suuntaan. Pienten vuokra-asuntojen saataavuus on parantunut ja vuokrien nousukehitys hidastunut. Vuonna 2021 ensimmäisen kerran pitkään aikaan uusien tehtyjen vuokrasopimusten hinta laski. Kehitykseen ovat vaikuttaneet uusien kohteiden käynnistysavustukset, markkinatilanne sekä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa vuonna 2008 aloitetut MAL-sopimukset, joilla on pitkäaikaisesti turvattu riittävä kaavoitus ja väestön tarpeisiin vastaava asuntopolitiikka kunnissa. Rakenteellisista syistä pääkaupunkiseudun ja osin muidenkin kasvukeskusten vuokra-asuntotarve tulee kasvamaan entisestään tulevaisuudessa.

Lähde: ARA: Asunnottomat 2022

SLEEPING ROUGH IN THE HAPPIEST COUNTRY IN THE WORLD

Through the eyes of the homeless migrants in Helsinki

An Exhibition

The idea of developing our bachelor-level thesis as a photography project emerged from our experiences of working with the homeless community at Vailla vakinaista asuntoa ry. We listened to feelings of exclusion, life challenges and discrimination experienced in Helsinki by several people. Also, we listened to different cases of homelessness which the causes are completely diverse from each other. We felt the need for us students and future social services workers to create something that would provide opportunities for our participants and raise awareness about the homelessness phenomena.

We empowered our participants to be the main stars of the project, take their hands on the cameras donated by Fotoyks and Verkkokauppa and convey their message to all of us exactly as they want to. To increase social involvement, feelings of belongingness and decision-making, we suggested that their only task was to choose meaningful places for them in Helsinki, bring us with them and show their angles by taking photos as they wish. We visited several spots in individual sessions with participants and listened to untold stories, perspectives, and thoughts about living in the happiest country in the world. Feedbacks were also given, “when you give people time, you give people hope. This project you guys have is giving people hope”.

The reality of people that are often not heard or seen in our society will be shown at The Mall of Tripla from July 5th through July 31st, 2023. Sleeping rough in the happiest country in the world – through the eyes of the homeless migrants in Helsinki gallery is on the 3rd floor, next to TLB Burgers, 24/7 open and free of charge. We are delighted to invite everybody, as you are, to visit our exhibition, support the homelessness work of Vailla vakinaista asuntoa ry and join the mission towards a more inclusive society.

*Eduardo Ungaretti de Campos Velho &
Katrina Villarente-Forssell*

**MIKÄ: Valokuvanäyttely: Sleeping rough in the
happiest country in the world – Through the eyes
of the homeless migrants in Helsinki**

MILLOIN: 5.7.–31.7. 2023

**MISSÄ: Mall of Tripla, 3. kerros,
TLB Burgers -ravintolan vieressä**

In collaboration with
Vailla Vakinaista Asuntoa Ry

SLEEPING ROUGH IN THE HAPPIEST COUNTRY
IN THE WORLD: THROUGH THE EYES OF THE
HOMELESS MIGRANTS IN HELSINKI

PHOTOGRAPHY EXHIBITION

5 JULY - 31 JULY 2023
MALL OF TRIPLA

FREE ENTRANCE. OPEN 24/7. 3RD FLOOR,
NEXT TO TLB BURGERS

KATRINA VILLARENTE-FORSSELL &
EDUARDO UNGARETTI DE CAMPOS VELHO
DIACONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sponsored by
Fotoyks, Verkkokauppa & Mall of Tripla

SLEEPING ROUGH IN THE HAPPIEST COUNTRY IN THE
WORLD: THROUGH THE EYES OF THE HOMELESS
MIGRANTS IN HELSINKI WILL BE SHOWN AT THE MALL OF
TRIPLA, FREDIKANterassi 1 00520 HELSINKI, FINLAND,
FROM JULY 5TH THROUGH JULY 31, 2023.

OUR IDEA OF DEVELOPING THIS PHOTOGRAPHY PROJECT
EMERGED FROM OUR EXPERIENCES OF WORKING WITH THE
HOMELESS COMMUNITY AT VVA RY. WE FELT THE NEED
FOR US AS FUTURE SOCIAL SERVICES WORKERS TO
PROVIDE OUR SOCIETY A POSSIBILITY TO ACKNOWLEDGE
THE HOMELESSNESS ISSUE AND THE REALITY OF PEOPLE
THAT ARE OFTEN NOT HEARD OR SEEN IN HELSINKI.

THROUGH PARTICIPATORY METHODS, EYES OF HOMELESS
AIMED TO EMPOWER ITS PARTICIPANTS TO TAKE THEIR
HANDS ON CAMERAS, BE THE EXHIBITION
PHOTOGRAPHERS, GUIDE US TO THEIR MEANINGFUL
PLACES, AND CONVEY THEIR MESSAGE TO ALL OF US
EXACTLY AS THEY WANT.

WE ARE DELIGHTED TO INVITE EVERYBODY, AS YOU ARE,
TO VISIT OUR PHOTO EXHIBITION, SEE “THROUGH THE
EYES OF THE HOMELESS PARTICIPANTS” THEIR
PERSPECTIVES AND EXPERIENCES.

JOIN THE MISSION TOWARDS A MORE INCLUSIVE SOCIETY.
HOMELESSNESS CAN HAPPEN TO ANYONE AT ANY TIME.

MUCH LOVE,
EDUARDO & KATRINA

Helsinki - Vantaa - Espoo

	Säilytyslokero / Storage boxes / Kassaipa space / Улосочко sa säilytykseen tai kassaan / To store things in your locker or suitcase	مخزن / مخازن / Almacén / Armoire / مخزن التخزين / البزير برای نگهداری وسایل
	Internet / Wiretapnet / Wiresapnet / Internetnet	انترنت / انترنات
	Tukea ja neuvoa / Support and information / Помощь и консультации / Terveystiete ja neuvonta / Casuarinoite ja neuvonta / Tukena / Remunishment et information	الدعم والمعلومات / حيايات و ابراهيم
	Lakineuvonta / Legal advice / Kirjapöytäneuvonta / Prosessit kirjapöytäneuvonta / Shari'at Lakineuvonta / Remunishment de droit	استشارات قانونية / مشورة شرعية
	Neuvojen valinta / Choice between / Ollomaneuvonta men / Haevis / Neuvon / Urbaal kasuilla / Serivilleus neuf	چهار جبهه / رتوز هاه پایک
	Majoitus / Accommodation / Makuu / Hakkamainen / Joogitaan / Residence	الإقامة / حجرة
	Terveystiete / Health services / Tapahtumavertailu / Terveystiete / Terveystiete / Confinement / Services medicale	الخدمات الطبية / خدمات صحت
	Päästötietoa / Alcohol free space / Zona vaporesin / Cofeografia or amonon zone / Meut tuoka cabi karaperein cabin- zone daroapoo / Expace non alcool	مكان منع بيع المخدرات / فضای آزاد بوی الکل

Fig. 4. Estimated
optimal values for
tactics: F44A/42

1-100	1-100
1-100	1-100
1-100	1-100

11

1

HELSINKI															
Kotitalouskeskus Monka Helsingin rantatie 12 A ma, ti ja pe 800 9 01 ke, to klo 9-18 la klo 9-14 p. 0800 05099 Monka-Maluri Btö ry															
Kotitalouskeskus Monka ja Turuskeittiö Monka Apua elämästä koskemaan maistien maustamiseen nauttien ja läheistensä iloksi aterioita...															
Kotitalouskeskus Monka Helsingin Rantatie 12 A, 4 kerros ma-pe 9-17 p. 0800 05099 (ma 9-18, ti-pe 9-14) Turusekittiö Monkan putiikki 24h p. 040 635 4274 info@monkazeriivat.fi Monka-Maluri Btö ry															

HELSINKI															
Isä numero Käenkuja 4, Mäkeläntie 5 Ilta- ja iltapäivä 5:30-15, 18-20 p. 044 970 4865 www.isanumero.fi Välikoulutus, väkivallasta mukautettu myymälä katu- ja isäntä. Myös useita muita myymälä- ja palveluita. reitit Takki ry.															
Neuvonta ja koulutus Neuvonta- ja koulutus Neuvonta- ja koulutus Neuvonta- ja koulutus 6-10-15-18 Sisältö: seksin, miesten, naisten, lasten, vanhojen, tukin koulutus neuvonta. neuvonta@neuvonta.fi www.neuvonta.fi facebook.com/neuvonta Työpaikantutkimus															

[illegible]

ESPOO													
Espeen tilaus: Lähetehtävä 4 A Esitietoa: Lähetehtävä 4 A m-ti klo 8-18 ke klo 8-18 to-pe klo 9-18 p. 050 434 2208 Esitietoa: Lähetehtävä 4 A Esitietoa: Lähetehtävä 4 A													
Axel - Matkailun kyselyt kyselyt Esitietoa: Lähetehtävä 4 A m-ti klo 8-18 ke klo 8-18 to-pe klo 9-18 p. 050 434 2208 Esitietoa: Lähetehtävä 4 A Esitietoa: Lähetehtävä 4 A													
Marina-talon ohjeet Ohjeet Esitietoa: Lähetehtävä 4 A m-ti klo 8-18 ke klo 8-18 to-pe klo 9-18 p. 050 434 2208 Esitietoa: Lähetehtävä 4 A Esitietoa: Lähetehtävä 4 A													

ESPOO																																																																																																																													
-------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--

[illegible][illegible]

Vantaa													
Virkkari (Tilburila) Keskite 11 Palvelut: tarjottu vain osittain Huom: kysytty Ma klo 10-18 To klo 10-18 P. 040 600 1000 VAKKE myyri													
Virkkari (Myymälä) Keskite 11 Palvelut: tarjottu vain osittain Huom: kysytty Ma klo 10-18 To klo 10-18 P. 040 600 1000 VAKKE myyri													
Kokkosen Myymälä Keskite 11 Palvelut: tarjottu vain osittain Huom: kysytty Ma klo 10-18 To klo 10-18 P. 040 600 1000 VAKKE myyri													

Vantaa														
Asumineuvonta Hakusgallia 4, Vantaa (Kotokylän muuralla) jo klo 12-18 Ajankorotus: p. 050 444 0303 asuminen@city.fi Voit vastata asuntosi ry														
Asumineuvonta Vammastie 8 C Hattarintie 12-15 Töölön Varsen tiellä, linon ajoneuvon Puhelimesse ma-to klo 11-15 p. 09 4100 1040 asuminen@kka.fi Asumineuvonnan etäkäytännön VAKI ja Kela														
Aikautuva tilin Etäkäytännön asuminen palvelus aikautuva.asun@kka.fi p. 09 4100 1040 Asumineuvonnan etäkäytännön VAKI														

[illegible]

VINKKEJÄ ASUNNONHAKUUN

Vuokra-asuntoja tarjoavat valtion korkotuetut (ARA-rahoitteiset) yleishyödylliset toimijat (esimerkiksi kaupungit ja kunnat, M2-kodit, A-kruunu Oy ja Settlementiasunnot), alle 30-vuotiaille Nuorisoasuntosäätiö NAL, vuokra-asuntoyhtiöt (esimerkiksi eläkekassat, Lumo ja Sato) sekä yksityiset vuokranantajat.

Yleishyödyllisistä kohteista tarjotaan asuntoa eniten tarvitseville. Asunnontarjoajat ja yksityiset vuokranantajat etsivät luotettavia vuokralaisia, jotka maksavat vuokrat ajallaan.

Maksuhäiriömerkintä ei ole este asunnon saamista yleishyödyllisistä kohteista. Hoida mahdollinen vuokravelka. Tee maksusuunnitelma yhteistyössä entisen vuokranantajan ja sosiaalityöntekijän kanssa. Ota tarvittaessa yhteyttä velkaneuvontaan.

Täytä hakemus huolellisesti. Kokoa ja toimita tarvittavat liitteet. **TARKISTA, ETTÄ HAKEMUKSESI ON VOIMASSA.** Asunnon tarjoajasta riippuen hakemus vanhenee noin 3-6 kuukauden kuluessa ja se on uusittava itse.

VAILLA VAKINAISTA ASUNTOA RY

Matalan kynnyksen asumisneuvontapalvelua:

Asumisneuvoja

Ulla Pyyvaara

050 443 0102

asumisasiat@vvary.fi

Housing Consultation in English:

Immigration specialist

Heini Puurunen

044 260 3818

heini.puurunen@vvary.fi

KUN HAET ASUNTOA

Vinkkejä asunnonhakuun

VINKKEJÄ ASUNNONHAKUUN

Hae asuntoa laajasti ja joustavasti.

Pohdi, mitkä ominaisuudet asunnossa ja taloyhtiössä ovat välttämättömiä elämisesi kannalta (esim. esteettömyys ja hissi, jos sinulla on liikuntarajoitteita). Älä kuitenkaan rajaa hakua liikaa.

Hae asuntoa mahdollisimman laajalta alueelta, jotta mahdollisuutesi asunnon saamiseen paranevat. Mitä laajemmin ja joustavammin haet, sitä paremmat mahdollisuudet sinulla on saada asunto nopeasti.

Vakuuta vuokranantaja. Osoita tavoitteesi kuntoutua ja järjestää asiasi. Asunnon saamista voi vaikeuttaa, jos sinulla on taustalla esimerkiksi häätöjä tai velkaa. Esimerkiksi virallinen kuntouttava taho sekä maksusuunnitelma velkojen hoitamiseksi viestii tavoitteestasi kuntoon.

Ole tarkkana vuokranantajan kanssa. Vaadi, että vuokrasopimus ja muut sopimukset tehdään kirjallisina. Muista, että sinulla on vuokralaisena laissa määrättyjä oikeuksia (Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta 481/1995). Pyydä kuitti kaikista maksuista, jotka olet maksanut. Älä maksa kohtuuttomia välityspalkkioita.

Oikeuksien lisäksi sinulla on vuokralaisena myös velvollisuuksia ja vastuita. Vuokralainen on aina vastuussa asuntonsa kunnosta.

Vuokranantaja saa tarkistaa hakijan luottotiedot, joten ole jo hakuvaiheessa avoin mahdollisesta luottotietomerkinnästä. Osoita tavoitteesi velkojen hoitamisesta.

Jos et ole Suomen kansalainen, voit hakea yleishyödyllistä vuokra-asuntoa, kun oleskelusi on pysyvää. EU-kansalaisilla tähän riittää oleskelun rekisteröinti ja kuuluminen Suomen sosiaaliturvan piiriin. EU:n ulkopuolelta tulevilla maahanmuuttajilla vaaditaan vähintään vuoden oleskelulupa.

Asuntohakemuksen kiireellisyyteen vaikuttavia asioita:

Nämä asiat kannattaa tuoda selkeästi ilmi asuntohakemuksessa:

Selkeä asunnottomuus (poste restante-osoite) tai riski jäädä asunnottomaksi.

Pitkäaikaisasunnottomuus. Yli vuoden kestänyt tai toistuva asunnottomuus katsotaan pitkäaikaiseksi.

Pienituloisuus on keskeisimpiä perusteita asunnon myöntämiselle. Tuo ilmi esimerkiksi mahdollinen työttömyys ja/tai jos saat toimeentulotukea.

Lapset ja huoltajuus. Jos sinulla on lapsi tai useampia lapsia, on perusteltua saada asunto mahdollisimman nopeasti. Myös lasten lukumäärä ja ikä kannattaa tuoda ilmi. Lainvoimainen huoltajuus ja yhteishuoltajuus, ja se, että tapaavat lapsiasi säännöllisesti lisäävät hakemuksesi kiireellisyyttä.

Opinnot, koulutus ja työsuhteet Tuo hakemuksessa ilmi, jos opiskelet tai käyt töissä tai kuntouttavassa työtoiminnassa. On hyvä tuoda ilmi omaa asumishistoria ja mahdollista koulutustaustaa.

Itsenäistymisen tarve. Esimerkiksi nuoren ihmisen itsenäistyminen oman asunnon avulla katsotaan tärkeäksi.

Sairaudet ja liikuntarajoitteet. Jos sinulla on toimintakykyysi vaikuttavia diagnosoituja sairauksia ja/tai liikuntarajoitteita, ovat ne perusteita asunnon saamiselle. Tuo hakemuksessa ilmi, miten sairaudet vaikuttavat elämääsi. Varaudu esittämään lääkärintodistus.

